

Continuïteit in de benadering van verslaafde justitiabelen

Onderzoek in het kader van een pilot bij Tactus verslavingsreclassering met
specifieke aandacht voor de samenwerking met de politie

Jessica Steur – s1002724
Enschede, mei 2013

Universiteit Twente
Opleiding: Master Psychology, Conflict, Risico & Veiligheid
Begeleiders:
Dr. Sven Zebel
Dr. Marloes Postel

Hogeschool Utrecht
Faculteit Maatschappij & Recht
Kenniscentrum Sociale Innovatie
Lectoraat Werken in Justitieel Kader
Begeleider:
Dr. René Butter

Samenvatting

In het werkveld van de verslavingsreclassering is continuïteit in het traject van een cliënt erg belangrijk. Wraparound care is een meta-methodiek die hiernaar streeft door de cliënt en zijn professional het middelpunt te maken en samen de regie te laten voeren over het hele proces. Een belangrijke ketenpartner van de reclassering is de politie. Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van een wraparound care pilot bij Tactus verslavingsreclassering in Almelo. Het doel was enerzijds inzicht verkrijgen in hoe wraparound care toegepast zou kunnen worden binnen de verslavingsreclassering en anderzijds nagaan hoe de specifieke samenwerking tussen Tactus verslavingsreclassering en de politie verbeterd zou kunnen worden vanuit de theoretische kaders van wraparound care, police-probation partnerships en loosely coupled systems. Dit is op vier manieren onderzocht, namelijk door het afnemen van een vragenlijst, door het bijwonen van de pilotbesprekingen, door het afnemen van interviews en door het houden van een discussiegroep. Uit de resultaten bleek dat er behoefte was aan meer duidelijkheid in het traject van de cliënt en dat het streven naar eigen regie kan botsen met het gedwongen kader en de criminogene problematiek en beperkingen van de cliënt. Er werd bij Tactus al voor een deel gewerkt volgens de principes van wraparound care, maar dit was nog niet bewust en er ontbreekt nog samenhang. Concretisering van de principes betroffen voornamelijk het nagaan wat belangrijk is voor de cliënt en de nadruk leggen op deze specifieke cliënt en zijn kwaliteiten. De samenwerking tussen Tactus verslavingsreclassering en de politie bleek goed in overleggen – daar kwamen de wraparound care principes ook naar voren – maar daarbuiten was er te beperkte informatie-uitwisseling en samenwerking. De samenwerking bleek dan te veel afhankelijk van individuen en er was een gebrek aan structuur. Opvallend was dat de samenwerking bij huiselijk geweldzaken als veel positiever werd bestempeld, voornamelijk door de hantering van een andere werkwijze. Belangrijke beperkingen voor de toepassing van de principes waren bezuinigingen, reorganisaties en functiever schillen. De ideale samenwerking leek volgens zowel Tactus als de politie te bestaan uit korte lijntjes, elkaar kennen en kunnen vinden, weten wat de functie van de ander inhoudt, meer structureel overleg en elkaar voorzien van informatie over de cliënt. Het information-sharing partnership (als vorm van police-probation partnership) bleek het meest haalbare model van samenwerking en er was sprake van een matig loosely coupled system met punten voor verbetering. Er bleken twee belangrijke punten van verwarring, namelijk over het wel of niet informatie (mogen) delen en over het in kunnen zien van voorwaarden. Implicaties voor wraparound care en praktische aanbevelingen zijn gegeven.

Summary

In the field of probation continuity is very important for addicted clients. Wraparound care is a meta-methodology that seeks to achieve continuity; the client and his professional are put in the center and equipped to manage the whole process by themselves. An important partner of probation agencies is the police. This study was conducted as part of a wraparound care pilot at Tactus in Almelo. The aim of the study was to gain insight into how wraparound care can be applied within the probation service for addicts and also analyze how the specific collaboration between Tactus and police could be improved from the theoretical angle of wraparound care, police-probation partnerships and loosely coupled systems. This was examined in four ways: by administering a questionnaire, by attending pilot discussions, through interviews and by organizing a discussion group. The results showed a need for more clarity in the process for a client among respondents of the questionnaire. The pursuit of self management could be difficult because of the mandatory conditions and the criminogenic problems and limitations of the client. Probation officers were already working in line with principles of wraparound care, but this is an implicit process and lacks a consistent approach. Suggestions to make principles more concrete were focused on what is important for a client and on the emphasis on the particular client and his qualities. The collaboration between Tactus and police was rated as good in meetings between the two organisations – where the wraparound care principles also emerged - but outside these meetings limited information sharing and collaboration was observed. The collaboration proved too much dependence on the individual and there was a lack of structure. Interestingly, the collaboration in the case of domestic violence was reported as much more positive, mainly due to their working method. Important limitations for greater application of the principles were budget cuts, reorganizations and role differences. The ideal partnership stated by both Tactus and the police consists of short lines, knowing each other, understanding each other's role, more structured dialogue and exchange of information. The information-sharing partnership (as a form of police-probation partnership) appeared the most important form of collaboration and there was a moderate loosely coupled system with points for improvement. There were two main points of confusion, namely about whether or not information can be shared and whether or not police could look up the conditions of a client. Implications for wraparound care and practical recommendations are given.

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterthese in het kader van de masteropleiding Psychologie en de daarin gekozen richting Conflict, Risico en Veiligheid, gevolgd aan de Universiteit Twente. Mijn interesse voor maatschappelijke veiligheid is al in een vroeg stadium van mijn studie ontstaan en heeft zich verder toegespitst tot een enthousiasme voor de verslavingsreclassering. Dat is dan ook het werkveld waar ik de afgelopen acht maanden een kijkje in heb mogen nemen en wat mij erg heeft geïntrigeerd.

Met een tevreden gevoel kijk ik terug op de afgelopen tijd, want hoewel het opzetten en uitvoeren van mijn afstudeeronderzoek soms zwaar was heb ik er toch veel plezier aan beleefd en veel van geleerd. Nu alles netjes op papier staat mag ik concluderen dat het een mooi stuk is geworden waar veel energie in is gestopt. Graag wil ik daarom van dit moment gebruik maken om een aantal mensen te bedanken die hebben bijgedragen aan de totstandkoming hiervan. Allereerst wil ik mijn eerste begeleider aan de UT, Sven Zebel, bedanken voor de goede begeleiding, inzet en adviezen. Daarbij moet ik even toelichten dat ik soms stukken van een grote omvang opstuurde wat een flinke klus moet zijn geweest om doorheen te komen. Hetzelfde bedankje geldt voor mijn andere begeleiders, Marloes Postel en René Butter, die beide vanuit hun eigen vakgebied naar mijn these hebben gekeken. Ook de onderzoekers van het Lectoraat Werken in Justitieel Kader, Donnalee Heij en Laurens de Croes, verdienen een bedankje voor de vrijheid die ik heb gekregen voor mijn onderzoek tijdens de pilotbijeenkomsten. Vanzelfsprekend wil ik alle personen die ik heb mogen interviewen enorm bedanken voor hun tijd en medewerking. Zonder het vertrouwen van Anton Sanderman en Anneke Menger had ik dit onderzoek niet kunnen uitvoeren, dus ook hen wil ik hartelijk bedanken voor de kans die ik heb gekregen.

Tenslotte verdienen mijn familie en vrienden een bedankje voor hun steun gedurende mijn gehele studie, maar specifiek tijdens mijn afstudeerperiode. In het bijzonder wil ik mijn vriend Sean-Patrick Kats bedanken die met mij heeft moeten samenwonen tijdens de periodes van stress die horen bij het schrijven van een afstudeerscriptie.

Enschede, 21 april 2013

Jessica Steur

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Summary	3
Voorwoord	4
1 Inleiding	7
1.1 Wraparound care	8
1.2 Onderzoek lectoraat Werken in Justitieel Kader	12
1.3 Politie als ketenpartner	13
2 Doel- en vraagstelling	17
3 Methoden	18
3.1 Overkoepelend onderzoek bij Tactus	19
3.2 Nulmeting	20
3.3 Interviews	23
3.4 Discussiegroep	27
4 Onderzoeksresultaten	28
4.1 Nulmeting	28
4.1.1 Kwantitatief onderdeel	28
4.1.2 Kwalitatief onderdeel	33
4.2 Pilotbijeenkomsten	35
4.2.1 Eerste bijeenkomst	36
4.2.2 Tweede bijeenkomst	36
4.2.3 Derde bijeenkomst	39
4.3 Interviews	40
4.3.1 Samenwerking Tactus verslavingsreclassering en politie Twente	41
4.3.2 Wraparound care principes	42
4.3.3 Police-probation partnerships	46
4.3.4 Loosely coupled system theorie	49
4.4 Discussiegroep	51
5 Conclusie en discussie	54
5.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen	54
5.2 Implicaties voor wraparound care	60

5.3 Kanttekeningen studie	61
5.4 Aanbevelingen	63
6 Literatuurlijst	66
<i>Bijlage 1: Vragenlijst nulmeting</i>	69
<i>Bijlage 2: Toevoegingen verslag pilotbijeenkomsten Tactus</i>	76
<i>Bijlage 3: Interviewschema pilotdeelnemer Tactus</i>	78
<i>Bijlage 4: Interviewschema niet-pilotdeelnemer Tactus</i>	82
<i>Bijlage 5: Interviewschema medewerker politie</i>	86
<i>Bijlage 6: Topiclist discussiegroep</i>	89

1 Inleiding

Het werkveld van de reclassering is complex. Zorg voor veiligheid van de samenleving gaat hand in hand met een behulpzame begeleiding van grensoverschrijdende burgers. De verslavingsreclassering is misschien nog wel complexer, omdat er zoveel partners bij betrokken zijn uit zowel de justitieketen als uit het zorgcircuit. Dat maakt dat de ketensamenwerking een belangrijk spanningsveld is (Menger, Bosker & Heij, 2012).

Verslaafde reclassenten doorlopen verschillende processtappen, vaak gepaard gaande met wachttijden, en hebben te maken met verschillende professionals. De start van alle trajecten bestaat uit het stellen van een diagnose en advies op basis van de RISC (Recidive Inschattingsschalen). De RISC is een diagnostisch instrument dat de reclassering op gestructureerde wijze helpt inschatten in welke mate er sprake is van risico op recidive en gevaar, waarna er een plan van aanpak wordt voorgesteld (Van der Knaap, Leenarts & Nijssen, 2007). Vervolgens komt een reclassent onder toezicht te staan (meestal twee jaar) en wordt er volgens dat plan van aanpak gewerkt. Iemand kan bijvoorbeeld naar een verslavingskliniek worden gestuurd of het zoeken naar geschikte huisvesting kan een belangrijk streven zijn. Daarnaast kunnen ook nog werkstraffen en gedragsinterventies opgelegd zijn. Juist tijdens de overdrachtsmomenten vindt vaak uitval van cliënten plaats (Menger et al., 2012). Verslaafde reclassenten worden in een ‘gedwongen kader’ behandeld – het is onderdeel van de sanctie die zij naar aanleiding van een misdrijf krijgen opgelegd – hetgeen betekent dat aan uitval consequenties zijn verbonden, bijvoorbeeld tenuitvoerlegging van een gevangenisstraf. Het blijkt dat wanneer reclasseringswerkers de ruimte krijgen, zij deze gebruiken om meer continuïteit te organiseren in het traject van de cliënt. Werkzaamheden om ketenzorg te kunnen bieden wordt dan de kern; doorgaan voor een cliënt in plaats van iemand steeds te moeten loslaten wordt dan een doel (Menger et al., 2012). Wraparound care is een interventiemodel dat hierop in gaat: juist niet iemand hoeven loslaten, het versterken van de organisatie, samenwerking en (het organiseren van) continuïteit. Het belang van continuïteit blijkt tevens uit een brief van de minister en staatssecretaris van Justitie aan de Tweede Kamer: “Continuïteit in de aanpak voor, tijdens en na de justitiële sanctie is nodig om een complexe, overlastgevende doelgroep in de samenleving daadwerkelijk een andere weg in te laten slaan” (ministerie van Justitie, 2008, p.2).

In dit onderzoek wordt nagegaan in welke vorm en op welke wijze de principes van wraparound care toegepast kunnen worden binnen de verslavingsreclassering zelf en op de

specifieke samenwerking met de politie, waarbij tevens enkele organisatorische theorieën mee worden genomen.

1.1 Wraparound care

Wraparound care is de afgelopen jaren in de Verenigde Staten erg in opkomst, vooral in de jeugdzorg, waar het in vrijwel alle staten in totaal al bij miljoenen kinderen en jongeren wordt toegepast (Hermanns & Menger, 2009). Het interventiemodel is oorspronkelijk ontworpen als vorm van casemanagement voor gezinnen met complexe problematiek (Malysiak, 1997).

Voor delinquente jongeren is het al succesvol gebleken: Carney en Buttell (2003) vonden dat jongeren die wraparound services ontvingen minder van huis wegliepen, minder spijbelden en van school geschorst werden, minder vaak geweld pleegden, minder vaak door de politie opgepakt werden en vaker een baan hadden dan de controlegroep die een conventionele aanpak kregen. Over recidive op lange termijn zijn echter nog geen gegevens bekend.

Wraparound care wordt dus vooralsnog beschouwd als een practice based werkzaam model (Hermanns & Menger, 2009) en kan het beste gepositioneerd worden als meta-methodiek, ofwel als referentiekader waaraan het handelen van de professional, de interventies en eventueel in te zetten methodieken getoetst kunnen worden (Colijn & Schamhart, 2012).

Daarmee is het een paraplu waar het hele proces of traject onder valt.

Wraparound care verwijst naar een denkbeeldige cirkel met als middelpunt de cliënt met zijn professional die samen regie voeren over het hele proces, waarbij deze professional zowel een generalist is als een 'professional friend' (Hermanns & Menger, 2009). Losse elementen worden als het ware in een schil om het cliëntsysteem gedrapeerd en de professional en de cliënt blijven tijdens alle fasen van het traject gezamenlijk de spil. Een andere aanblik van wraparound care is de 'bloemaanpak' (Colijn & Schamhart, 2012), waarbij de cliënt en professionals die samen de regie voeren het 'hart' van de bloem zijn. De andere professionals, familieleden, vrijwilligers etc. vormen de 'blaadjes' van de bloem. Wraparound care is een kritisch constructivistische benadering in de zin dat de positie van de cliënt als regisseur van zijn leven en eigenaar van het plan om deze regie te herwinnen centraal wordt gesteld (Casteleijn et al., 2012). De ervaring van vrijheid, steun en kansen versterkt de ervaring van 'eigen kracht'. Het is tevens een ecologische benadering in dat het recht doet aan de sociale context en betrekkingen tussen mensen die van invloed zijn op het handelen en de keuzes van een individu (Casteleijn et al., 2012). Autonomie gaat dus hand in hand met verbondenheid, het herstel van het sociaal netwerk en/of de positie in de maatschappij en is onderdeel van het herwinnen van de regie op het eigen leven. Deze uitgangspunten bieden een

paradigmawisseling voor de professionals. In plaats van problemen te definiëren en over te nemen is er een proces van herstel faciliteren en ondersteunen. Wraparound care combineert hiermee een inhoudelijke visie met planning en coördinatie van activiteiten om veranderingen in levens van mensen mogelijk te maken (Casteleijn et al., 2012).

Het proces kenmerkt zich door het werken van ‘achteren naar voren’: de einddoelen van de cliënt over herstel van een ‘geïntegreerd bestaan met regie over eigen leven’ vormen het uitgangspunt. Hier kan invulling aan worden gegeven door middel van verschillende kwaliteitseisen of uitgangspunten die geformuleerd zijn en die de eerder besproken invalshoeken combineren. Bruns, Suter en Leverentz-Brady (2008, p. 242; Casteleijn et al., 2012, p. 17) noemen de volgende uitgangspunten:

1. *Cliënt spreekt zich uit en kiest.* De perspectieven en ideeën van de cliënt/het cliëntsysteem worden achterhaald en geprioriteerd. Deze perspectieven staan centraal in alle fasen van de begeleiding. Het begeleidingsteam streeft ernaar om het gezin opties en keuzen voor te leggen die de waarden en voorkeuren van het gezin reflecteren.
2. *Gebaseerd op team(werk).* Het begeleidingsteam bestaat uit personen die met goedkeuring van het gezin aan hen zijn verbonden, formeel of informeel.
3. *Netwerkondersteuning.* Het begeleidingsteam zoekt en motiveert actief de volledige participatie van allerlei betrokkenen en relaties in het netwerk van het gezin. In het gezinsplan zijn activiteiten en interventies opgenomen om aanwezige bronnen van ondersteuning in het netwerk aan te trekken.
4. *Samenwerking.* Teamleden werken samen en delen verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling, implementatie, monitoring en evaluatie van het plan. Het plan reflecteert een samensmelting van de perspectieven, mandaten en (financiële) middelen van de teamleden. Het plan stuurt het werk van elk teamlid richting het halen van de doelen van het gezin.
5. *In de wijk.* Het begeleidingsteam implementeert begeleidings- en zorginterventies die zo volledig, benaderbaar en toegankelijk mogelijk zijn met zo weinig mogelijk beperkingen en die op een veilige wijze integratie van de cliënt/het cliëntsysteem in huis en in de buurt bevorderen.
6. *Cultureel bekwaam.* Het begeleidingsproces demonstreert respect voor en bouwt op waarden, voorkeur, geloof, cultuur en identiteit van het cliënt, het gezin en hun buurt/omgeving.
7. *Op maat.* Om de doelen in het begeleidingsplan te bereiken, ontwikkelt en implementeert het team een op maat gemaakte set van interventies, strategieën en diensten.
8. *Eigen kracht als basis.* Begeleidingsproces en het plan identificeren, bouwen op en het

vergroten van de bekwaamheid, kennis, vaardigheden en eigen kracht van het kind en het gezin, en hun netwerk.

9. *Doorzettingsvermogen*. Ondanks uitdagingen werkt het team door om de doelen in het begeleidingsplan te behalen, totdat het team gezamenlijk besluit dat een begeleiding niet meer nodig is.

10. *Resultaatgericht*. Het team verbindt doelen en strategieën van het begeleidingsplan aan waarneembare of meetbare indicatoren van succes, monitort de voortgang van deze indicatoren en stelt aan de hand daarvan het plan zo nodig bij.

Deze uitgangspunten kunnen flexibel worden ingevuld afhankelijk van de context. Het werken in een gedwongen kader dat de laatste jaren een hoge vlucht heeft genomen bij de reclassering lijkt paradoxaal met de centrale rol van de cliënt. Wraparound care impliceert dat de cliënt veel beslissingen zelf mag en kan maken, terwijl het de laatste jaren juist de teneur is om met justitiabelen gericht te werken aan criminogene problemen in een context van bindende afspraken (Poort, 2009). Overtreding van die afspraken leidt tot detentie.

Vermoedelijk is er dus wel enige mate van spanning tussen het uitgangspunt van eigen regie voeren en de verplichting je te houden aan (vaak vervelende) voorwaarden, zoals urinecontrole of een locatieverbod, die gesteld zijn door justitie. Een ander struikelpunt is wellicht de motivatie van de cliënt om actief te werken aan zijn vooruitgang. Immers gaan ‘moeten en willen’ niet altijd goed samen. Toch heerst het idee dat wraparound care goed samen kan gaan met het gedwongen kader. De doelen die opgelegd zijn door justitie worden dan als voorwaardelijke doelen in het wraparound plan opgenomen (Hermanns & Menger, 2012, p. 5). Zo worden de voorwaarden van het gedwongen kader een uitgangspunt van het contract. Het versterken van eigen kracht komt hier overeen met de doelen van het gedwongen kader: herstel van eigen regie. Het gedwongen kader is derhalve een (tijdelijk) ‘fact of life’ (Colijn & Schamhart, 2012). Daarnaast zou de specifieke manier van werken bijdragen aan de motivatie van de cliënt in het bereiken van zowel voorwaardelijke als persoonlijke doelen die samen zijn afgesproken.

Een programma dat gezien kan worden als concretisering van wraparound care is het Multidimensional Treatment Foster Care (MTFC) ingezet door het Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering (z.j.). Dit is een interventieprogramma voor jongeren die kampen met forse gedragsproblemen en delinquent gedrag en die in een opvoedgezin worden geplaatst. De opvoedouders zijn getraind om te begeleiden en ondersteunen. Het draait om toezicht en sterk discipline, waarbij het thuisfront van de jongere ook betrokken wordt in het programma

(Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering, z.j.). Het idee van wraparound care dat de cliënt in het midden staat en omringd wordt door een multidisciplinair begeleidingsteam komt hier goed naar voren. Tevens lopen de opvoedouders het hele begeleidingsproces door met de jongere. Deze centrale positie komt ook overeen met idee achter wraparound care. De effecten van dit programma in Nederland worden nog onderzocht (WODC, z.j.). Zowel in de Verenigde Staten als in Zweden is het echter al succesvol gebleken (Westermarck, Hansson & Olsson, 2011).

In een deelonderzoek van het lectoraat Werken in Justitieel Kader bij Centrum Maliebaan verslavingszorg in Utrecht zijn de principes van wraparound care geherdefinieerd tot bruikbare clusters voor werken in een gedwongen kader. De tien eerder genoemde uitgangspunten zijn ingedeeld in vier overkoepelende kernconcepten (Casteleijn et al., 2012):

1. *De cliënt staat centraal*, de cliënt spreekt zich uit (1) en eigen kracht is de basis (8).
2. *Doelgerichtheid*, het begeleidingsteam toont doorzettingsvermogen (9) en is resultaatgericht (10).
3. *Samenwerking* (4), netwerkondersteuning (3) en teamwerk (2).
4. *Op maat* (7), in de wijk (5) en cultureel bekwaam (6), ofwel het voortdurend verkennen wat een uitgangspunt kan betekenen voor een specifieke cliënt.

De principes van wraparound care zijn op verschillende manieren verkend in dit deelonderzoek: door de theorie te bespreken, door casuïstiek te bespreken aan de hand van de principes, door goede praktijken te verkennen, door opvattingen over de principes te vergelijken, door de principes te definiëren en door te verkennen in welke mate en welke vorm ze van toepassing kunnen zijn (Casteleijn et al., 2012). Tijdens de casuïstiek werd er gebruik gemaakt van een 'bloem' om het netwerk van de cliënt in kaart te brengen en er werd een cursus oplossingsgericht werken gevolgd.

Uit de tussenmeting, kort na de eerste pilot bij Centrum Maliebaan, blijkt dat professionals de principes als verrijkend achten en er een verschil wordt ervaren tussen begeleiding bij cliënten uit de pilot en cliënten die niet aan de pilot meedoen (Casteleijn et al., 2012).

Cliënten uit de pilot zouden meer regie hebben en hun eigen kracht zou centraler staan. Lange termijn effecten zijn echter nog niet onderzocht. De tussenmeting binnen Centrum Maliebaan gaf tevens aan dat de toegevoegde waarde van de pilot gemiddeld één punt is (gescoord van 1 tot 5) op vijf van de tien wraparound care principes, namelijk de cliënt spreekt zich uit, gebaseerd op teamwerk, eigen kracht als basis, doorzettingsvermogen en resultaatgericht. Op basis van de nameting in Centrum Maliebaan wordt geconcludeerd dat wraparound care als

interventie de aandacht voor eigen kracht lijkt te vergroten, dat het tevens leidt tot meer teamwerk en daarom ook potentie heeft om op ketenniveau tot meer samenwerking en duidelijkheid in de justitieketen bij te dragen (Butter & Heij, 2012).

1.2 Onderzoek lectoraat Werken in Justitieel Kader

Het lectoraat Werken in Justitieel Kader van Hogeschool Utrecht voert een onderzoek uit naar de continuïteit en samenhang in de begeleiding tijdens het justitietraject, speciaal gericht op verslaafde reclasseringscliënten binnen Tactus. Dit onderzoek is onderdeel van een langjarig en breder door RAAK gefinancierd onderzoeksprogramma, waarbij tevens onderzoek is/wordt verricht bij Centrum Maliebaan in Utrecht (eerder besproken) en Bouman GGZ in Rotterdam. Bouman GGZ is een instelling voor geestelijke gezondheidszorg voor iedereen die problemen ondervindt door middelengebruik of verslaving. Reclassering is één werkterrein van de instelling. Het onderzoek van het lectoraat betreft een verkennend onderzoek naar de bruikbaarheid van (principes van) wraparound care. Bij Tactus loopt een pilot met dit wraparound care werkmodel, waarbij zowel kwantitatieve als kwalitatieve onderzoeks- en interventiemethoden gebruikt worden. Het doel van bovenstaand onderzoek is het nagaan in welke vorm en op welke wijze de wraparound care principes bruikbaar zijn voor het versterken van het handelen van de reclasseringsprofessional met als einddoel een samenhangende werkwijze en continuïteit in de begeleiding van verslaafde justitiabelen in het justitietraject. Uit interviews met reclasseringswerkers, cliënten en ketenpartners bij Centrum Maliebaan blijkt dat vijf constructen die samenhangen met de uitgangspunten van wraparound care van belang zijn voor een goed werkzame keten voor verslaafde justitiabelen. Dit zijn de *eigen regie* van de cliënt, de *duidelijkheid* van het traject, het samenwerken als *één team*, de *creativiteit* binnen de keten en de *continuïteit* van trajecten (Casteleijn et al., 2012). De wraparound care methode is een middel om de mate waarin deze vijf constructen aanwezig zijn te verhogen.

Verslavingsreclassering bij Tactus

Het reclasseringswerk in Nederland wordt uitgevoerd door drie organisaties: Reclassering Nederland, Het Leger des Heils en Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG). Tactus is een instelling die valt onder de SVG met als werkgebied het oosten van Nederland. Het is een organisatie die zich in de eerste plaats richt op mensen die verslaafd zijn of verslaafd dreigen te worden aan alcohol, drugs, medicijnen, gokken, gamen, eten of een combinatie daarvan (Tactus, z.j.). Hun gedrag kan tot problemen leiden, waardoor ze fysiek en maatschappelijk

niet meer goed functioneren. Tactus is er voor zowel mensen die vrijwillig hulp zoeken als voor mensen die mede door hun verslaving in aanraking komen met justitie. Het circuit verslavingsreclassering heeft tot doel het voorkomen van delicten door mensen die al een delict gepleegd hebben. Dit kunnen gedetineerden zijn, maar ook mensen die nog in afwachting zijn van hun straf. Binnen het circuit verslavingsreclassering kennen ze drie kerntaken (Tactus, z.j.):

1. Het uitvoeren van onderzoek en het geven van voorlichting aan justitie (diagnose en advies).
2. Het bieden van begeleiding in het kader van toezicht.
3. Het begeleiden en laten uitvoeren van taakstraffen. Dit kunnen werkstraffen en leerstraffen zijn.

De verslavingsreclassering heeft binnen de reclassering de functie haar verslavingsdeskundigheid met name voor de verslaafde doelgroep in te zetten en ontvangt haar opdrachten van het Openbaar Ministerie, de Zittende Magistratuur of van de Dienst Justitiële inrichtingen (Tactus, z.j.). Daarnaast hebben reclasseringswerkers de taak cliënten in behandelprogramma's te plaatsen aan de hand van een plan op maat. Zo zijn er verschillende trainingen en zorgprogramma's waar vaak gebruik van wordt gemaakt. Speciale doelgroepen die begeleid worden zijn veelplegers, daders in huiselijk gewelds zaken, T.B.S. (terbeschikkingstelling) met voorwaarden en jeugdige delinquenten (Tactus, z.j.). Binnen Tactus verslavingsreclassering is er een advies- en toezichtteam met respectievelijk 6 en 12 medewerkers.

Deze these betreft een deelonderzoek binnen dit langdurig onderzoek van het lectoraat Werken in Justitieel Kader en richt zich naast de nulmeting voor het grotere onderzoek bij Tactus¹ voornamelijk op de samenwerking tussen de verslavingsreclassering en de politie.

1.3 Politie als ketenpartner

Een belangrijke ketenpartner van de verslavingsreclassering is de politie. Naast dat de start van een reclasseringsrelatie meestal begint met politiecontact recidiveert in Nederland ongeveer 70% van de gestraften binnen zeven jaar (Hermanns & Menger, 2009). Een reclasseringsprofessional komt dus geregeld in contact met de politie. Om te voorkomen dat de ondertoezichtgestelde een bijzondere voorwaarde overtreedt kan de reclassering tevens aan

¹ Vanwege de leesbaarheid wordt in het verdere stuk met Tactus altijd Tactus verslavingsreclassering bedoeld, tenzij anders aangegeven. Hetzelfde geldt voor de politie, tevens omdat de politie Twente in de loop van deze studie politie Oost-Nederland is gaan heten.

de politie vragen om haar hierbij te helpen (Poort, 2009). De politie kan dan het gedrag van de cliënt actief of passief observeren en de reclassering inlichten over signalen waarvan zij meent dat die in het bepaalde geval relevant zijn voor een goed verloop van het toezicht. Daarnaast kan de politie informatie uit haar automatiseringssystemen beschikbaar stellen aan de reclassering als de reclassering hiervoor via het openbaar ministerie een verzoek indient (Poort, 2009). In de praktijk lijkt de samenwerking echter niet altijd zo goed te verlopen (Rozenboom, 2010) en beide partijen ervaren hier hinder van (persoonlijke communicatie met Tactus, september 2012). Zo zijn er vanuit de reclassering wel convenanten met de politie, bijvoorbeeld op het vlak van toezicht op tbs'ers en zedendelinquenten, maar komt in de praktijk het over en weer informeren niet altijd tot uiting. Ook lijkt het voor de andere partij niet altijd duidelijk wat de precieze taken van zowel agenten als reclasseringswerkers zijn en aan welke richtlijnen zij zich dienen te houden (Scott & Broderick, 2011). Wat voor soort samenwerking ideaal zou zijn is op dit moment echter nog niet duidelijk.

In de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk zijn er al verschillende onderzoeken gedaan naar zogenaamde *police-probation partnerships*, ofwel een formele of informele samenwerking tussen de politie en de reclassering (Worrall & Gaines, 2006). Er zijn verschillende vormen van samenwerking te onderscheiden (Parent & Snyder, 1999, p. 10):

- *Enhanced supervision partnerships*. De politie en reclassering houden gezamenlijk toezicht op geselecteerde delinquenten. Daarnaast werken zij samen in ondersteunende functies, zoals het delen van informatie en training. Geselecteerde delinquenten worden als hoog risico bestempeld of er wordt vermoed dat zij criminele activiteiten uitvoeren. Deze samenwerking is gericht op het afschrikken van daders van het plegen van nieuwe misdrijven of technische overtredingen en door het verbeteren van toegang tot benodigde diensten voor daders.

- *Fugitive apprehension units*. De politie en reclassering werken samen om voortvluchtige personen te lokaliseren en te arresteren. Vaak hebben deze personen ook openstaande arrestatiebevelen om andere redenen. De samenwerking draait ook om het delen van informatie, training, tactische communicatie en gezamenlijke operaties.

- *Information-sharing partnerships*. De politie en reclassering ontwikkelen procedures om informatie uit te wisselen over overtredders die van belang zijn voor elk van hen.

- *Specialized enforcement partnerships*. De politie en reclassering (en vaak andere buurtorganisaties) werken samen om specifieke problemen in de buurt te verminderen door, bijvoorbeeld, het onderdrukken van crimineel actieve bendes. Deze samenwerking draait vaak om brede informatie-uitwisseling tussen deelnemende organisaties en een gezamenlijke uitvoering door de politie en reclassering van bijzondere handhaving- of toezichtfuncties,

zoals wijkpatrouilles of huisbezoeken. Ook training en informatiesystemen zijn van belang. In Nederland zal het Veiligheidshuis onder deze categorie vallen.

- *Interagency problem-solving partnerships*. Medewerkers met een hoge functie binnen de politie of reclassering hebben regelmatig overleg om problemen te identificeren en om middelen toe te wijzen aan het identificeren en implementeren van oplossingen.

Een goede samenwerking tussen de politie en reclassering zou veel voordelen hebben. Zo kan het dat beide partijen hun taak beter zouden kunnen uitoefenen en dat de werknemers gemotiveerder worden door patronen van wantrouwen te doorbreken, te corrigeren voor misinformatie en door aanmoediging van flexibiliteit en creativiteit bij het oplossen van problemen (Parent & Snyder, 1999). Gezamenlijke doelen zouden wellicht effectiever bereikt kunnen worden door samenwerking en informatie-uitwisseling en hun imago zou verbeterd kunnen worden. Potentiële nadelen van intensieve samenwerking zijn de vervaging van macht- en positiescheiding van werknemers in de samenwerkende organisaties (Murphy & Lutze, 2009) en botsing met vastgestelde richtlijnen (Parent & Snyder, 1999).

Worrall en Gaines (2006) hebben specifiek naar het effect van een police-probation partnerships op misdaadcijfers gekeken. Het betrof de San Bernardino's Operation Nightlight Program, een enhanced supervision partnership, waarin agenten en reclasseringswerkers beter toezicht hielden op jonge reclassenten. De jeugdarrestaties in het gebied van de pilot voor en na de implementatie werden geanalyseerd, waarbij tevens verplaatsings- en verspreidingseffecten onderzocht werden. De resultaten toonden aan dat er in de hele stad vermindering van geweld, inbraak en diefstal arrestaties waren, echter waren er wel meer meldingen van inbraak in omliggende steden (Worrall & Gaines, 2006).

Kim, Gerber en Beto (2010) onderzochten de vijf partnerships van Parent en Snyder (1999) in Texas en concludeerden dat rechtshandavinginstanties samenwerking met reclasseringsinstanties als gewenst zagen en dat als het een hechte samenwerking betrof zij dit zagen als een belangrijke bijdrage in het verminderen van misdaad. Tevens bleek dat samenwerking leidde tot een beter begrip van elkaars taken. Reclasseringswerkers keken echter minder positief aan tegen de samenwerking, vermoedelijk omdat zij druk zouden ervaren om rechtshandavingdoelen prioriteit te geven over sociale service doelen en dat dit ingaat tegen hun werkomschrijving waarin beide evenveel gewicht behoren te krijgen (Murphy, 2005).

Het type delict lijkt ook een belangrijk punt voor of er wordt samengewerkt en in welke

vorm. Zo zou bij zedengerelateerde zaken vooral een information-sharing partnership een goede fit zijn (Parent & Snyder, 1999).

Een andere manier om naar de samenwerking tussen de politie en reclassering te kijken is aan de hand van systeemtheorie. Weick (1976) introduceerde als eerste het concept van *loosely coupled system* voor organisationele studies. Een loosely coupled system is een veerkrachtig systeem van onafhankelijke instanties die harmonieus werken in een uitwisselingsrelatie, terwijl de verschillende onderdelen fysieke en professionele autonomie behouden (Hagan, Hewitt & Alwin, 1979; Weick, 1976). De mate van coupling – koppeling of binding van elementen – binnen een organisatie of tussen organisaties kan invloed hebben op de ontvankelijkheid om samen te werken met (andere) externe organisaties en op de acceptatie van veranderingen in het bieden van sociale services (Sharp, 2009). Zowel Sharp (2009) als Alarid, Sims en Ruiz (2011) hebben deze theorie toegepast op de samenwerking tussen politie en reclassering. Het blijkt dat de organisaties bereid zijn te ‘koppelen’ met elkaar en andere organisaties en een relatief hoge mate van ervaring met inter-professionele samenwerking rapporteren. Deze bevindingen leiden ertoe dat de auteurs concluderen dat het concept van een loosely coupled system past op de samenwerking tussen politie en reclassering. Alarid et al. (2011) richtten zich op een samenwerkingsprogramma in Pennsylvania, Verenigde Staten, terwijl Sharp (2009) informatie verzamelde bij alle strafrechtelijke instanties in de staat Florida, Verenigde Staten.

In hoeverre een samenwerking *loosely coupled* is kan gemeten worden door bij beide organisaties de mate van wederzijdse verbintenis met een gemeenschappelijk doel, de bereidheid informatie te delen, de bereidheid macht te delen, open communicatie zonder angst voor represailles en waardering voor de diverse achtergronden van hen die buiten de samenwerkende organisaties staan te bepalen (Sharp, 2009). Des te sterker deze constructen aanwezig zijn, des te sterker de binding of koppeling van een organisatie is. Door de (mogelijke) samenwerking te bestuderen aan de hand van het theoretisch framework van loosely coupled systems kan nagegaan worden aan welke aspecten gewerkt moet worden om een betere samenwerking te bewerkstelligen.

De wraparound care methodiek lijkt sterke overeenkomsten te hebben met de loosely coupled system theorie. De kern van loose coupling is een goede en hechte (uitwisselings)relatie tussen organisaties. Dit kan goed gecombineerd worden met wraparound care dat pleit voor een sterkere continuïteit voor de cliënt door middel van betere ketensamenwerking. Hoewel wraparound care breder is dan alleen de samenwerkingsrelatie

tussen organisaties heeft het wel uitgangspunten die daarop in gaan: netwerkondersteuning, samenwerking, in de wijk en op maat. Daarnaast is goede en volledige informatie-uitwisseling tussen de politie en reclassering over de wraparound cliënt belangrijk voor het monitoren van de gestelde doelen. Deze doelstelling kan geïnterpreteerd worden als een information-sharing partnership en wijst daarmee tevens op het belang van de verschillende police-probation partnershiptypen. Wellicht is de information-sharing partnership algeheel de meest geschikte samenwerking voor wraparound care, omdat de andere vormen minder overeenkomsten lijken te vertonen met de principes van wraparound care. Interagency problem-solving partnerships lijken bijvoorbeeld niet zozeer te passen bij het idee dat de cliënt centraal staat. Dit is echter een voorzichtige voorspelling.

Het lijkt erop dat de drie verschillende theorieën/samenwerkingvormen, wraparound care, police-probation partnerships en de loosely coupled system theorie, allen overlappen op bepaalde gebieden en samen een sterke theoretische achtergrond kunnen bieden. Zowel de loosely coupled system theorie als de police-probation partnerships kunnen dus theoretische versterking bieden binnen de wraparound care uitgangspunten en passen daarmee goed bij de focus van dit onderzoek op de samenwerkingsrelatie tussen de politie en de reclassering.

2 Doel- en vraagstelling

Het doel van dit onderzoek is tweeledig. Enerzijds is het doel inzicht te verkrijgen in hoe wraparound care toegepast zou kunnen worden binnen de verslavingsreclassering (onderzoeksvragen 1, 2 en 3). Anderzijds is het doel na te gaan in welke vorm en op welke wijze de principes van wraparound care gebruikt kunnen worden om de specifieke samenwerking tussen Tactus verslavingsreclassering en de politie te verbeteren. Daarbij wordt mede inzicht verkregen in die samenwerking door de police-probation partnerships en de theorie achter loosely coupled systems mee te nemen (onderzoeksvragen 4 en 5). Het karakter van dit onderzoek is dus hoofdzakelijk verkennend. Voor beide doelen zijn onderzoeksvragen opgesteld bestaande uit hoofd- en deelvragen:

1. Hoe wordt de ketensamenwerking bij Tactus verslavingsreclassering door medewerkers binnen Tactus verslavingsreclassering en externe ketenpartners ervaren aan de hand van de constructen *eigen regie, duidelijkheid, één team, creativiteit en continuïteit*?
 - a. In hoeverre worden deze constructen belangrijk gevonden?
 - b. In hoeverre zijn deze constructen aanwezig in de huidige werkomgeving?

- c. Waar kunnen verbeteringen worden geboekt?
 - d. Bestaat er een verschil in scores op de aanwezigheid van de constructen voor respondenten uit overheidsorganisaties, reclasseringsinstanties en hulpverleningsinstanties?
2. Hoe kan de wraparound care methode concreet toegepast worden binnen de verslavingsreclassering?
 3. Op welke wijze komen de wraparound care principes *de cliënt staat centraal*, *doelgerichtheid*, *samenwerking* en *op maat* al naar voren in de werkwijze van reclasseringswerkers en is er al verandering merkbaar sinds de start van de pilot?
 4. Wat zijn meningen van medewerkers binnen Tactus verslavingsreclassering en de politie Twente over de aanwezigheid en toepasbaarheid van de wraparound care methode, de police-probation partnerships en de loosely coupled system theorie specifiek gericht op de samenwerking tussen Tactus verslavingsreclassering en de politie Twente?
 - a. Hoe wordt de samenwerking tussen Tactus verslavingreclassering en de politie Twente beschreven in termen van positieve punten en verbeterpunten?
 - b. In hoeverre komen de vier wraparound care principes *de cliënt staat centraal*, *doelgerichtheid*, *samenwerking* en *op maat* naar voren in die samenwerking, in hoeverre zijn ze toepasbaar en hoe zouden ze concreet toe te passen zijn?
 - c. Hoe ziet de ideale samenwerking tussen Tactus verslavingsreclassering en de politie Twente eruit volgens de medewerkers van beide organisaties in termen van police-probation partnerships en wat zijn daarbij verwachtingen van elkaar?
 - d. In hoeverre is de loosely coupled system theorie van toepassing op de samenwerking tussen Tactus verslavingsreclassering en de politie Twente?
 5. Wat zijn meningen van de pilotdeelnemers bij Tactus verslavingsreclassering over de resultaten en over de haalbaarheid van adviezen voor het verdere beloop van de pilot en voor de verbetering van de samenwerking tussen Tactus verslavingsreclassering en de politie Twente?

3 Methoden

Op vier manieren is data verzameld om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen: door het afnemen van een vragenlijst, door het bijwonen van de pilotbesprekingen, door het

afnemen van interviews en door het houden van een discussiegroep. Deze combinatie van dataverzamelingstechnieken wordt wel methodische triangulatie genoemd en kan, wanneer zinvol gecombineerd, een onderzoek erg waardevol maken (Baarda, De Goede en Teunissen, 2009). Het biedt een vollediger beeld van de situatie, omdat vanuit verschillende invalshoeken gegevens over een onderwerp worden verzameld.

3.1 Overkoepelend onderzoek bij Tactus

Binnen het overkoepelende onderzoek van het lectoraat Werken in Justitieel Kader bij Tactus nemen in totaal twee reclasseringsprofessionals uit het toezichtteam deel aan de pilot, waarvan er één een achtergrond heeft in de jeugdzorg en de ander vooral tijdelijke huisverboden² doet voor huiselijk geweldzaken. De eerste ziet cliënten gemiddeld twee jaar regelmatig, echter gaat het voor de tweede vaak om kortere perioden van maximaal een maand. Dit is ook interessant, omdat het de kans biedt uit te proberen wat daarin te bereiken valt. Gedacht kan worden aan het maken van een gezamenlijk plan met de volgende professional en op die manier het toezicht uitrollen. Het streven is dat in totaal tien tot twaalf cliënten deel zullen nemen. Deelname van de professionals is vrijwillig, zodat zij gemotiveerd zijn bij het uitvoeren van de interventie. Dit houdt dus in dat een aantal medewerkers deelnemen aan de pilotinterventie, terwijl een aantal anderen nog enige tijd met de traditionele methodiek blijven werken. Hierdoor kan er meer zicht worden verkregen op het niveau van werkzaamheid van de wraparound care interventie. Bij de pilot in Centrum Maliebaan namen daarentegen alle medewerkers deel.

De pilot is gestart met een nulmeting naar de continuïteit van de ketensamenwerking op dit moment (zie bijlage 1) bij alle deelnemende organisaties. Deze nulmeting bestaat uit een gestandaardiseerd survey onderzoek en is tevens afgenomen bij ketenpartners. In de toekomst zal een nulmeting plaatsvinden met dezelfde vragenlijst om de doorwerking van de pilot binnen de keten in kaart te brengen. Deze benadering borgt de samenhang en vergelijkbaarheid tussen de verschillende onderzoeken binnen het wraparound care programma. Na de nulmeting zijn binnen het deelnemende team de wraparound care uitgangspunten geconcretiseerd en is de wraparound care interventie opgestart op een op de specifieke situatie afgestemde wijze. Aangezien interventies, evaluaties en aanpassingen bij de pilot door elkaar heen lopen is dit deel van het project te kenschetsen als een

² Een huisverbod houdt in dat een pleger van huiselijk geweld in beginsel tien dagen zijn of haar woning niet meer in mag en in die periode ook geen contact mag opnemen met de partner of de kinderen. De maatregel biedt de mogelijkheid om in een noodsituatie te voorzien in een afkoelingsperiode waarbinnen de nodige hulpverlening op gang kan worden gebracht en escalatie kan worden voorkomen (Wet tijdelijk huisverbod, 421).

actieonderzoek. Deze methode maakt het mogelijk om de, nog binnen het team te concretiseren, interventie steeds in een maatwerkbenadering af te stemmen op de lokale omstandigheden en zo nodig aan te scherpen of aan te passen. Dit actieonderzoek vindt plaats binnen de muren van de Tactus organisatie, maar heeft, gelet op de intrinsieke aard van de wraparound care principes, als het goed is wel een uitstralingseffect naar alle andere stakeholders.

Elke twee weken is er een bijeenkomst met het onderzoeksteam, de deelnemende reclasseringswerkers, de betrokken studenten en meestal het hoofdbedrijfsvoering van Tactus bij Tactus in Almelo. Hoe de interventie precies geconcretiseerd werd tijdens deze bijeenkomsten is bijgehouden teneinde het beantwoorden van de tweede onderzoeksvraag. Tevens bood de besproken stof tijdens de bijeenkomsten de mogelijkheid tot het gedeeltelijk beantwoorden van de derde onderzoeksvraag.

3.2 Nulmeting

Respondenten

Allereerst is een vragenlijst als nulmeting uitgezet bij Tactus verslavingsreclassering en belangrijke ketenpartners. Deze ketenpartners zijn het Openbaar Ministerie in Almelo, de politie Twente, Veiligheidshuizen Enschede, Hengelo en Almelo, Reclassering Nederland in Almelo, het Leger des Heils in Enschede, Tactus Sociale Verslavingszorg en Tactus Behandeling & Begeleiding Twente, Tactus JusTact Twente, de Piet Roordakliniek in Apeldoorn en Beneden Leeuwen, Gemeente Almelo, Enschede en Hengelo, RIBW Twente en De Tender met meerder locaties in Overijssel. In totaal hebben 79 respondenten de vragenlijst ingevuld, waarvan 25 mannen, 36 vrouwen en 18 onbekend. Hoeveel respondenten er benaderd zijn is onbekend, omdat het verzoek tot het invullen van de vragenlijst via leidinggevendenden werd verspreid binnen hun organisatie. Niet iedere respondent heeft elke vraag ingevuld. Alle gegeven antwoorden worden echter meegenomen, omdat het een verkennend onderzoek betreft. De gemiddelde leeftijd is $M= 41,49$ jaar ($SD=10.98$, $n=59$). In totaal is de vragenlijst ingevuld door werknemers uit 17 organisaties, met één respondent in de categorie overig. De verdeling van de respons uit de verschillende organisaties is scheef verdeeld. Dat blijkt wel uit het gegeven dat vanuit Tactus verslavingsreclassering zelf 12 reacties kwamen en uit 4 organisaties maar 1 reactie kwam.

Het gemiddeld aantal jaren ervaring in de respectievelijke sectoren bedraagt $M=10,19$ ($SD= 7.98$, $n=58$). En veruit de meerderheid had een uitvoerende rol met direct contact met de

doelgroep ($n=50$). De zelf geschatte kennis met betrekking tot de begeleiding van verslaafde justitiabelen werd gemiddeld gescoord als iets meer dan redelijk ($M=3.33$, $SD=.91$, $n=61$) op een schaal lopend van zeer weinig (1) tot zeer veel (5).

Meetinstrument

De nulmeting betreft een bestaande vragenlijst (zie bijlage 1) die gebaseerd is op twee hoofdvragen: “hoe wordt de begeleiding van verslaafde justitiabelen op dit moment ervaren door de verschillende stakeholders?” en “waar liggen mogelijke verbeterpunten?”. De pilot heeft dan als doel na te gaan hoe dit gerealiseerd kan worden. Dezelfde vragenlijst is ook gebruikt in de pilot bij Centrum Maliebaan (Casteleijn et al., 2012). De vragenlijst is tot stand gekomen op basis van de uitgangspunten van wraparound care en interviews met vertegenwoordigers van de belangrijkste stakeholders van Centrum Maliebaan. Het betreft een online survey met gesloten en open vragen. De gesloten vragen werden gemeten door middel van een 5-punt Likert schaal (1 = zeer belangrijk, 5 = zeer onbelangrijk; 1 = zeer vaak, 5 = bijna nooit), waaraan een optie ‘geen mening’ is toegevoegd.

De vragenlijst bevat tien vragen naar het belang en de huidige aanwezigheid van vijf hoofdaspecten van het zorgsysteem. Deze hoofdaspecten zijn *eigen regie*, *duidelijkheid*, *één team*, *creativiteit* en *continuïteit*. Een voorbeelditem is ‘De cliënt voert zoveel mogelijk de regie over zijn eigen traject’. Vervolgens wordt ieder hoofdaspect weer uitgesplitst in vijf deelaspecten en wordt gevraagd in hoeverre elk deelaspect op dit moment ervaren wordt. Een voorbeelditem van de schaal behorend bij het hoofdaspect eigen regie is ‘De cliënt is zelf aanwezig bij het casusoverleg’. Bij duidelijkheid hoort de stelling ‘Er zijn duidelijke einddoelen bekend voor het traject van elke cliënt’ en bij één team ‘De ketenpartners zijn één team’. Creativiteit wordt onder andere gemeten door het item ‘De ketenpartners staan open voor het vinden van creatieve oplossingen voor problemen’. Ten slotte is een voorbeelditem van continuïteit ‘De zorg voor verslaafde justitiabelen is een geïntegreerd geheel’. Eigen regie verwijst dus naar de mate waarin de cliënt zelf de regie in handen heeft. Duidelijkheid gaat met name om duidelijke einddoelen. Het aspect één team verwijst naar een goede en open samenwerkingsrelatie. Creativiteit gaat met name om het openstaan voor creatieve oplossingen door ketenpartners en continuïteit draait om het vullen van gaten in trajecten. Vijf open vragen over de hoofdaspecten volgen, waarna wordt afgesloten met enkele achtergrondvragen.

De hoofdaspecten en deelaspecten worden samen tot een schaal gevormd, zodat bijvoorbeeld de schaal eigen regie bestaat uit het hoofdaspect eigen regie en de vijf

bijbehorende deelaspecten eigen regie. Voor de vijf schalen is de betrouwbaarheid gemeten: eigen regie (6 items; $\alpha = .72$), duidelijkheid (6 items; $\alpha = .76$), één team (6 items; $\alpha = .84$), creativiteit (6 items; $\alpha = .82$) en continuïteit (6 items; $\alpha = .70$).

Procedure

In een gesprek met het hoofd bedrijfsvoering van Tactus verslavingsreclassering is bepaald welke ketenpartners belangrijk zijn qua samenwerking in het traject voor de verslaafde justitiabele. Contactgegevens van leidinggevenden binnen deze ketenorganisaties zijn verleend en aan deze leidinggevenden is per e-mail gevraagd de vragenlijst rond te sturen aan werknemers die regelmatig contact hebben met Tactus verslavingsreclassering. Twee weken later is een reminder gestuurd met nogmaals de link naar de vragenlijst of zijn leidinggevenden van een organisatie waar zeer weinig respons uit kwam opgebeld. De hier gebruikte data is gedestilleerd nadat de vragenlijst vijf weken online stond.

Analyse procedure

De data van de gesloten vragen is geanalyseerd aan de hand van SPSS 20. Omwille van de leesbaarheid zijn tijdens de analyse de antwoorden omgeschaald, zodoende dat 1 een indicator was voor 'zeer onbelangrijk/bijna nooit' en 5 voor 'zeer belangrijk/zeer vaak'. Vervolgens zijn zes items nogmaals omgeschaald, omdat dit negatieve beweringen waren. Tevens zijn de 'geen mening' antwoorden behandeld als missing values in het databestand. Naast dat er beschrijvende statistieken worden gegeven is een vergelijking gemaakt van in hoeverre de (hoofd)aspecten belangrijk worden gevonden en in hoeverre deze aanwezig zijn. Dit is gedaan door middel van de verschillen scores en geeft een indicatie van welk aspect een hoge prioriteit heeft in de pilot. Een aspect heeft de hoogste prioriteit als het belangrijk wordt gevonden en niet aanwezig is op dit moment. Berekeningen behorend bij de vraag in hoeverre de aspecten op dit moment aanwezig zijn, zijn gebaseerd op de 6-item schalen. Voor de vraag in hoeverre de aspecten belangrijk worden gevonden zijn alleen de hoofdvragen beschikbaar. Aangezien een respondent voor zo'n verschillen score zowel de vraag over het belang als minimaal één vraag over de aanwezigheid moet hebben gescoord met een 1 t/m 5 (6 was geen mening) is de n lager dan bij de afzonderlijke vragen. Vervolgens is met een t-test bepaald of de verschillen scores significant verschillen van nul. Tevens is nagegaan of er ook aspecten zijn waarbij het omgekeerde geldt: duidelijk aanwezig, maar niet belangrijk.

Daarnaast werden categorieën van respondenten die werkzaam zijn bij verschillende organisaties met elkaar vergeleken middels een variantieanalyse ingaande op de huidige

aanwezigheid van een aspect om een antwoord te kunnen geven op onderzoeksvraag 1d. Om dus na te gaan of er een hoofdeffect van de verschillende ketenpartners is op de afhankelijke variabelen eigen regie, duidelijkheid, één team, creativiteit en continuïteit zijn deze vanwege de lage aantallen in sommige organisaties ingedeeld in verschillende categorieën.

Vanzelfsprekend zijn hierbij alleen de respondenten meegenomen die hebben aangegeven bij welke organisatie zij werkzaam zijn ($n=60$). Respondenten konden meer dan 1 antwoord geven op deze vraag, waardoor er negen dubbels waren. Hier is telkens apart rekening mee gehouden, maar het bleek meestal geen probleem voor de indeling aangezien het organisaties betrof die samen geclusterd werden in de verdere analyses. Iemand die bijvoorbeeld bij zowel Tactus JusTact als bij de Piet Roordakliniek werkt wordt sowieso al in één categorie geplaatst, omdat het beide forensische verslavingsklinieken zijn. Vier respondenten behoorden echter tot twee categorieën. Dit zijn reclasseringswerkers die ook bij overleggen vanuit veiligheidshuizen aanwezig zijn. Zij zijn ingedeeld bij de reclasseringsinstanties, omdat dit hun primaire baan is. De indeling is als volgt: overheidsorganisaties (OM, gemeentes, politie en veiligheidshuizen, $n=9$), reclasseringsinstanties (Reclassering Nederland, Leger des Heils en Tactus verslavingsreclassering, $n=23$) en hulpverleningsinstanties (RIBW Twente, de Tender, Tactus Sociale Verslavingszorg, JusTact en Piet Roordaklinieken, $n=28$). Veiligheidshuizen zijn in de categorie overheidsorganisaties geplaatst, omdat bijeenkomsten van daaruit door de gemeentes worden georganiseerd (soms wel op aanvraag van andere organisaties). Ten slotte zijn de antwoorden van de politie Twente en Tactus verslavingsreclassering nog direct met elkaar vergeleken. De open vragen werden gebruikt om een impressie van de antwoorden te geven.

De analyse van de nulmeting binnen Tactus en ketenpartners geeft antwoord op de eerste onderzoeksvraag en op basis hiervan kunnen aanbevelingen worden gedaan die getoetst kunnen worden in de pilot. Op den duur zal een nameting van dezelfde vragenlijst moeten worden gehouden. Dit is echter buiten het bestek van deze studie.

3.3 Interviews

Er zijn interviews afgenomen bij medewerkers van Tactus verslavingsreclassering en bij medewerkers van de politie Twente. Deze interviews vonden plaats in de eerste maanden na de start van de pilot. In de interviews werd rekening gehouden met deze timing door bijvoorbeeld te vragen naar verwachtingen en meningen in plaats van ervaringen. Daarnaast zijn de personen die direct betrokken zijn bij de pilot pas als laatste geïnterviewd om hen zoveel mogelijk tijd te geven om met de wraparound care principes vertrouwd te raken.

Respondenten

In totaal zijn tien personen geïnterviewd. Vijf reclasseringswerkers van Tactus, waarvan er twee deelnemen aan de pilot, en vijf politiefunctionarissen. Betreffende de functies van Tactus medewerkers werkten vier respondenten in het toezicht en één in diagnose en advies. Drie toezichtmedewerkers hadden specialisaties: tijdelijke huisverboden, jeugd en veelplegers. Het gemiddeld aantal jaar dat deze personen hun huidige functie bekleedden is 6 jaar. Eerdere functies waren politiefunctionaris, (jeugd)hulpverlener, soms in tbs-klinieken, of meerdere functies binnen Tactus zelf.

Bij de politie Twente zijn drie wijkagenten binnenstad en twee politiefunctionarissen met specialisatie huiselijk geweld geïnterviewd. Het gemiddeld aantal jaren dat deze personen hun functie bekleedden is 3,8 jaar, maar iedereen heeft al eerder andere functies gehad bij de politie, variërend van jeugdagent tot recherche. De gemiddelde totale werktijd bij de politie in het algemeen is 26 jaar. Dit is berekend op basis van vier antwoorden, omdat één persoon het aantal jaren niet heeft genoemd.

Van de geïnterviewden hebben vijf personen, twee politiefunctionarissen en drie reclasseringswerkers de nulmeting ingevuld.

Procedure

Werving van deze personen heeft als volgt plaats gevonden: via leidinggevend en zijn e-mailadressen en telefoonnummers gevraagd van personen die in aanmerking kwamen voor een interview. Zij ontvingen een introductie-mail, waarin voor de personen waarvan een telefoonnummer meegegeven was werd aangekondigd dat zij een week later werden opgebeld met de vraag of zij wel of niet aan het onderzoek mee willen doen en, zo ja, om een afspraak te maken. Personen waarvan geen telefoonnummer bekend was werden verzocht contact op te nemen aan de hand van de verstrekte contactgegevens in de introductie-mail. Ieder interview is face-to-face afgenomen en met een voice recorder na toestemming opgenomen, zodat er achteraf een transcript van kon worden gemaakt. Er is zorgvuldig omgegaan met de vertrouwelijkheid van de geïnterviewden. Het interview duurde ongeveer een uur geeft antwoord op de derde en vierde onderzoeksvraag.

Meetinstrumenten

De interviews waren semi-gestructureerd van aard. Dit houdt in dat er een gestructureerd interviewschema is opgesteld (i.e. thema's en beginvragen bij die thema's), waarbij de

mogelijkheid bestaat tot afwijken van dit schema. Op deze wijze kon er dieper in worden gegaan op afwijkende onderwerpen die toch van belang konden zijn. In het interview kwamen de volgende thema's aan bod: beschrijving van de samenwerking, wraparound care principes, het type samenwerking (police-probation partnerships) en loosely coupled system aspects.

Beschrijving van de samenwerking

Na een gespreksintroductie en enkele vragen over achtergrondkenmerken werd gevraagd hoe de samenwerking tussen Tactus en de politie op dit moment ervaren wordt, wat als goed wordt ervaren en wat verbeterpunten zijn en bij voldoende kennis over de pilot, hoe dit zich verhoudt tot wraparound care. Het doel was eerst een open gesprek te hebben.

Wraparound care principes

De pilot werd toegelicht en wraparound care werd uitgelegd. Daarna werden de specifieke principes van de wraparound care methode besproken. Dit is gedaan aan de hand van de categorisatie van de uitgangspunten die al in Centrum Maliebaan heeft plaatsgevonden, omdat de principes onder elke categorie sterke overeenkomsten vertonen en deze categorisatie gebruikt wordt in de pilotbijeenkomsten bij Tactus. Dit zijn dus *de cliënt staat centraal*, *doelgerichtheid*, *samenwerking* en *op maat*. Voor deze principes werd gevraagd op welke wijze het principe terug komt in de werkzaamheden van de respondent (alleen voor reclasseringswerkers), of daar iets aan is veranderd sinds de start van de pilot (alleen voor pilotdeelnemers, vanwege het vroege stadium van de pilot), in hoeverre het principe naar voren komt in de samenwerking tussen Tactus en de politie, in hoeverre deze toepasbaar is en hoe deze dan concreet toe te passen zou zijn.

Type samenwerking en type delict

Om naderhand te kunnen concluderen welke vorm van samenwerking het beste past op de relatie tussen de lokale politie en Tactus verslavingsreclassering is gevraagd hoe de ideale samenwerking eruit ziet, gebruikmakend van de verschillende police-probation partnerships. Tevens is gevraagd wat voor verwachtingen de partijen van elkaar hebben. Dit gebeurde tweeledig door aan bijvoorbeeld een politie medewerker te vragen wat hij of zij van Tactus verslavingsreclassering verwacht en wat hij of zij denkt dat Tactus van de politie Twente verwacht en of dit realistisch is. Dit bood de mogelijkheid de antwoorden in de analyse naast elkaar te leggen.

Aangezien het type samenwerking af lijkt te hangen van het type delict (Parent & Snyder,

1999) is ook gevraagd of de samenwerking anders opgezet zou moeten worden bij verschillende delicten.

Loosely coupled system theorie

Vragen die gesteld zijn in interviews over loosely coupled systems zijn overgenomen uit het artikel van Alarid et al. (2011) en aangepast. Alarid et al. (2011) baseren hun interviewvragen op de eerder genoemde determinanten die door Sharp (2009) met een vragenlijst zijn gemeten. Sharps (2009) vragenlijst bestaat uit twee delen: coupling in theorie (13 items; $\alpha = .654$) en coupling in de praktijk (onbekend aantal items; $\alpha = .639$).

De mate van wederzijdse verbintenis met een gemeenschappelijk doel wordt gemeten door de volgende vragen: “Have the police/probation partnerships been formed and functioning often enough and in such a manner as to meet the goals of the program?” “How good of a job do you think the JPOs (or police) are doing when it comes to tracking the youth to make sure they are meeting these conditions?” De bereidheid informatie te delen werd gemeten door twee vragen, ingaande op de police-probation relatie en de informatiestroom buiten de relatie: “Would you say that there has been an increase or no change in the sharing of information between probation and police in the area? Explain.” “Have the police probation teams worked closer with local social services agencies in the sharing of information?”. Het belang van interpersoonlijke werkrelaties kan geïdentificeerd worden door de bereidheid macht te delen en door open communicatie zonder angst voor represailles (Sharp, 2009). Dit is op de volgende manier gemeten: “Has this program impacted the nature of the working relationship between police and probation. If so, how? If not, why not?”. Tenslotte werd de waardering voor de diverse achtergronden van hen die buiten de police-probation partnership staan bevraagd: “Could you talk for a few minutes about any steps that have been taken to bridge relationships between your agency and the other three collaborators and how that is going (e.g., police, probation, family center, ministerium)?”

De vragen zijn vertaald en omdat Alarid et al. (2011) zich richten op jeugdreclassering zijn specifieke verwijzingen naar jonge reclassenten aangepast voor verslaafde reclassenten. Daarnaast is er geen sprake van geïmplementeerde partnerships, dus zijn ook deze punten aangepast op onze situatie. De aangepaste vragen zijn terug te vinden in bijlage 3, 4 en 5. De verwachting was dat antwoorden op deze vragen meer inzicht geven in wat mogelijke verbeterpunten zijn in de samenwerkingsrelatie.

Interviewschema's zijn opgesteld voor de drie typen participanten: de medewerker van Tactus verslavingsreclassering die deelneemt aan de pilot, de medewerker van Tactus die niet deelneemt aan de pilot en de politiemedewerker. Zie hiervoor bijlage 3, 4 en 5. De verschillen tussen de interviewschema's zijn minimaal, maar zijn nodig omdat de personen die niet deelnemen aan de pilot weinig of geen kennis hebben van de onderliggende theorie en deze daardoor uitgebreider toegelicht diende te worden. Daarnaast werd bij de medewerker van Tactus die niet deelneemt aan de pilot eerst gevraagd wat deze heeft meegekregen van de interventie, waarna bij voldoende kennis pas is gevraagd of men verwacht een verschil te gaan merken in de samenwerking tussen Tactus en de politie. Deze vraag is er in gelaten, omdat verwacht werd dat ook deze medewerkers door contact met de medewerkers die wel deelnemen aan de pilot wel iets gehoord hadden over de pilot. Bij een medewerker van de politie Twente is deze vraag weggelaten. De resultaten zijn onderling verder goed vergelijkbaar, omdat de resterende vragen inhoudelijk hetzelfde zijn. Bij het opstellen van de interviewschema's is gebruik gemaakt van het boek van Baarda et al. (2009).

Analyse procedure

Van alle opgenomen interviews is een transcript gemaakt. Per onderwerp zijn de antwoorden geanalyseerd door deze naast elkaar te leggen en een korte omschrijving te geven. Citaten worden gebruikt.³

3.4 Discussiegroep

Gelet op het concrete interventiedoel van het onderzoek is er een bijeenkomst bij Tactus gewijd aan het bespreken van de belangrijkste resultaten van dit onderzoek en de mogelijkheden van de opgestelde adviespunten, waarbij de aanwezigen fungeerden als discussiegroep. Dit waren de twee reclasseringswerkers die deelnemen aan de pilot, twee onderzoekers die de pilot leiden en een student. De bespreking duurde een uur. De overige geïnterviewden zijn middels een e-mail ervan op de hoogte gesteld dat de focusgroep, waar direct na afloop van het interview over is gevraagd of zij geïnteresseerd zouden zijn om daarbij te zijn, niet door ging in de eerder bedoelde uitgebreide vorm. Wel werd aangegeven dat als zij daarin geïnteresseerd waren, zij na afronding van dit onderzoek een samenvatting zouden ontvangen met de uiteindelijke conclusies.

Voor de discussiegroep is een topiclist opgesteld met onderwerpen die besproken zouden

³ De uitgebreide weergave van de antwoorden inclusief vele citaten kan worden opgevraagd door een mail te sturen naar jessicasteur@outlook.com

worden (Baarda et al., 2009). Zie hiervoor bijlage 6. Een PowerPoint-presentatie is gebruikt als visuele ondersteuning om de belangrijkste resultaten en gesprekspunten duidelijk weer te geven. De resultaten van de discussiegroep gaven antwoord op de vijfde onderzoeksvraag.

4 Onderzoeksresultaten

4.1 Nulmeting

De vragenlijst die geldt als nulmeting bestaat uit een kwantitatief en kwalitatief onderdeel. Beide zullen afzonderlijk worden behandeld.

4.1.1 Kwantitatief onderdeel

Allereerst zijn de vijf schalen aan een factoranalyse onderworpen (zie tabel 1). Dit is niet eerder gedaan bij de andere pilots. Er zijn in totaal negen factoren gevonden met een Eigenwaarde groter dan 1. Gezamenlijk verklaren deze factoren 82,38 procent van de variantie in alle items. De vijf schalen lijken niet empirisch te onderscheiden en de meerderheid van de items laadt sterk op de eerste factor. De negen factoren zijn tevens niet tot andere herkenbare constructen te interpreteren. Dit pleit er wellicht voor dat de wraparound care methode als geheel gezien dient te worden. Aangezien de schalen inhoudelijk andere onderwerpen hebben en daardoor afzonderlijk worden behandeld in de pilotbijeenkomsten worden deze in de verdere verslaglegging wel als zodanig aparte constructen beschouwd.

De vijf hoofdaspecten van de vragenlijst waren *eigen regie* ('De cliënt voert zoveel mogelijk de regie over zijn eigen traject'), *duidelijkheid* ('Het traject zit duidelijk in elkaar'), *één team* ('De ketenpartners zijn één team'), *creativiteit* ('Er is ruimte voor creativiteit en maatwerkoplossingen') en *continuïteit* ('De begeleiding van deze cliënten is één geheel').

Deze constructen zijn door de respondenten gescoord op hoe belangrijk zij gevonden worden en in hoeverre ze op dit moment aanwezig zijn. Op basis daarvan is hun prioriteit is in termen van verschillcores berekend. Een overzicht hiervan staat in tabel 2. Alle verschillcores verschillen significant van nul.

Tabel 1: *Factoranalyse matrix*

Items		Factor								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Eigen regie</i>	1		.33	.40		-.42	.25	.42	.12	.32
	2	.26		.60	.52				-.31	.22
	3	.31	.64	.48			-.13		-.17	
	4	.71	.26				-.43	.14		
	5		.55		.35		.19	-.47	.38	
	6	.54	.48		.31	.14	-.17	.28	.23	
<i>Duidelijkheid</i>	1	.68	.20		-.49		.25			
	2	.60	.32				-.38	-.45		
	3	.48	.41	.32	-.38		-.21	-.15	-.33	
	4	.31	-.44	.34	-.22	.58	.23		-.23	
	5	.40	.44	.30		.11		.28		-.39
	6	.25	.63	.15		.36	.32	.24		.13
<i>Één team</i>	1	.62	-.32		-.52	-.22	.19			
	2	.52	-.16	-.20	-.23	.15	-.30			.52
	3	.77	.15			-.24		-.25	.24	
	4	.61	.35	-.39	.12	.11	.20		-.23	
	5	.57	-.11	-.11		.64		.12	.22	-.13
	6	.80		-.40		.16	-.13	.16	-.17	
<i>Creativiteit</i>	1	.59	-.26	.25	-.13	-.46		.15	.16	
	2	.72	-.28	-.23	.21		-.43		.14	
	3	.58		-.14	-.13	-.25			.11	-.51
	4	.57	-.25		.34	-.13	.45	.18	.27	.12
	5	.52	-.51	.26	.42				-.24	
	6	.72	-.13	-.55	.14		.14	.22	-.13	
<i>Continuïteit</i>	1	.71	-.29		-.32	-.29			.12	.11
	2	.43	-.51	.49	-.15			-.15		
	3			.45	-.37	.34	-.17		.59	
	4	.48	-.56	.28	.23	.18	-.15	-.22	.14	
	5	.58	-.19	.21	.54		.29	-.21		-.23
	6	.55	.36	-.12	-.20	.15	.33	-.47		.21
Eigenwaarden		8.82	3.82	2.57	2.32	1.82	1.59	1.43	1.30	1.05
Percentage van verklaarde variantie		29.40	12.72	8.55	7.74	6.08	5.28	4.77	4.34	3.50

Extractie methode: principale componenten analyse. $n=28$. Alleen factorloadingen groter dan $\pm .10$ worden weergegeven. De hoogste factorloadingen zijn vet gedrukt.

Tabel 2: *Beschrijvende statistieken hoofdaspecten en verschilscores*

	Belangrijk	Nu aanwezig	Vershil
Eigen regie	3.88 (.81), $n=75^{b,c,d,e}$	3.04 (68), $n=69^d$	.82 (.98), $n=67$ $t(66)=6.900^{***}$
Duidelijkheid	4.81 (.39), $n=74^{a,c,d,e}$	3.03 (.71), $n=71^{c,d}$	1.86 (.78), $n=67$ $t(66)=19.45^{***}$
Één team	4.43 (.82), $n=77^{a,b}$	3.22 (.77), $n=74^{b,e}$	1.23 (.99), $n=73$ $t(72)=10.65^{***}$
Creativiteit	4.62 (.61), $n=79^{a,b,e}$	3.26 (.63), $n=74^{a,b,e}$	1.37 (.85), $n=74$ $t(73)=13.86^{***}$
Continuïteit	4.45 (.64), $n=74^{a,b,d}$	2.96 (.74), $n=72^{c,d}$	1.57 (.96), $n=68$ $t(67)=13.53^{***}$

1= zeer onbelangrijk, 5 = zeer belangrijk; 1 =bijna nooit, 5 = zeer vaak. *** $p < .001$ (tweezijdige toetsing).

Subscripten geven significante verschillen binnen de kolommen aan: ^a verschilt van eigen regie, ^b verschilt van duidelijkheid, ^c verschilt van één team, ^d verschilt van creativiteit, ^e verschilt van continuïteit.

Het blijkt dat het hoofdaspect duidelijkheid het meeste verschil laat zien tussen de mate waarin het belangrijk wordt gevonden en de mate waarin het aanwezig is. Op basis van de verschilscore zou dit aspect prioriteit moeten krijgen. Ook creativiteit en continuïteit geven relatief hoge verschilcores en behoren daardoor prioriteit te krijgen. Ter vergelijking, in Centrum Maliebaan kregen de aspecten duidelijkheid en continuïteit de hoogste prioriteit op ketenniveau (Butter & Heij, 2012).

Het aspect duidelijkheid wordt als het meest belangrijk gescoord, maar is op het aspect continuïteit na het minst aanwezig. Eigen regie wordt als het minst belangrijk gescoord en de mate van aanwezigheid komt voor alle vijf constructen redelijk overeen.

Het aantal negatieve verschilcores per aspect is geteld. Deze waarden geven aan dat een aspect wel aanwezig is, maar niet belangrijk is volgens de respondent. Voor eigen regie was dit aantal het hoogst met acht respondenten. Duidelijkheid had er geen enkele, wat goed aansluit bij het gegeven dat dit aspect prioriteit zou moeten krijgen. Één team had vijf negatieve verschilcores, creativiteit had er drie en continuïteit had er twee.

De gemiddelden en correlaties tussen de verschillende schalen, die meten in hoeverre een aspect op dit moment aanwezig is, zijn berekend (zie tabel 3). Zoals zichtbaar is in de tabel is ervaring significant positief gecorreleerd met leeftijd ($r = .44$) en correleert leeftijd significant negatief voor mensen werkzaam bij de overheid vergeleken met mensen werkzaam bij de

reclassering ($r = -.32$). Respondenten vanuit de overheid zijn gemiddeld genomen dus ouder dan reclasseringswerkers. Overheid versus reclassering correleert positief met kennis van het onderwerp ($r = .32$). Dit is geen vreemde uitkomst, want het lijkt logisch dat reclasseringswerkers meer kennis hebben van de begeleiding van verslaafde justitiabelen dan werknemers van overheidsinstanties. Ook hebben reclasseringswerkers vaker een uitvoerende functie ($r = .26$). De constructen eigen regie, duidelijkheid, één team, creativiteit en continuïteit correleren allen significant met elkaar. Deze correlaties zijn allemaal positief. Dit wil zeggen dat als één van de aspecten in hoge mate aanwezig is, de andere aspecten dat ook zijn. De eerder gedane factoranalyse neigt tevens naar deze conclusie, aangezien de verschillende constructen niet empirisch te onderscheiden zijn.

Er zijn variantieanalyses uitgevoerd om na te gaan of er een hoofdeffect van de verschillende categorieën ketenpartners is op de afhankelijke variabelen eigen regie, duidelijkheid, één team, creativiteit en continuïteit in de huidige situatie. Het onderscheid van de organisaties in overheids-, reclasserings- en hulpverleningsinstanties gaf volgens een one-way ANOVA geen verschil op de constructen: eigen regie ($F(2,53) = 1.41, ns.$), duidelijkheid ($F(2,55) = .44, ns.$), één team ($F(2, 56) = .82, ns.$), creativiteit ($F(2,56) = 1.02, ns.$) en continuïteit ($F(2, 55) = 2.06, ns.$). Ook wanneer het aantal jaren ervaring en leeftijd mee worden genomen als covariaten in een univariate variantieanalyse, zowel apart als samen, blijkt er geen significant verschil tussen de gecategoriseerde organisaties op de constructen.

Aangezien de nadruk in deze studie ligt op Tactus verslavingsreclassering en de politie wordt ondanks de lage aantallen respondenten, respectievelijk 12 en 3, voor alleen deze groepen een variantieanalyse uitgevoerd. Voor de aspecten eigen regie ($F(1,13) = .68, ns.$), duidelijkheid ($F(1,13) = .00, ns.$), één team ($F(1, 13) = 1.55, ns.$) en continuïteit ($F(1,13) = .00, ns.$) is geen significant hoofdeffect gevonden. Het verschil tussen de antwoorden van Tactus en de politie op het aspect creativiteit bleek zo goed als marginaal significant ($F(1,13) = 3.06, p = .104$). De politie scoorde 'creativiteit op dit moment aanwezig' hoger ($M = 3.82, SD = .91$) dan Tactus ($M = 3.08, SD = .60$). Controleren voor ervaring en leeftijd had ook hier geen effect.

Tabel 3: *Correlatiematrix*

	M	SD	N	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Leeftijd	41.49	10.98	59	-														
2. Geslacht	1.59	.50	61	-.47**	-													
3. Overheid vs. reclassering	.38	.49	60	-.32*	.25	-												
4. Overheid vs. hulpinstanties	.47	.50	60	.15	-.02	-.74**	-											
5. Ervaring in jaren	10.19	7.98	58	.44**	-.13	.03	-.00	-										
6. Management vs. beleid	.05	.22	59	-.09	-.12	-.19	.10	-.10	-									
7. Management vs. uitvoerend	.73	.45	59	-.17	.12	.26*	.09	.08	-.38**	-								
8. Management vs. overig	.05	.22	59	.19	-.12	-.03	-.21	.03	-.05	-.38**	-							
9. Management vs. meerdere	.12	.33	59	.11	.09	-.08	.09	-.03	-.09	-.60**	-.09	-						
10. Kennis van onderwerp	3.33	.91	61	-.16	.04	.32*	-.12	.19	.08	-.11	-.26	.21	-					
11. Eigen regie	3.04	.68	69	.05	-.05	-.18	.22	-.23	.14	-.20	.12	.20	.06	-				
12. Duidelijkheid	3.03	.71	71	-.10	-.04	.07	-.12	-.15	.17	-.12	-.09	.14	.23	.48**	-			
13. Één team	3.22	.77	74	.01	.10	-.05	-.07	-.14	.06	-.08	-.20	.09	.12	.30*	.58**	-		
14. Creativiteit	3.26	.63	74	.08	-.02	-.18	.11	-.10	.08	-.00	-.21	.06	.02	.37**	.53**	.70**	-	
15. Continuïteit	2.96	.74	72	-.10	.11	-.08	.22	-.07	-.07	.06	-.17	.19	.11	.38**	.51**	.62**	.70**	-

* $p < .05$. ** $p < .01$. (tweezijdige toetsing)

Geslacht 1= man, 2= vrouw. Variabelen 3 en 4 zijn de organisaties waar respondenten werkzaam zijn. Variabelen 6 t/m 9 zijn de functies die respondenten hebben opgegeven. Dummy variabelen zijn gebruikt bij 3 (1= reclassering), 4 (1= hulpinstanties), 6 (1= beleid), 7 (1= uitvoerend), 8 (1= overig), 9 (1= meerdere). Kennis van onderwerp 1= zeer weinig, 5= zeer veel. Eigen regie/duidelijkheid/één team/creativiteit/continuïteit 1= bijna nooit, 5= zeer vaak.

4.1.2 Kwalitatief onderdeel

Tenslotte waren er nog vijf open vragen waar respondenten antwoord op konden geven. De kern van de antwoorden wordt hier weergegeven.⁴

Eigen regie

Uit de antwoorden van 36 respondenten bleek dat ‘eigen regie van de cliënt’ in geringe mate aanwezig is, omdat dit gezien de problematiek of verslaving erg moeilijk is. Het gedwongen kader is een terugkomend onderwerp, evenals wachtlijsten. Ook de beperkingen van de cliënt spelen een rol, bijvoorbeeld LVB⁵ en motivatieproblemen. Het volgende citaat is daar kenmerkend voor: “[Er is] vaak sprake van LVB problematiek, daardoor kan ook niet verwacht worden dat de cliënt beschikt over zelfreflecterend vermogen of dat er vaardigheden aangeleerd kunnen worden die hen in staat stellen hun eigen regie te voeren.” Toch lijkt het bevorderen van de eigen regie van de cliënt van belang: “Middels een reclasseringstoezicht is er altijd een opgelegd kader, maar de kracht is om betrokkene hierbij actief te betrekken, zodat hij zich ook zo actief mogelijk gaat inzetten voor zijn eigen traject en daarmee eigen regie erover kan voeren.” Vooral medewerkers uit zorginstellingen geven aan dat samenwerking met de cliënt de sleutel lijkt. Rekening moet worden gehouden met over welke aspecten een cliënt dan de regie krijgt. Op dit moment zijn veel zaken wel bespreekbaar en hebben cliënten op deze manier inspraak.

Duidelijkheid

De trajecten en kaders op zich lijken volgens de 29 respondenten die deze vraag hebben beantwoord duidelijk, echter zijn ze niet altijd afdoende voor specifieke doelgroepen. “Bij de zeer actieve veelplegers wordt duidelijk gekeken naar de input van alle betrokken ketenpartners, maar geregeld gaat een pva⁶ op regels stuk, of op het ontbreken van passende huisvesting. Niet elke verslaafde kan in staat worden geacht een eigen huishouden te voeren.” Daarnaast is de samenhang van de verschillende trajecten soms onlogisch. Zo stelt een werknemer van Reclassering Nederland het volgende: “Tactus is versnipperd, er valt weinig wijs te worden uit de verschillende afdelingen en wat ze precies (niet) doen. Voor cliënten is het vaak niet duidelijk wat er allemaal is aan aanbod en aan welke zaken ze moeten voldoen

⁴ De uitgebreide weergave van de antwoorden per type organisatie kan worden opgevraagd door een mail te sturen naar jessicasteur@outlook.com

⁵ Licht verstandelijk beperkt.

⁶ Plan van aanpak, vaak opgesteld in een overleg met ketenpartners.

om ervoor in aanmerking te komen. Het is hen vaak ook niet duidelijk waarom.”

Respondenten werkzaam bij de gemeente en/of veiligheidshuizen spreken vooral van een onlogische samenhang binnen en tussen trajecten. Zij pleitten voor eenheid in de aanpak, bijvoorbeeld door cliënten langdurig een regievoerder te geven los van of er een toezicht is. In ieder geval lijkt overleg nodig, zodat alle personen van verschillende locaties en disciplines op één lijn komen. Een betere afstemming is de kern van de verbeterpunten.

Eén team

Van de 33 gegeven antwoorden kan onttrokken worden dat er globaal gezien geen sprake is van één team. “Ketenpartners werken nu nog te veel langs elkaar heen, dit zou beter op elkaar afgestemd kunnen worden zodat de neuzen dezelfde kant op staan en mensen niet dezelfde werkzaamheden uitvoeren rondom een cliënt.” Nogmaals wordt gepleit voor meer afstemming en betere informatie-uitwisseling om een goede samenwerking te bewerkstelligen. “Regelmatig overleg zorgt voor het creëren van 1 team.” Er zou wel bereidwilligheid zijn tot beter overleg, maar vaak lukt dat niet door tijdgebrek. Op beleidsniveau zouden veranderingen moeten komen. Er wordt volgens sommige respondenten toch nog erg krampachtig gedaan over informatie-uitwisseling, voornamelijk vanuit GGZ-instellingen. Ook bezuinigingen zorgen voor minder overleg.

Creativiteit

Uit de 34 gegeven antwoorden blijken enkele belemmerende factoren voor de mate waarin er ruimte is voor creativiteit en maatwerkoplossingen. De voorwaarden waar een cliënt zich aan moet houden staan bijvoorbeeld soms in de weg. Daarnaast zou bureaucratie een negatieve rol spelen: “De hoge vorm van bureaucratie is een belemmerende factor in het vinden van creatieve oplossingen. Starre opgelegde regels en een enorme hoeveelheid registratie voeren hierin de boventoon.” Andere negatieve factoren zijn een hoge werkdruk, financiën, wachtlijsten en het onderscheid in organisaties. Ook zou de onbekendheid met elkaar voor remming zorgen. Betrokkenheid en vertrouwen moet worden opgebouwd en onderhouden. Hulpverleners zien wel meer ruimte voor zorg op maat en stellen dat dit ook noodzakelijk is, echter zou er nog veel vanuit het aanbod gewerkt en gedacht worden en minder vanuit de behoefte.

Continuïteit

Uit de antwoorden van 30 respondenten kan geconcludeerd worden dat in de huidige situatie de begeleiding van een cliënt vaak niet gekenmerkt wordt als één geheel. Meer overleg, meer betrokkenheid van de cliënt, betere doelen stellen en beter monitoren zou nodig zijn.

Bezuinigingen zijn ook voor dit punt een probleem. “Er is steeds minder eenheid. De eenheid wordt nu gedragen door een aantal werkers en veel meer direct overleg zou een herstel zijn van de aanpak die er was. Hiermee doel ik op de veelplegeraanpak in Enschede.”, “[Er is] niet echt onwil, maar op één lijn komen vraagt nu eenmaal investering in tijd/overleg met elkaar. Dat lijkt er steeds minder te zijn.”

Samenvattend blijkt dus uit de nulmeting dat duidelijkheid de meeste prioriteit behoort te krijgen en eigen regie de minste prioriteit. Eigen regie zou vaak niet haalbaar zijn door de beperkingen en problematiek van de cliënt en door de context van het gedwongen kader. In gesprek met de cliënt kan wel enigszins rekening gehouden worden met dit aspect. Om voor continuïteit in de begeleiding van de cliënt te zorgen zou er meer overleg moeten komen tussen ketenpartners, zou de betrokkenheid van de cliënt moeten worden gestimuleerd, moeten er betere doelen gesteld worden en moet het monitoren hiervan beter georganiseerd worden. Beperkende factoren zijn vooral bezuinigingen. De antwoorden afkomstig van medewerkers uit reclasserings-, overheids- en hulpverleningsinstanties verschillen niet significant van elkaar. Wel is gevonden dat de politie meer creativiteit ervaart op dit moment in de samenwerking dan Tactus medewerkers, maar dit is geen zeer betrouwbare uitkomst door de lage respondentenaantallen.

4.2 Pilotbijeenkomsten

Elke twee weken is er een bijeenkomst met het onderzoeksteam, de deelnemende reclasseringswerkers, de betrokken studenten en meestal het hoofdbedrijfsvoering van Tactus bij Tactus in Almelo. Door omstandigheden zijn er een aantal bijeenkomsten uitgesteld. Om niet te veel vertraging op te lopen is het bepalen van de belangrijkste ketenpartners voor de nulmeting, oorspronkelijk een onderwerp dat aan bod zou komen in de eerste geplande bijeenkomst, in een één-op-één gesprek met het hoofd bedrijfsvoering van Tactus gebeurd. De gezamenlijke bijeenkomsten die wel hebben plaatsgevonden in de tijdspanne van dit onderzoek worden hieronder kort beschreven. Een uitgebreider verslag van de bijeenkomsten staat in bijlage 2.

4.2.1 Eerste bijeenkomst

In de eerste bespreking werd het idee achter wraparound care besproken, evenals hoe bepaalde aspecten concreet toe te passen zijn, wat er al gedaan wordt en welke problemen er te verwachten zijn. Voornamelijk de tijd die reclasseringswerkers kwijt zouden zijn aan de aanpak was een struikelpunt, echter krijgen zij de vrijheid vanuit Tactus om hier meer tijd aan te besteden. Verder bleek het aspect eigen regie behorend bij het overlappende principe de cliënt staat centraal een discussiepunt door het vonnis, de mogelijkheden van professionals en de mogelijkheden van cliënten. Aan sommige cliënten zou het bijvoorbeeld geen nut hebben om te vragen waar ze over twee jaar willen staan, bijvoorbeeld door hun verslaving of lage IQ. Deze vraag zou dan uitgesteld kunnen worden tot de cliënt hier wel aan toe is. Op deze wijze wordt er dan flexibel omgegaan met de principes. Werken naar de eigen regie van de cliënt zou volgens de aanwezigen wel motiverend zijn en de cliënt wordt meer betrokken bij zijn traject als hij het idee heeft inspraak te hebben. Het versterken van de eigen kracht van de cliënt zou bijvoorbeeld kunnen door de cliënt zelf te laten bellen of zelf leren geldzaken te regelen. Kleine successen zouden gevierd moeten worden. Het idee van het netwerk van de cliënt samenbrengen, behorend bij het principe ‘samenwerking’ sprak de werkers aan, omdat het een geruststelling zou geven na afloop van het officiële toezicht als dat netwerk de cliënt in de gaten kan houden. In het werkgebied van Tactus worden soms al bij multidisciplinaire overleggen (MDO's) het informele netwerk van de cliënt en de cliënt zelf uitgenodigd, terwijl bij Centrum Maliebaan een MDO echt voor vertegenwoordigers gehouden wordt.

4.2.2 Tweede bijeenkomst

In de tweede bijeenkomst is wraparound care verder uitgelegd en bediscussieerd aan de hand van stellingen. Het blijkt dat de reclasseringswerkers al voor een deel werken naar de principes van wraparound care. Dit vonden zij prettig aangezien het dan geen geheel nieuwe werkwijze betreft. Vanzelfsprekend dient de werkwijze ook aangepast te worden aan de specifieke situatie. Gezamenlijk is een tabel tot stand gekomen waarin de verschillen tussen de reguliere werkwijze en wraparound care worden bepaald. De bedoeling hiervan was uitzoeken hoe wraparound care ingebed zou kunnen worden in de werkwijze. De input kwam voornamelijk van de reclasseringswerkers. Zie hiervoor tabel 4.

Tabel 4: *Genoemde verschillen reguliere werkwijze en wraparound care*

Reguliere werkwijze	Wraparound care
1. Diagnostiek gestuurd ⁷ . Zou zeker mee moeten worden genomen. Als voorbeeld werd gegeven dat mensen met een Borderline Persoonlijkheid Stoornis standaard een VERS ⁸ -training krijgen.	1. Vraag gestuurd ⁹ . Dit kan echter niet altijd door wachttijden bij rechtbanken (vonniswijziging aanvragen) en hulpverlening. Binnen het kader ruimte zoeken en naarmate het recidiverisico stijgt krijgt de cliënt minder inspraak. Dan bepalen de werkers of de rechtbank wat nodig is. Reclassering is immers geen vrijwillige hulpverlening.
2. De professional definieert het probleem. Dit is echter gebaseerd op een gesprek met de cliënt en zelfrapportage RISC. De meesten hebben naast een verslaving ook een persoonlijkheidsstoornis. Hier wordt rekening mee gehouden.	2. De cliënt of het cliëntsysteem definieert het probleem. Het is echter ook de taak van de reclasseringswerker om de cliënt te helpen het probleem te definiëren. In samenspraak inzicht creëren (bij huiselijk geweld bijvoorbeeld empathie, is ingewikkeld).
3. De professional bedenkt de oplossing. Dit is een samenspel.	3. De cliënt of het cliëntsysteem bedenkt de oplossing. Dit moet ook een samenspel blijven.
4. Inhoudelijk gericht. De inhoud wordt besproken met het doel uit te zoeken naar welke hulpverlening de cliënt verwezen kan worden. Sommige cliënten zijn zo beschadigd en hebben weinig vertrouwen in hulpverlening, dus dan werken aan vertrouwen en mogelijkheden hulpverlening bespreken.	4. Procesgericht. Dit zou dus al zo zijn, want de cliënt wordt al doorgestuurd. Voor het inhoudelijke deel verwijst je naar ketenpartners. Wel monitoren. Bijvoorbeeld huiselijk geweld: 10 dagen, procesgericht en overgenomen door reguliere hulpverlening.
5. Probleemgericht. Hier ligt de nadruk erg op. Er wordt soms wel gebruik gemaakt van de sterke punten van de cliënt om het probleem op te lossen, maar het uitgangspunt blijft het probleem. Bijvoorbeeld LVB jongen die moeilijk weerstand	5. Op sterke punten gericht. Cliënten beseffen vaak al niet meer dat ze sterke punten hebben, maar werkers denken hier ook niet genoeg aan. Ze zouden bijvoorbeeld vaker een compliment moeten geven. De cliënt meer in zijn totaliteit

⁷ Diagnostiek gestuurd werken houdt in dat er vanuit de (vaak aanwezige) stoornis of beperking van een cliënt wordt gewerkt.

⁸ Vaardigheidstraining Emotie Regulatie Stoornis.

⁹ Vraag gestuurd werken houdt in dat er vanuit de vraag van de cliënt wordt gewerkt.

kan bieden, maar wel goed afspraken kan	zien. Kan ook zorgen voor bereidwilligheid.
bijhouden tekent voortaan glaasjes in zijn agenda	
als hij niet mag drinken.	

Uit het doorlopen van deze punten bleek dat vooral punt 5 meer aandacht zou moeten krijgen. Er zou bijvoorbeeld meer moeten worden gekeken naar wat er wel goed gaat binnen een gezin, zodat er meer evenwicht in het beeld komt.

Er is tevens nagegaan hoe wraparound care zijn uiteindelijke doel kan behalen: het verbeteren van de continuïteit. Zoals al vaker benoemd lijkt het erg lastig ervoor te zorgen dat er geen gaten in het traject vallen, omdat procedures erg lang kunnen duren (plan opstellen, aanmeldprocedure, wachtlijst, intake, behandelaanbod) en er pauzes tussen verschillende trajecten kunnen ontstaan. Hoewel door Ifzo¹⁰ en een uniforme wijze van indicatiestelling (Indicatiestelling Forensische Zorg, IFZ) de situatie is verbeterd bestaat er ook in eigen organisatie nog een groot gat in de continuïteit. Zo duurt de overgang van advies naar toezicht vaak erg lang, soms wel een jaar. Met toestemming van de cliënt kan er wel pretoezicht of justitieel casemanagement¹¹ aangevraagd worden wanneer een wachtperiode afgeraden wordt. Met betrekking tot de wachttijden voor klinieken en woningen kan geen snelle oplossing worden bedacht, omdat de vraag nu eenmaal groter is dan het aanbod en omdat er weinig uitstroom is. Dat maakt dat de beperkte mogelijkheden de effectiviteit van wraparound care wellicht in de weg staan op bepaalde gebieden. Wel wordt geopperd dat de reclassering wellicht weer terug zou moeten naar de tijd dat de cliënt al opgezocht wordt als deze nog vast zit. Inmiddels wordt dit gedaan door MMD'ers (Medewerker Maatschappelijke Dienstverlening). Er zijn uitzonderingen. Zo heeft Tactus een reclasseringswerker die het nog wel doet. Een wellicht minder ingrijpende oplossing zou zijn het bij advies die cliënt al inschrijven bij organisaties waar wachtlijsten zijn. De uitvoeringsmogelijkheden hiervan zijn echter onduidelijk. Door de korte lijntjes waar wraparound care voor moet zorgen kan het helpen als werkers af en toe bellen naar ketenpartners en er zo voor zorgen dat een cliënt soms sneller besproken kan worden.

¹⁰ Informatiesysteem ter ondersteuning van het totale proces van forensische zorg, van het invoeren van een indicatiestelling tot en met plaatsing bij een gecontracteerde zorginstelling die beschikt over een passen zorgaanbod (Forensische zorg DJI, z.j.).

¹¹ Door middel van casemanagement worden cliënten langdurig en intensief begeleid. De casemanager werkt nauw samen met ketenpartners en is erg out-reaching; dit betekent dat de cliënten worden opgezocht in hun eigen leefomgeving.

4.2.3 Derde bijeenkomst

In de derde bijeenkomst is aandacht besteed aan het bepalen van de cliënten instroom. Dit is van belang, omdat de pilot in Centrum Maliebaan erop lijkt te wijzen dat wraparound care niet per se nuttig hoeft te zijn voor *first offenders* (persoonlijke communicatie onderzoeksteam Centrum Maliebaan, oktober 2012). Te zwaar inzetten op een klein vergrijp zou namelijk soms averechts werken, bijvoorbeeld door etikettering of labelling (Bernburg, 2009; Van Swaaningen, 2001). Nu is het zo dat de pilotdeelnemers al wel aspecten van de pilot toepassen op de cliënten die ze op dit moment hebben, bijvoorbeeld het in kaart brengen van belangrijke personen in het leven van de cliënt (voor meer details, zie bijlage 2). De invloed van deze personen kan dan inzichtelijk worden gemaakt aan de cliënt, hierbij moet wel rekening worden gehouden met zijn of haar culturele achtergrond. Volgens wraparound care moet men rekening houden met de herkomst van een cliënt en deze intact houden. De reclasseringswerker heeft dit bijvoorbeeld gedaan door haar cliënt tot het inzicht te laten komen dat zijn normen en waarden niet gelijk zijn aan de maatschappelijk geaccepteerde normen en waarden en dat hij de positieve contacten in zijn omgeving moet gebruiken en moet leren omgaan met de slechte contacten.

Voor de pilot moeten echter cliënten worden geselecteerd die volledig worden blootgesteld aan de pilot en dus ook zullen worden geïnterviewd door studenten. Aangezien het om praktijkgericht onderzoek gaat en het onderzoek erg afhankelijk is van de organisatie ligt de selectie van cliënten vooral bij Tactus. De voorkeur doelgroep van Tactus ligt voornamelijk in het kader van de tijdelijke huisverboden, juist vanwege het korte tijdsbestek en doordat het al in zich heeft veel met ketenpartners te werken. De reclasseringswerker die toezichten doet kiest twee cliënten die tegelijk mee zullen draaien in de pilot. De reclasseringswerker die over de tijdelijke huisverboden gaat neemt er twee achter elkaar, omdat zij maar tien tot maximaal 28 dagen met iemand werkt. De reclasseringswerkers maken zelf de inschatting bij welke cliënt de werkwijze zal passen. Binnen de toezichten gaat het er dan om dat een cliënt gedurende een langere tijd onder toezicht staat, frequent op afspraak moet komen, problemen heeft op meerdere leefgebieden (volgens de RISc), de reclasseringswerker al contact heeft met bijvoorbeeld familie en de cliënt wil meewerken. De cliënt moet open staan voor de externe contacten, waaruit de reclasseringswerker een eigen inschatting kan maken van zijn of haar motivatie om mee te doen. Deze cliënten moeten toestemming geven en daarom is gevraagd naar een informatiefolder voor de cliënt. Hier wordt nu aan gewerkt. Daarnaast willen ze wellicht iets tegenover het meedoen plaatsen,

bijvoorbeeld een vvv bon.

De reclasseringswerker die werkt met tijdelijke huisverboden heeft de werkwijze van wraparound care ook al enigszins getoetst op een aantal cliënten (zie interviewresultaten) en zou graag meer nadruk leggen op het systeem rondom de cliënt. Daar werkte ze voorheen echter ook al in enige mate mee. Het volgende huisverbod dat binnenkomt wil zij, mits het past bij de cliënt, helemaal volgens wraparound care met de nadruk op het systeem doen. Dus bespreken met de cliënt in plaats van met ketenpartners en het houden van een systeemgesprek met (traditioneel gezien) vader en moeder, waarbij bij de kinderen jeugdzorg aanwezig zal zijn. Daarnaast zal ze de nadruk leggen op wat wel goed gaat, zo heeft ook bij huiselijk geweld het gezin een patroon dat ook goede elementen bevat. Verder zal het inhouden de identiteit van de cliënt te respecteren en als handvat te gebruiken om uit te werken om medewerking te krijgen (culturele aspect). De elementen van wraparound care komen in haar werkwijze al naar voren, maar nu wil zij er samenhang in aanbrengen en zich er meer bewust van zijn.

Samenvattend blijkt uit de pilotbijeenkomsten dat de werkers al voor een deel onbewust werken met de principes van wraparound care, maar dat samenhang hierin en bewustzijn hierover nog ontbreekt. Concrete toepassingen van wraparound care gaan voornamelijk in op het nagaan wat belangrijk is voor de cliënt en het nadruk leggen op deze specifieke cliënt en zijn kwaliteiten. Het aspect eigen regie ondervindt opnieuw weerstand in zijn toepasbaarheid, maar lijkt opgevangen te kunnen worden door flexibel om te gaan met de andere principes. Beperkingen voor de methode waren vooral de tijd die het kost en wachttijden bij organisaties. Wraparound care zal vermoedelijk niet bij iedere cliënt passen.

4.3 Interviews

De interviews gingen in op drie theoretische onderwerpen: de wraparound care principes, police-probation partnerships en loosely coupled systems. Er is echter begonnen met een algemene beschrijving van de samenwerking tussen Tactus en de politie. Per onderwerp wordt een korte samenvatting van de antwoorden gegeven.¹²

¹² De uitgebreide weergave van de antwoorden inclusief vele citaten kan worden opgevraagd door een mail te sturen naar jessicasteur@outlook.com

4.3.1 Samenwerking Tactus verslavingsreclassering en politie Twente

Opvallend is dat de personen die betrokken zijn bij de specialisatie huiselijk geweld veel positiever zijn dan anderen. De komst van de tijdelijke huisverboden¹³, gerelateerd aan de prioriteit die vanuit Den Haag kwam en het oprichten van huiselijk geweld units bij de politie speelden daarbij een belangrijke rol: “Toen kreeg ik dus eigenlijk heel veel contact met Tactus, want die zit er elke keer bij.” Door het vele overleg en elkaar daardoor persoonlijk kennen zijn de lijnen naar elkaar veel korter geworden, waardoor de partijen elkaar bijvoorbeeld sneller opbellen. Zorgen zijn er echter over de gevolgen van de reorganisatie bij de politie, waarbij de angst bestaat dat er veel ‘know how’ zal verdwijnen. Als verbeterpunt wordt genoemd dat er wellicht in het voortraject meer informatie gedeeld zou kunnen worden in plaats van pas contact te zoeken wanneer het mis is gegaan.

Een gematigd positief beeld over de samenwerking kwam van de wijkagenten met als positieve punten de korte lijntjes en het vrijuit kunnen delen van informatie. Als nadelen worden nog de beperkte bereikbaarheid en soms niet doorgeven van bepaalde informatie genoemd. Met beperkte bereikbaarheid wordt dan bedoeld dat beide partijen niet altijd direct telefonisch bereikbaar zijn. Communicatie via e-mail is dan een oplossing, echter werkt dat alleen als beide personen elkaar voldoende kennen in verband met het vrij bespreken van informatie. “Dus je zult wel een paar momenten moeten hebben om de samenwerking op te starten.” Vanuit vier van de vijf reclasseringswerkers lijkt het eigen initiatief van beide partijen erg belangrijk en lijkt er een roep om meer structuur te zijn in plaats van ad hoc handelen. “Als je volgens mij zelf niet het initiatief neemt of in ieder geval niet genomen hebt vanaf het begin af aan en je maar weinig van elkaar op de hoogte bent zal het contact eigenlijk pas zijn op het moment dat het echt uit de bocht dreigt te vliegen.” Structureel contact lijkt de kern, zowel in het elkaar weten te vinden als in de overleggen. Sinds kort zou de wijkagent standaard als contactpersoon opgenomen moeten worden in de toezichtovereenkomst, wat al een verbetering zou zijn. De structurele overleggen zijn een goede ontwikkeling geweest, maar door bezuinigingen neemt dit al af. Een reclasseringswerker heeft eerder een poging gedaan tot een soortgelijke overeenkomst: “Wat ik altijd heel prettig vond toen ik zelf bij de politie werkte is dat we één keer in de vier weken een overleg hadden, dan maakten ze een uitdraai van alle jongeren die met politie en justitie in aanraking waren gekomen en daarop kun je dan weer participeren. Dat is hier niet, dus ik heb dat ook al een keer bij mijn leidinggevende aangekaart, van is het niet wat als de politie hier één keer in de zoveel tijd

¹³ Elk huisverbod duurt tien dagen en binnen die tien dagen is er drie keer een overleg met betrokkenen.

gewoon langskomt om eens al die klanten te bespreken en hoe we de samenwerking nog beter kunnen maken. Dat is niet van de grond gekomen, maar dat zou naar mijn idee wel heel goed zijn om te doen. Om echt bij elkaar face-to-face op kantoor te komen.”

4.3.2 Wraparound care principes

Pilotdeelnemers en andere geïnterviewden met enige kennis van de wraparound care methode hebben hoge verwachtingen hiervan, mits er rekening wordt gehouden met de voorwaarden van de rechter en de doelgroep waarop het wordt toegepast. Zo zouden mensen met een IQ van onder de 70 waarschijnlijk geen eigen regie kunnen houden. Cliënten moeten beseffen dat zij een probleem hebben. De invloed van de pilot op de samenwerking tussen Tactus en de politie zal mede afhangen van de reorganisatie binnen de politie, maar er wordt verwacht dat door het actief ermee bezig zijn beide partijen elkaar sneller zullen vinden.

1. De cliënt staat centraal

Het principe de cliënt staat centraal. Dit gaat in op de mate waarin de perspectieven van de cliënt gehoord worden en waarin diens eigen kracht, ofwel bekwaamheid, gepoogd wordt te vergroten. Het lijkt in zekere mate terug te komen in de werkwijze van de reclasseringswerkers, hoewel er wederom rekening moet worden gehouden met de voorwaarden van de rechter ofwel de taak van de reclasseringswerker en de verschillende doelgroepen. Zo lijkt voor de doelgroepen jeugd en huiselijk geweld betrokkenen dit principe goed toepasbaar, maar voor veelplegers is dat een ander verhaal. Een citaat van een reclasseringswerker die werkt met veelplegers: “Dat gaat bij mijn klanten niet werken. Die kunnen namelijk geen eigen regie voeren, want anders waren ze geen veelpleger.”

Als aandachtspunt voor het principe wordt genoemd dat er meer nadruk op het (gezins)systeem moet worden gelegd in plaats van op het individu. Door enige bewustwording door de pilot lijkt het principe al aan toepasbaarheid te winnen. Er wordt bijvoorbeeld al wat geëxperimenteerd met het vragen wat er wel goed gaat in het leven van de cliënt. Een ander voorbeeld: “Laatst had ik een heel duidelijk voorbeeld van een meneer, daar ben ik helemaal afgegaan op hetgeen hij voorstelde om te doen. En dat is eigenlijk ook heel goed gegaan. Nou kon die meneer dat ook. Iemand moet ook de vaardigheden en de mogelijkheden hebben om dat uit te voeren.”

Het eerste principe is binnen de samenwerking tussen Tactus en de politie voornamelijk beperkt tot informatievergaring, behalve in overleggen. Daar staat de persoon meer centraal.

De toepasbaarheid van dit principe wordt beperkt door het onderscheid in functies en verantwoordelijkheden tussen de politiemedewerkers en reclasseringswerkers. “We hebben het hier over de cliënt, maar voor de politie zijn die mensen geen cliënten, dat zijn boeven.” De politie maakt ook een verschuiving van de preventieve naar de meer repressieve kant door. Het principe zou wel meer toegepast kunnen worden, bijvoorbeeld door de aanpak richting cliënten centraal te stellen. Dan moeten beide partijen goed op de hoogte zijn van waar zij mee bezig zijn, maar daar is capaciteit voor nodig en daar moeten afspraken voor worden gemaakt. Hecht contact en korte lijntjes lijken toch de kern van hoe dit principe in hogere mate toegepast zou kunnen worden.

2. Doelgerichtheid

Het tweede principe is doelgerichtheid. Dit principe stelt dat het begeleidingsteam van de cliënt doorwerkt naar het behalen van de gestelde doelen, ondanks uitdagingen die zich voor kunnen doen. Er wordt duidelijk gecontroleerd of hij of zij zich aan de opgelegde of afgesproken voorwaarden houdt. Dit zijn voorwaarden die zowel door justitie als door de cliënt en zijn begeleiding zelf zijn gesteld. Het gaat dus vooral om het resultaatgericht werken naar de doelen van de cliënt. Doelgerichtheid komt bij alle reclasseringswerkers terug in hun werkzaamheden, voornamelijk via het adviesrapport op basis van de RISc, via de toezichtovereenkomst of in overleg. De inbreng van de cliënt zou verschillen, maar beide pilotdeelnemers schenken meer aandacht aan de mening of aan het gedrag van de cliënt sinds de start van de pilot.

In de samenwerking tussen Tactus en de politie lijkt de toepassing van dit principe beperkt tot overleggen, omdat de politie vaak niet op de hoogte is van voorwaarden van niet uitvoerig besproken cliënten: “De bulk, daar horen wij eigenlijk niet of nauwelijks iets over.” Als zij bijvoorbeeld wel weten dat een dronken persoon die rondhangt in het centrum een alcoholverbod heeft “kan er een belletje gedaan worden naar ons [Tactus] en dan kunnen wij daar ook weer op participeren.” Vanuit de politie lijkt dat best mogelijk volgens de meerderheid: “Je ziet natuurlijk een aantal cliënten dagelijks voorbij komen in ons politiewerk en als je op de hoogte bent van wat daar aan afspraken en doelen aanhangen dan zou je daar ook in je werk aandacht aan kunnen schenken.” Daarnaast zou het soms juist prettig zijn, omdat het meer houvast geeft bij het uitschrijven van een proces verbaal. Gebrek over communicatie over deze doelen komt mede door het inkrimpen van bijvoorbeeld het veelplegersoverleg. Ook hier komt weer naar voren dat één keer in de zoveel tijd standaard contact hebben een verbetering zou kunnen zijn. Nu hangt het wel of geen contact hebben

buiten overleggen af van de individu en door het gebrek aan een gecombineerd systeem kost het soms veel moeite om van beide partijen informatie te krijgen. Een wijkagent zegt daarover het volgende: “Dan trek ik iemand na en dan blijkt hij voorwaarden te hebben, nou dan ga ik bellen naar de reclassering, maar daar moet ik eerst heel veel voor doen voor ik überhaupt die informatie heb. Die weg is zeg maar vrij lang, dus je hebt geen gecombineerd systeem.” Zeven geïnterviewden geven aan dat dit principe wel in hogere mate toegepast zou kunnen worden. (Structureel) overleg en het onderhouden het contact zouden daarbij dus het belangrijkste zijn. Weer is de samenwerking betreffende dit principe beter georganiseerd wanneer het gaat om huiselijk geweld dan bij andere specialisaties en weer komt het onderscheid in functies tussen de organisaties terug. “Ik vraag mij af of je überhaupt het wel kan maken om ten opzichte van de politie aan te geven van dit is het doel van mijn klant, kunnen jullie daar actief in meewerken? Hoort dat wel binnen hun rol?” De haalbaarheid van de doelen voor de cliënt wordt tevens belangrijk gevonden.

3. Samenwerking

Het principe samenwerking gaat erop in dat teamleden, maar ook ketenpartners, samenwerken aan het begeleidingsplan van de cliënt en actief de volledige participatie van allerlei betrokkenen en relaties in het netwerk van de cliënt zoeken en motiveren. Iedereen werkt samen richting het halen van de doelen van de cliënt. Vanuit de reclassering wordt volgens dit principe gewerkt, van het betrekken van familie tot het overleggen met andere professionals. Een reclasseringswerker met als specialisatie veelplegers vindt echter dat dit principe veel te weinig terug komt in zijn werkzaamheden, ook binnen Tactus zelf. Het zou nogal eens gebeuren dat een cliënt ontslagen wordt uit een kliniek van Tactus en dat dit dan niet wordt doorgegeven, waardoor de informatie moet komen van de cliënt zelf of van medecliënten. Ook maken de verschillende afdelingen van Tactus het soms ingewikkeld. Zo heeft de reclassering als enige niet te maken met de wet op privacy, omdat zij een verlengstuk is van justitie. Dat is lastig in de samenwerking, helemaal wanneer beide in dezelfde vestiging werken waar ook allerlei cliënten komen. Hoe daar mee wordt omgegaan is op eigen initiatief van de werkers ontwikkeld en ook daar zou gebrek aan structuur zijn. Ook privacywetgeving van vooral de GGZ bij bijvoorbeeld een vervolgtraject na een huisverbod en beschikbare capaciteit vanuit de politie maken samenwerking ook nogal eens moeilijk. De pilotdeelnemers werken naar eigen zeggen al in hoge mate volgens dit principe, hoewel het bewust zijn van het principe al wel kan helpen in bijvoorbeeld bepalen in hoeverre ouders betrokken moeten worden in het contact.

Betreffende de samenwerking tussen Tactus en de politie lijkt het principe samenwerking vooral naar voren te komen in overleggen, waarbij een convenant zorgt voor het vrij uitwisselen van gegevens. Daarbuiten lijkt de betrokkenheid minder en kan de afstemming beter. “Is er geen huisverbod, maar speelt er wel huiselijk geweld dan heb je het al heel snel niet meer met elkaar over die casus. Die samenwerking is er dan niet.” Het onderscheid in functies komt weer naar voren, ook binnen de politie. Vergelijk bijvoorbeeld een wijkagent met een rechercheur. Hoewel de politie een repressieve functie heeft proberen sommigen wel actief te helpen wanneer dat mogelijk is. De structuur van bovenaf lijkt echter te missen, waardoor het aankomt op individuen. “Het is heel individualistisch en dat is slecht, want dan hangt het namelijk van het enthousiasme of de kwaliteit van de werker [of agent] af.”, “Dan ben je afhankelijk van hoe goed ken je elkaar en hoe goed kun je met elkaar overweg.” De communicatie tussen de top en de werkvloer zou volgens reclasseringswerkers tevens mager zijn. “Wij kunnen natuurlijk als werkers op de vloer van alles en nog wat doen, maar uiteindelijk als het niet ondersteund wordt door daarboven dan valt het als een kaartenhuis in elkaar.” Elkaar informeren, vooral wanneer een cliënt is opgepakt of wordt vrijgelaten, kan sterk verbeterd worden. Als iemand wordt aangehouden en een proces verbaal krijgt, “dan ben ik afhankelijk van of mijn cliënt zo eerlijk is om dat bij mij te melden. Soms doen ze dat, maar soms natuurlijk ook niet. Dus daar is geen communicatie en dat vind ik belachelijk.” Het contact moet dus beter en daarbij zijn korte lijntjes belangrijk, maar ook zou een beter computersysteem kunnen helpen. Niet alleen voor het gemakkelijker delen van informatie, maar ook wanneer er door het nog niet toebedeeld zijn van een cliënt aan een werker binnen Tactus er door de politie weinig informatie verkregen kan worden over een cliënt.

4. Op maat

Het laatste principe is op maat en gaat om het voortdurend verkennen wat het beste gedaan kan worden voor een specifieke cliënt. Voor dit principe lijkt te gelden dat dit sterk terugkomt in de werkzaamheden van de reclasseringswerkers, waarbij de voorwaarden van de rechter - en de haalbaarheid daarvan - een rol spelen. Betreffende de haalbaarheid wordt bijvoorbeeld soms gevraagd of bij iemand die al jaren zwaar verslaafd is het alcoholverbod uit het vonnis gehaald kan worden en of in plaats daarvan erin kan komen te staan dat deze zich verplicht moet laten opnemen. Sinds de start van de pilot ervaren de pilotdeelnemers meer bewustwording van dit principe.

Binnen de samenwerking tussen Tactus en de politie komt het principe voornamelijk naar voren in overleggen, echter zou het hierbuiten minimaal tot uiting komen. Overleg ontbreekt

soms nog, hoewel dat niet het geval lijkt te zijn bij huiselijk geweld. Bij de politie worden bezuinigingen opnieuw genoemd als reden en omdat aan samenwerking geen getallen aan hangen zoals bij opsporing zou dat vanuit het beleid geen prioriteit krijgen. Hoewel iedereen zou weten dat het goed is liggen die resultaten te ver weg. De rol van de politie is wat beperkt in overleggen en de nadruk moet blijven op de repressieve functie van de politie. Het hoge zorgaanbod zou soms botsen met het politiewerk, omdat het werkt als trekpleister. Een wijkagent heeft hierdoor twijfels over de mate waarin dit principe toegepast zou moeten worden. “Mensen worden zowat vertroeteld en volgens mij staat Enschede er wel bekend om dat de sociale opvang laagdrempelig is, dus heel veel mensen kwamen hier naartoe.” Naast de vele zorg is er namelijk ook erg veel kleine criminaliteit. “Dus ik denk dat wij er wel bij de samenwerking gebaat zijn, dat sowieso wel, maar niet altijd vanuit het beste voor de cliënt. [...] Het is wel handig denk ik om daar met elkaar duidelijk in te zijn wat je rol is en wat je bijdrage is.” Het verschil in functies zou echter ook als voordeel kunnen gelden door de verschillende invalshoeken op een probleem. Punten van verbetering zijn: informatie blijven krijgen na afloop van een huisverbod, meer structuur of beleid door bijvoorbeeld meer overleggen en voornamelijk elkaar kennen en bewust zijn van het contact buiten overleggen. Ter illustratie van dit laatste punt een citaat van een reclasseringswerker: “Ik weet ook niet wie ik moet hebben bij de politie, daar begint het al.” Vanuit de politie speelt hetzelfde: “Dan bel je het secretariaat, maar hier weten ze het vaak ook niet, het is nog niet verdeeld, dus dan kan de politie haar informatie ook niet kwijt, je kan dat nergens neerleggen. En bij ons werkt dat net zo. Dan bel ik het algemeen nummer: ‘wie moet je hebben dan?’, ‘weet ik niet’.”

4.3.3 Police-probation partnerships

Alvorens de theoretische partnerships behandeld zijn is aan de geïnterviewden gevraagd hoe volgens hen de ideale samenwerking tussen Tactus en de politie eruit ziet. De ideale samenwerking bestaat volgens zowel Tactus als de politie uit korte lijntjes, elkaar kennen en kunnen vinden, weten wat de functie van de ander inhoudt en daarop in kunnen spelen, meer structureel overleg en elkaar voorzien van informatie. Kortom, de behoefte aan structureel contact komt opnieuw naar voren. “Het kunstje is de warme contacten. Ik denk dat daar op geïnvesteerd moet worden.” Het elkaar kennen zou volgens een politiemedewerker huiselijk geweld kunnen worden bereikt door gebiedverbonden met taakaccenten en vaste contactpersonen te werken, zowel binnen de politie als binnen Tactus. Een reclasseringswerker erkent dat daar bij toezichten wel enigszins rekening mee wordt gehouden.

Er is tevens gevraagd wat de verwachtingen naar elkaar zijn in zo'n ideale samenwerking. Tactus verwacht van de politie een actievere houding als het gaat om betrokkenheid, contact en informatievoorziening, ook buiten overleggen. Informatievoorziening en samenwerking is belangrijk bij bijvoorbeeld het willen regelen van een ISD maatregel¹⁴ voor een cliënt. Het is prettig als beide partijen dat van elkaar weten dat ze daar mee bezig zijn, zodat de politie deze persoon "om de haverklap aan gaan houden, zodat hij PV's"¹⁵ krijgt. Iemand moet minimaal 7 of 8 proces verbalen hebben om in aanmerking te komen voor die maatregel."

Reclasseringswerkers denken dat de politie van hen hetzelfde zou verwachten. Dit is ook realistisch. De politie verwacht van Tactus dat er contact wordt gezocht als dat nodig is met een persoonlijke benadering dat zorgt voor korte lijntjes. "Als je informatie bij de politie neerlegt, ja hartstikke leuk, maar er lopen hier in Twente al 1200 man rond en die heten geen één van allen politie." Daarnaast verwacht de politie openheid en bereidwilligheid om informatie te delen. Dit laatste schept nogal eens wat verwarring bij de politie, omdat reclasseringswerkers te maken zouden hebben met enige mate van privacy van de cliënt en een vertrouwensband die zij wellicht willen behouden. Volgens toezichtreclasseringswerkers is dat echter absoluut geen probleem. Cliënten tekenen namelijk voor het feit dat de reclassering zonder toestemming van onder toezichtgestelde mag overleggen met politie. "Dus hij heeft er geen moer over te vertellen wat ik overleg. Dat zou te zot zijn natuurlijk, ik ben van justitie. [...] Dan wordt het namelijk moeilijk samenwerken." Andersom is het bij de politie zelf ook niet altijd helder of er informatie mag worden vrijgegeven. Volgens reclasseringswerkers mogen reclassering en politie gewoon contact hebben, omdat dit gewoon opgenomen is in de grote overeenkomst tussen samenwerkende instanties. "Maar toch kan het soms wel gebeuren dat ik bijvoorbeeld bel met de politie en dat ze zeggen van die informatie mag ik u niet geven. Dan denk ik van ja dat mag je wel. Dan moet je daar weer via een andere weg alsnog aan zien te komen.", "Soms doen ze nog wel eens moeilijk om bijvoorbeeld een proces verbaal waar je dan om vraagt en die kunnen ze niet zomaar geven, [...] terwijl wij daar eigenlijk wel heel veel aan zouden kunnen hebben."

De meerderheid van de geïnterviewden is van mening dat er bij een ernstiger delict een intensievere samenwerking dient te zijn, terwijl er volgens twee reclasseringswerkers naast ernst ook recidive risico en de doelgroep een rol spelen waardoor een goede samenwerking altijd belangrijk is.

¹⁴ Met de ISD-maatregel kunnen actieve, meerderjarige veelplegers voor maximaal 2 jaar worden vastgehouden.

¹⁵ Proces verbaal.

Betreffende de police-probation partnerships is het overduidelijk dat het uitwisselen van informatie (*information-sharing partnerships*) de belangrijkste vorm van samenwerking is en moet zijn in de situatie Tactus en de politie volgens de geïnterviewden. Gezamenlijk toezicht houden (*enhanced supervision partnerships*) kan lastig zijn door het verschil in functies: “Je hebt wel een andere rol en ik vraag me af of de cliënt dat los van elkaar kan zien.” Soms kan het echter wel als nuttig gezien worden, bijvoorbeeld bij zaken met een hoge impact op de openbare orde. Bij huiselijk geweldzaken gebeurt het al regelmatig, omdat de politie dan ook bij houdt wie geschorste bewaring heeft en er dan op hem of haar gelet wordt.

Het verschil in functies zou ook een struikelpunt zijn bij het samen opsporen van voortvluchtige personen (*fugitive apprehension units*). Het zou niet echt een taak zijn van de reclassering. Informatie delen kan wel van belang zijn: “Als je op een gegeven moment een klant kwijt bent binnen je toezicht is het natuurlijk handig dat je dan met de politie samenwerkt als je weet van ik heb wat gehoord over een mogelijke verblijfplaats.” Bij de politie zou daar echter vaak weinig mee gedaan worden, omdat het lang blijft liggen of niet hoog op het prioriteitenlijstje staat. Volgens een adviseur van Tactus en twee politiemedewerkers zou het informatie delen met dit doel toch weer moeilijk zijn door het breken van de vertrouwensband met de cliënt bij het geven van informatie over bijvoorbeeld verblijfplaatsen. “Wij stoppen vaak heel veel energie in het traceren van mensen die wij nodig hebben, die bijvoorbeeld aangehouden moeten worden, terwijl Tactus al die contacten met die mensen heeft en die wel weten waar ze zijn en waar ze hun afspraken hebben lopen.” De reclasseringswerkers die met toezichten werken noemen het delen van dit soort informatie wederom niet als een probleem.

Het samenwerken op specifieke problemen te verminderen (*specialized enforcement partnerships*) komt volgens sommigen al terug in overleggen, bijvoorbeeld bij veelplegers of huiselijk geweld. Capaciteit is wel een probleem en er speelt wederom de vraag of het past binnen de functie van de politie. Ongeveer de helft geeft aan geen zicht te hebben op de mate waarin er overleg is tussen personen met een hoge functie binnen beide organisaties (*interagency problem-solving partnerships*) en dat de top bodem communicatie transparanter zou kunnen in beide organisaties. Een wijkagent zegt bijvoorbeeld het volgende: “Als je misschien hoger in de organisatie kijkt zijn er echt wel mensen die bij elkaar zitten. De vraag is alleen of het echt blauw bereikt en daar ben ik het voorbeeld van en ik heb niet echt het idee dat het echt blauw bereikt. [...] Misschien spreken de verkeerde mensen wel met elkaar.” De

helft¹⁶ geeft aan dat het wel erg belangrijk is, want die ondersteuning van hogerop is gewoon nodig. “Maar dan moeten ze wel weten wat er op de werkvloer plaatsvindt. [...] Zij moeten hobbels en bobbels wegwerken.”

4.3.4 Loosely coupled system theorie

De concepten die bepalen of er sprake is van een loosely coupled system worden als volgt beoordeeld: de meerderheid van de geïnterviewden vindt dat de samenwerking niet regelmatig en goed genoeg is om hun gezamenlijke doel te behalen. Met gezamenlijk doel wordt het raakvlak tussen het doel van de politie, handhaven van de wet, en het doel van de reclassering, voorkomen van recidive en zorgen dat de door justitie gestelde voorwaarden voor de cliënt worden gehaald, bedoeld. De samenwerking is vooral nog te incidenteel, afhankelijk van de persoon en de juiste informatie bereikt niet altijd de juiste plek. Er luidt dus weer een gebrek aan structureel contact. De benadering van het doel verschilt echter ook vanuit beide organisaties. Bij de tijdelijke huisverboden gaat het wel weer goed mits het om de overleggen gaat.

Er heerst wat verwarring bij reclasseringswerkers over de vraag of de politie voorwaarden van cliënten bij de reclassering kan controleren, want hoewel er wel sprake is van verschillende systemen zou de informatie middels alarmering gekoppeld kunnen worden of zou het in sommige gevallen bekend moeten zijn bij het infocentrum van de politie, en sinds heden bij ZSM¹⁷ of via een afhandelingsteam. Hier schort het echter nogal eens aan. De politie geeft aan dat dit gecheckt zou moeten kunnen worden, maar dat dit niet altijd gebeurt en als het wel gebeurt de informatie vaak niet bekend is. Beide organisaties denken wel dat het positief kan zijn als de politie op de hoogte is van sommige voorwaarden van cliënten.

Beide organisaties zijn onwetend of positief over elkaars werk als het aankomt om het controleren van cliënten om vast te stellen of ze zich aan hun voorwaarden houden.

Reclasseringswerkers en wijkagenten vinden de informatie-uitwisseling te beperkt, voornamelijk buiten overleggen. “De informatie wordt te beperkt uitgewisseld en de informatie-uitwisseling is op dit moment te afhankelijk van individuele acties. Er is dus geen duidelijk kader waarbinnen de informatie-uitwisseling is vastgelegd.”, “Dan moet het inderdaad al echt de spuigaten uitgelopen zijn, maar ik denk dat daar in een voorstadium ook al wel gemiste kansen liggen. Wat ik al zei, een klant die is aangehouden maar die niet

¹⁶ Enige overlap in ‘helften’ en soms afwezigheid van een duidelijk antwoord.

¹⁷ In de ZSM-werkwijze beslissen politie, OM en ketenpartners na aanhouding van de verdachte zo spoedig mogelijk over het afdoeningstraject. Dit programma is in 2012 landelijk uitgerold (OM, z.j.).

werkelijk meegenomen is maar gewoon heengezonden, daar gewoon even kortweg een melding van te maken, ik bedoel wij zijn ook niet helderziend. Maar ik denk dat dat andersom inderdaad ook zo werkt, dat als wij vanuit het toezicht ergens prioriteit op leggen dat het ook vanuit onze kant een kleine moeite zou moeten zijn om dat even bij de politie te melden.” Wraparound care zou hier middels het bewust zijn hiervan verbetering in kunnen brengen. Ook zou er meer duidelijkheid moeten komen van elkaars functies, zodat het makkelijker wordt elkaar op te zoeken. Bij huiselijk geweld gaat het wederom wel goed.

Op de vraag in hoeverre de politie en reclassering samenwerken met andere lokale instanties in het delen van informatie antwoordt bijna iedereen dat dit middels allerlei overleggen gebeurt, waarbij allerlei betrokken ketenpartners¹⁸ aanwezig zijn. Voor maar een klein deel van de cliënten worden bijvoorbeeld MDO's georganiseerd en voor de rest niet. “Dan zie je elkaar ook niet, dan wordt die informatie ook niet uitgewisseld.”

Betreffende de werkrelatie tussen Tactus en de politie is de bereidheid om macht te delen onduidelijk, maar is er vaak sprake van open communicatie, als er communicatie is. Toch komt de verwarring over het wel of niet vrijgeven van informatie weer ter sprake met de lastige gevolgen die daarbij horen.

Op de vraag welke stappen er genomen zijn om de samenwerking tussen allerlei organisaties te versterken verwijst iedereen naar de overleggen en de daarbij behorende convenanten. Het wordt duidelijk dat dit een goede ontwikkeling is geweest, ondanks de tijd die het kost. Wel brengt de reorganisatie van de veiligheidshuizen zorgen met zich mee.

Samenvattend blijkt uit de interviews dat de samenwerking tussen Tactus en de politie in overleggen goed was en dat daar de wraparound care principes ook naar voren komen, maar buiten deze overleggen zou er te beperkte informatie-uitwisseling en samenwerking zijn. De samenwerking bleek dan te veel afhankelijk van individuen en er was een gebrek aan structuur. Opvallend was dat de samenwerking bij huiselijk geweldzaken als veel positiever werd bestempeld, voornamelijk door de hantering van een andere werkwijze. Belangrijke beperkingen voor de toepassing van de principes waren bezuinigingen, reorganisaties en functiever schillen. De ideale samenwerking leek volgens zowel Tactus als de politie te bestaan uit korte lijntjes, elkaar kennen en kunnen vinden, weten wat de functie van de ander inhoudt, meer structureel overleg en elkaar voorzien van informatie over de cliënt. Het information-sharing partnership bleek het meest haalbare model van samenwerking en betreffende de loosely coupled system theorie valt op het gebied van wederzijdse verbintenis

¹⁸ Bijvoorbeeld Tactus maatschappelijk werk, jeugdzorg, GGZ, een school, de gemeente, de Tender enzovoort.

met een gemeenschappelijk doel en de bereidheid om informatie te delen buiten overleggen nog verbetering te boeken.

4.4 Discussiegroep

De vierde pilotbijeenkomst bij Tactus is volledig gewijd aan het bespreken van de belangrijkste resultaten van dit onderzoek en de haalbaarheid van de eerste ideeën voor een advies. Zie bijlage 6 voor de topiclist. De onderwerpen waarop interessante reacties kwamen zullen kort besproken worden.

De belang-, aanwezigheid- en verschillcores op de vijf aspecten van de nulmeting (*eigen regie, duidelijkheid, één team, creativiteit en continuïteit*) zijn besproken. Dat het construct duidelijkheid prioriteit blijkt te hebben bood goede handvatten voor het verdere beloop van de pilot en was tevens geen onverwachte uitkomst. Uit de open vragen van de nulmeting kwam tevens naar voren dat het nodig is meer overleg te organiseren om de begeleiding van de cliënt één geheel te maken. De discussie die daarop volgde ging over hun mening dat het erg zonde was dat er juist op die belangrijke overleggen zoveel werd bezuinigd. De behoefte aan meer structureel overleg kwam ook naar voren in de resultaten van de interviews. De reclasseringswerker met als specialiteit huiselijk geweld benadrukte dat het bij hun zo goed gaat, juist omdat de overleggen structureel zijn gepland. Vaker een sporadisch MDO zou binnen andere specialisaties dan ook niet tot veel verbetering leiden, omdat juist die structuur ervoor zorgt dat de lijntjes kort blijven en de ketenpartners elkaar kennen. Daarnaast zou structureel overleg gemakkelijker te realiseren zijn dan plotseling overleg.

Besproken werd tevens in hoeverre de verschillende aspecten van de werkwijze bij huiselijk geweldzaken overgenomen konden worden voor de andere zaken, aangezien het daar zo goed werkt. Het grootste bezwaar was echter dat er anders om moest worden gegaan met verschillende doelgroepen. Dat intensief contact met de politie niet altijd nodig is, bijvoorbeeld bij een first offender die zich verder gedraagt, kwam ter sprake. Wanneer er echter sprake is van problematiek van een cliënt op meerdere leefgebieden is intensief contact met de politie wel weer nodig. Het nadeel is echter weer het gebrek aan structureel contact, dus dat er pas contact wordt gezocht als er al iets is gebeurd. Dan is het voor de politie soms een ware kunst om de goede reclasseringswerker te vinden van een persoon. Andersom is dit ook het geval bij reclasseringswerkers. Zij weten niet welke agent over hun cliënt gaat. Geopperd wordt dat er eigenlijk aan het begin van het toezicht al contact moet worden gezocht met alle relevante ketenpartners en daarbinnen contactpersonen vinden. Er zou daarin binnen het toezicht meer structuur moeten komen door bijvoorbeeld standaard af en toe elkaar

eens te bellen. De nieuwe werkwijze waarin de wijkagent standaard meegenomen wordt in het begin van een toezicht is een eerste goede stap volgens de reclasseringswerkers. Betreffende huiselijk geweldzaken zou het standaard contact houden vooral nuttig zijn na het tien dagen traject. Soms krijgt een zaak namelijk een strafrechtelijk vervolg en dan gaat het monitoren minder goed. Daar is dan nauwelijks contact over.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt geen eenduidig antwoord op de vraag of de politie de (voor hen relevante) voorwaarden van de cliënt in kan zien, bijvoorbeeld een contactverbod. Hier is binnen de discussiegroep over gediscussieerd en de conclusie luidde dat het in principe zou moeten kunnen, echter zou het er aan liggen dat het systeem van ZSM niet up to date is. Dit zorgt voor frustratie. Alles wat bij de politie binnenkomt zou inmiddels via ZSM gaan. Door schaalvergroting is er één ZSM voor heel Oost-Nederland, wat veel te groot zou zijn om alle gegevens goed bij te houden en op te kunnen vragen. Vaak zijn de opgevraagde gegevens niet juist. Een ander nadeel van de schaalvergroting is dat er nu veel meer door de officier van justitie wordt bepaald, terwijl het eerder de taak was van de directe betrokkenen om in overleg beslissingen te maken. De tweede verwarring die blijkt uit de resultaten is of informatie over de cliënt nu wel of niet gedeeld mag worden of gedeeld wordt tussen de reclassering en de politie. De reclasseringswerkers snapte de verwarring bij de politie niet, want alle informatie over de cliënt mag vrij uitgewisseld worden met de politie. Een onderzoeker die zelf ook reclasseringswerker is in Utrecht wist echter niet of het wel of niet mocht. De vertrouwensband met de cliënt die volgens sommige geïnterviewden bij de politie en een reclasseringswerker die zich niet bezig houdt met toezichten in de weg zou staan in het doorspelen van informatie zou volgens de pilotdeelnemers helemaal geen rol spelen. Wel is het echter niet de taak van reclasseringswerkers om aan waarheidsvinding te doen door bijvoorbeeld te vissen naar een verblijfplaats als dat niet bekend is.

Een derde organisatie zou een grote rol spelen in de niet optimale samenwerking: de rechtbank. De rechtbank zou mede door het invoeren van een nieuw systeem voor enorm lange wachttijden en slechte communicatie zorgen. Zo geeft een reclasseringswerker het voorbeeld dat zij zeven maanden moet wachten voor zij het vonnis kan krijgen en dat het laatst anderhalf jaar heeft geduurd voor een cliënt kon voorkomen met betrekking tot een schorsingstoezicht. Er wordt zelfs gesteld dat een volgende student zich moet richten op de rechtbank.

Op de vraag of de ideale samenwerking haalbaar is werd geantwoord dat daar in ieder

geval naar gestreefd moet worden te beginnen met het wegnemen van de twee belangrijkste verwarringen.

Een aantal ideeën voor in het advies zijn besproken. Het eerste betrof het verbeteren van de informatiesystemen op een manier dat informatie gemakkelijker gedeeld kan worden. Het is nu zo dat niet alleen de politie en de reclassering in andere systemen werken, maar dat ook binnen Tactus zelf de verschillende afdelingen met verschillende systemen werken wat soms nogal voor wat verwarring kan zorgen. Bij gemeentes wordt het *zaakgericht werken* steeds vaker geïmplementeerd. Bij zaakgericht werken staat in plaats van de verschillende af te handelen documenten de ‘zaak’ centraal met het doel betere informatievoorziening en betere dienstverlening (Dekker, 2009). Er wordt dan gewerkt met een zaakdossier in een zaaksysteem waar alle stappen en bijbehorende documenten van verschillende afdelingen of organisaties zichtbaar zijn. Zo kan iedereen de status van een zaak inzien en alle informatie gemakkelijk opvragen wat vermoedelijk veel effectiever zal zijn. Daarnaast is er dan sprake van integratie in de keten door de uitwisseling van informatie over processen met andere organisaties. Een zaak zou in het geval van de reclassering bijvoorbeeld een specifiek toezicht of een specifieke cliënt kunnen zijn met zijn eigen zaakdossier. Zowel de politie als reclassering zou dan alle (vrijgegeven) informatie in de zaak in kunnen zien. Gemeentes hanteren de volgende definitie van een zaak: “een hoeveelheid werk met een welgedefinieerde aanleiding en een welgedefinieerd resultaat, waarvan kwaliteit en doorlooptijd bewaakt moeten worden” (Dekker, 2009). Alle aanwezigen bij de discussiegroep zagen de voordelen van zaakgericht werken in en dachten dat het ideaal zou kunnen zijn voor hun organisatie en andere ketenpartners. Wel zou er dan rekening moeten worden gehouden met welke informatie wel en niet onder het privacy recht van de cliënt valt.

Een tweede advies werd door iedereen als vanzelfsprekend gezien en betreft het opheffen van de verwarring bij beide organisaties door leidinggevend. Dit zou al bereikt kunnen worden door het versturen van een simpel mailtje of – wat een reclasseringswerker opperde – door een lijst met de regels op te hangen in de lift.

Een derde punt gaat in op het elkaar persoonlijk leren kennen door het organiseren van een bijeenkomst of iets dergelijks, zodat de lijntjes korter worden. Hoewel deze studie ingaat op de samenwerking tussen de politie en de reclassering zou het ook breder getrokken kunnen worden. Een reclasseringswerker gaf bijvoorbeeld aan dat een gezamenlijke lunch met alle belangrijke ketenpartners een goed idee zou zijn. Voor de politie en reclassering zou dit gerealiseerd kunnen worden allereerst door het geven van een inhoudelijke presentatie over de

resultaten, het informeren van de regels betreffende privacy van de cliënt en daar discussie over te creëren. Vanzelfsprekend dient dan eerst de top in de organisatie overtuigd te worden.

Voor deze studie zullen verder geen bijeenkomsten worden bijgewoond, maar er staan nog wel een aantal themabijeenkomsten op de planning. De volgende onderwerpen zullen nog aan bod komen: oplossingsgericht werken, informeel netwerk betrekken (vooral dit werd gezien als een uitdaging), sterke punten benadrukken en de inzet van vrijwilligers¹⁹. Daarnaast zullen soms intervisies plaatsvinden omtrent casussen.

In de discussiegroep zijn dus de resultaten van de nulmeting en interviews besproken. Verder zijn adviezen met betrekking tot de twee punten van verwarring – het wel of niet (mogen) delen van informatie en het in kunnen zien van voorwaarden door de politie – besproken. Dit betrof het verbeteren van de informatiesystemen van beide organisaties, het informeren van mensen over de regels met betrekking tot de verwarringspunten en het organiseren van een bijeenkomst om het persoonlijk contact te promoten.

5. Conclusie en discussie

5.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Deze studie heeft licht geworpen op twee onderwerpen. Ten eerste is inzicht verkregen in de manieren waarop wraparound care toegepast zou kunnen worden binnen de verslavingsreclassering. Ten tweede is vanuit de theoretische hoeken van wraparound care, police-probation partnerships en loosely coupled systems gekeken naar hoe de specifieke samenwerking tussen Tactus verslavingsreclassering en de politie verbeterd zou kunnen worden. Door het verkennende karakter van dit onderzoek zijn vele aspecten onderzocht, daarom zullen de antwoorden op de opgestelde onderzoeksvragen kort worden besproken.

Allereerst heeft de nulmeting duidelijk gemaakt hoe de situatie voor de start van de wraparound care pilot volgens Tactus verslavingsreclassering en ketenpartners beoordeeld is aan de hand van de constructen eigen regie ('De cliënt voert zoveel mogelijk de regie over zijn eigen traject'), duidelijkheid ('Het traject zit duidelijk in elkaar'), één team ('De ketenpartners zijn één team'), creativiteit ('Er is ruimte voor creativiteit en maatwerkoplossingen') en continuïteit ('De begeleiding van deze cliënten is één geheel').

¹⁹ Bijvoorbeeld in het geval van COSA. Dit is een landelijk project gericht op re-integratie van zedendaders die onder toezicht van de reclassering staan, waarbij gebruik wordt gemaakt van vrijwilligers (COSA Nederland, z.j.).

Duidelijkheid werd het belangrijkste gevonden en eigen regie het minst belangrijk. Continuïteit is het minst aanwezig en creativiteit het meest. Duidelijkheid in het traject van de cliënt zou tevens de hoogste prioriteit moeten krijgen volgens Tactus en ketenpartners. Ook creativiteit en continuïteit hebben hoge prioriteitscores. Om de begeleiding van de cliënt meer één geheel te maken zou er meer overleg moeten komen tussen ketenpartners, zou de betrokkenheid van de cliënt meer moeten worden gestimuleerd, moeten er betere doelen gesteld worden en moet het monitoren van deze doelen en de cliënt beter georganiseerd worden. Beperkende factoren zijn hiervoor zijn vooral bezuinigingen.

Eigen regie is het aspect van wraparound care waar de meeste ophef over bestaat. Hier zou namelijk niet de nadruk op moeten worden gelegd volgens de respondenten, omdat dit niet haalbaar is door de beperkingen en problematiek van de cliënt en door de context van het gedwongen kader. Wel zou door meer zaken te bespreken met de cliënt hier enigszins rekening mee kunnen worden gehouden.

Wanneer gekeken wordt naar de verschillende groepen respondenten blijkt het dat de antwoorden afkomstig van medewerkers uit reclasserings-, overheids- en hulpverleningsinstanties niet significant van elkaar verschillen. Er is echter wel gevonden dat de politie ervaart dat er op dit moment meer creativiteit is in de samenwerking dan medewerkers van Tactus verslavingsreclassering. Deze laatste bevinding is echter niet zeer betrouwbaar door de lage respondentenaantallen.

Uit de pilotbijeenkomsten bij Tactus bleek dat de werkers al voor een deel onbewust met de principes van wraparound care werkten, maar dat er nu meer samenhang in moet komen en het meer bewust gemaakt moet worden. Sinds de start van de pilot wordt er al wat geëxperimenteerd met concrete uitvoeringen van de methode, bijvoorbeeld het in kaart brengen van belangrijke personen in het leven van de cliënt om dit te kunnen gebruiken als handvat in het kweken van inzicht, inspelen op de culturele achtergrond van de cliënt, besprekingen voeren met de cliënt in plaats van ketenpartners, houden van een systeemgesprek met het gezin van de cliënt en nadruk leggen op wat wel goed gaat. Dit laatste is een punt waar iedereen het over eens was. De werkers moeten zich meer richten op de sterke punten van de cliënt om zo aan diens eigen kracht te werken, dus wat gaat er wel goed en wat kan hij of zij en hoe gebruiken we dat. De nadruk zou soms nog te beperkt op het probleem liggen.

In termen van de specifieke principes ondervindt vooral het aspect eigen regie behorend bij het overlappende principe de cliënt staat centraal weerstand in zijn toepasbaarheid binnen de

verslavingsreclassering door de voorwaarden van de rechter en de beperkingen van cliënten, zoals verslaving of een laag IQ. De mate waarin eigen regie mogelijk is, is ook afhankelijk van het recidiverisico. Door flexibel om te gaan met de andere principes zou dit kunnen worden opgevangen. Het is dan bijvoorbeeld ‘op maat’ om even niet volgens de eigen regie van de cliënt te werken. Wanneer dit wel mogelijk is zou de eigen regie concreet versterkt kunnen worden door de cliënt zelf zaken leren te regelen, bijvoorbeeld geldzaken, en daar dan voor belonen. Het (informele) netwerk van de cliënt samenbrengen kan bijvoorbeeld in MDO’s meer nadruk krijgen. In samenspraak met de cliënt inzicht creëren in zijn of haar probleem en het traject van de cliënt blijven monitoren krijgen tevens meer nadruk in wraparound care.

Beperkingen voor de methode waren: de hoeveelheid tijd die de methode kost, wachttijden bij rechtbanken en hulpverlening, maar ook wachttijden bij Tactus zelf tussen advies en toezicht. Om wachttijden enigszins tegen te gaan wordt geopperd dat in het advies de cliënt al inschreven kan worden bij klinieken of dat goed contact met ketenpartners soms kan helpen. De uitvoeringsmogelijkheden hiervan zijn echter onduidelijk. Om al eerder te beginnen met wraparound care kan de cliënt ook al opgezocht worden in de gevangenis.

In dit stadium zal wraparound care vermoedelijk het meeste nut hebben voor cliënten die aan de volgende criteria voldoen: langere tijd onder toezicht (behalve bij huisverboden), frequent op afspraak moeten komen, problemen hebben op meerdere leefgebieden, open staan voor externe contacten en een reclasseringswerker hebben die al contact heeft met familie.

Interviews met reclasseringswerkers geven antwoord op de vraag op welke wijze de wraparound care principes *de cliënt staat centraal* (de mate waarin de perspectieven van de cliënt gehoord worden en waarin diens eigen kracht getracht wordt te vergroten), *doelgerichtheid* (begeleidingsteam werkt resultaatgericht en met doorzettingsvermogen naar de doelen van de cliënt), *samenwerking* (teamleden werken samen aan het begeleidingsplan van de cliënt en zoeken en motiveren actief de volledige participatie van betrokkenen in het netwerk van de cliënt) en *op maat* (voortdurend verkennen wat het beste gedaan kan worden voor een specifieke cliënt) naar voren komen in hun werkwijze en of er al verandering merkbaar is sinds de start van de pilot. De principes doelgerichtheid, samenwerking en op maat komen goed terug in de werkwijze. Doelgerichtheid voornamelijk via het adviesrapport op basis van de RISc, via de toezichtovereenkomst of in overleg. Samenwerking betreft het betrekken van familie en het overleggen met andere professionals. Er is echter veel verbetering mogelijk wat dit principe betreft: in het elkaar voorzien van informatie, in

privacywetgeving en in de beschikbare capaciteit voor samenwerking. Bij het principe op maat spelen de voorwaarden van de rechter - en de haalbaarheid daarvan - een rol. Het principe de cliënt staat centraal komt in mindere mate terug in de werkzaamheden, omdat er rekening moet worden gehouden met de al eerder genoemde punten, namelijk de voorwaarden van de rechter en de beperkingen van de doelgroep. Een cliënt moet namelijk wel in staat zijn eigen regie te kunnen voeren wat bijvoorbeeld bij veelplegers vaak niet het geval is.

Sinds de start van de pilot zijn de reclasseringswerkers zich meer bewust van deze principes en wordt er daardoor wat meer aandacht aan geschonken of al voorzichtig wat geëxperimenteerd met de verdere toepasbaarheid ervan.

Interviews met medewerkers van Tactus en de politie geven stof tot het beantwoorden van de vierde onderzoeksvraag. Deze luidde: Wat zijn meningen van medewerkers binnen Tactus verslavingsreclassering en de politie Twente over de aanwezigheid en toepasbaarheid van de wraparound care methode, de police-probation partnerships en de loosely coupled system theorie specifiek gericht op de samenwerking tussen Tactus verslavingsreclassering en de politie Twente? Uit de beschrijvingen van de samenwerking tussen Tactus en de politie blijkt dat deze in overleggen goed is en er dan ook sprake is van open communicatie. Daarbuiten is er te beperkte informatie-uitwisseling en samenwerking. De samenwerking is dan te veel afhankelijk van de individuen en er is een gebrek aan structuur. Opvallend is dat de samenwerking bij huiselijk geweldzaken als veel positiever wordt bestempeld.

In overleggen komen de vier wraparound care principes wel naar voren in de samenwerking met de politie, maar daar lijkt het vaak beperkt tot te zijn. Hierbuiten blijft het principe de cliënt staat centraal beperkt tot af en toe enige informatievergaring; is doelgerichtheid vaak niet van toepassing, omdat de politie niet op de hoogte is van voorwaarden; is er onvoldoende betrokkenheid en afstemming voor een goede uitvoering van het principe samenwerking; en ontbreekt voldoende overleg voor het principe op maat. Alle principes zijn in hogere mate toepasbaar, vooral door implementeren van structureel contact en het enigszins deelbaar maken van de informatiesystemen van beide organisaties. Beperkende factoren zijn het gebrek aan capaciteit en tijd door bezuinigingen, de reorganisatie bij de politie en het verschil in functies.

Ideale samenwerking bestaat volgens zowel Tactus als de politie uit korte lijntjes, elkaar kennen en kunnen vinden, weten wat de functie van de ander inhoudt, meer structureel overleg en elkaar voorzien van informatie. Dit laatste is het belangrijkste, waardoor het information-sharing partnerships de belangrijkste vorm van samenwerking is en moet zijn in

de situatie Tactus en de politie. De voorspelling dat dit partnership vermoedelijk de meest geschikte samenwerkingsvorm zou zijn is daarmee bevestigd. Verwachtingen van elkaar komen in het geval van de ideale samenwerking overeen. Tactus verwacht van de politie een actievere houding als het gaat om betrokkenheid, contact en informatievoorziening. De politie verwacht van Tactus dat er contact wordt gezocht als dat nodig is, een persoonlijke benadering, openheid naar elkaar toe en bereidwilligheid om informatie te delen.

Een interessante bevinding is dat er op twee zeer belangrijke punten veel verwarring bestaat. Het eerste is in hoeverre informatie gedeeld mag worden tussen de organisaties. Dit schept nogal eens wat verwarring bij de politie, omdat reclasseringswerkers te maken zouden hebben met een vertrouwensband met hun cliënt, waardoor zij volgens de geïnterviewde politiemedewerkers vaak geen informatie zouden geven over bijvoorbeeld verblijfplaatsen. De toezicht reclasseringswerkers noemen dat echter niet als een probleem. Ook bij de politie is het niet altijd duidelijk of informatie wel of niet mag worden vrijgegeven wat het lastig maakt voor beide partijen. Dit komt overeen met de literatuur waaruit al bleek dat het voor de andere partij niet altijd duidelijk is wat de precieze taken van zowel agenten als reclasseringswerkers zijn en aan welke richtlijnen zij zich dienen te houden (Scott & Broderick, 2011).

Ten tweede heerst er verwarring bij reclasseringswerkers over de vraag of de politie voor hen belangrijke voorwaarden van cliënten bij de reclassering kan inzien, want hoewel er wel sprake is van verschillende systemen zou de informatie middels alarmering gekoppeld kunnen worden of zou het in sommige gevallen bekend moeten zijn bij het infocentrum van de politie, en sinds heden bij ZSM of via een afhandelingssteam. De politie geeft aan dat dit gecheckt zou moeten kunnen worden, maar dat dit niet altijd gebeurt en als het wel gebeurt de voorwaarden vaak niet bekend zijn. Beide organisaties denken wel dat het positief kan zijn als de politie op de hoogte is van sommige voorwaarden van cliënten.

De concepten van de loosely coupled system theorie zijn getoetst op de samenwerking tussen Tactus en de politie. Betreffende de mate van wederzijdse verbintenis met een gemeenschappelijk doel blijkt geen sterke koppeling van de organisaties. Ook de informatie-uitwisseling wordt te beperkt gevonden, voornamelijk buiten overleggen. De interpersoonlijke werkrelaties getuigen van een sterke koppeling, evenals de waardering voor de diverse achtergronden van hen die buiten de politie-reclassering samenwerking staan. De theorie lijkt goed te passen op de samenwerking tussen Tactus en de politie uitgaande van de definitie van een loosely coupled system: een veerkrachtig systeem van onafhankelijke instanties die

harmonieus werken in een uitwisselingsrelatie, terwijl de verschillende onderdelen fysieke en professionele autonomie behouden. Uit deze resultaten kan geconcludeerd worden dat er in enige mate sprake is van een loosely coupled system, maar dat er op het gebied van wederzijdse verbintenis en de bereidheid om informatie te delen buiten overleggen nog veel verbetering te boeken valt. Door hier aandacht aan te schenken zou volgens deze theorie een betere samenwerking bewerkstelligd kunnen worden.

De resultaten van de drie verschillende theoretische inslagen zijn zeer vergelijkbaar wat de premisse dat zij samen een stabiel en goed theoretisch kader geven voor de samenwerking tussen de reclassering en de politie ondersteunt.

In de discussiegroep is gepraat over de resultaten en de haalbaarheid van adviezen voor het verdere beloop van de pilot en voor de verbetering van de samenwerking tussen Tactus en de politie, daarmee kan een antwoord worden gegeven op de vijfde onderzoeksvraag. De meningen van de reclasseringswerkers en onderzoekers over de uitkomst dat duidelijkheid prioriteit zou moeten krijgen in de pilot luidde dat dit niet onverwacht is en dat het goede handvatten zal bieden. De aanwezigen vonden het erg zonde dat juist op belangrijke overleggen wordt bezuinigd en illustreerden het effect van structurele overleggen aan de hand van de positieve woorden over de aanpak bij huiselijk geweld. Intensief contact met de politie is voornamelijk belangrijk als het gaat om een cliënt met problematiek op meerdere leefgebieden. Vanuit de aanwezigen zelf kwam het idee dat er aan het begin van het toezicht standaard contact moet worden gezocht met belangrijke contactpersonen en dat contact structureel te onderhouden door eens in de zoveel tijd te bellen om zo te voorkomen dat er pas contact wordt gezocht als er al iets is gebeurd en om later te kunnen blijven monitoren. De verwarring over of de politie de voor hen relevante voorwaarden van de cliënt in kan zien zou eraan liggen dat het wel moet kunnen, maar dat het systeem van ZSM niet up to date is en daarom geen juiste gegevens bevat. De pilotdeelnemers waren verbaasd dat er bij de politie verwarring bestond over het wel of niet mogen en willen uitwisselen van informatie vanuit beide organisaties. Verder lijkt de rechtbank een rol te spelen in niet optimale ketensamenwerking. Alle aanwezigen zagen de voordelen van zaakgericht werken als advies in en dachten dat het ideaal zou kunnen zijn voor hun organisatie en andere ketenpartners. Het wegnemen van de punten van verwarring vonden de aanwezigen zeer belangrijk en ook gemakkelijk te realiseren. Ook het elkaar persoonlijk leren kennen middels een bijeenkomst met de politie of andere ketenpartners kreeg ook veel bijval. De beste manier om dit te organiseren zou via de top in de organisaties zijn.

5.2 Implicaties voor wraparound care

De uitkomsten van deze studie leiden tot enkele kritische vragen over de wraparound care methode. Deze lijkt namelijk op het eerste gezicht heel flexibel. Wanneer een cliënt geen eigen regie kan voeren is het ‘op maat’ om dat achterwege te laten. Men kan zich echter afvragen of die flexibiliteit geen afbreuk doet aan de methode in zijn geheel, omdat het wellicht zo de indruk wekt dat alle op de individu afgestemde acties wraparound care zouden kunnen zijn. Met andere woorden: als de mogelijkheid voor één van de vier principes van wraparound care al ontbreekt, is er dan nog wel sprake van een wraparound care methode? En wanneer is het wel wraparound care en wanneer niet? Er kan echter ook beargumenteerd worden dat de cliënt nog steeds centraal kan staan zonder dat deze eigen regie kan voeren of dat eigen regie op een ander niveau wordt gezien, bijvoorbeeld de regie binnen een gesprek of in bepaalde taken in plaats van volledig over het hele traject. Er zou dan wellicht een herdefiniëring nodig zijn van het begrip eigen regie in de context van de reclassering.

Daarnaast bestaat de methode uit aspecten waar de reclasseringswerkers toch al enigszins mee werken. Uit de interviews wordt namelijk duidelijk dat alle vier de principes naar voren komen in hun werk. De bijdrage van de methode en pilot is natuurlijk wel dat de werkers zich bewuster worden van deze aspecten en kan op deze wijze zeker bijdragen aan het verbeteren van de continuïteit voor verslaafde justitiabelen. Kan er door de al aanwezige principes en de flexibiliteit in het toepassen van deze principes echter wel gesproken worden van een (meta-) methode? Of zijn het gewoon aandachtspunten? Om deze vraag te beantwoorden moet nagegaan worden in hoeverre er sprake is van een gestructureerde werkmethode. Op dit moment vermoed ik persoonlijk dat wraparound care nog niet voldoende gespecificeerd is om meer te zijn dan globale aandachtspunten. Het doel van de pilot is echter natuurlijk wel het verkennen van de concrete mogelijkheden van de methode en daarmee zorgen voor specificaties. Het experimenteren met het toepassen van de principes heeft geleid tot concrete vragen die de pilotdeelnemers nu stellen of bepaalde dingen die zij nu doen.

Een derde aanmerking op hoe de wraparound care methode tot nu toe is vormgegeven is dat er een aanzienlijk selectie-effect van toepassing lijkt. De cliënt moet gemotiveerd zijn, willen deelnemen, regelmatig op afspraak komen, open staan voor contact tussen zijn reclasseringswerker en zijn familie en vrienden en de reclasseringswerker schat in of de werkwijze past bij de cliënt. De doorsnee reclassent heeft vermoedelijk niet dat profiel. Betekent dit dat een dergelijk selectieproces nodig is om een effect van wraparound care te verkrijgen binnen de verslavingsreclassering of is deze methode ook op een grotere groep

toepasbaar? De literatuur uit de jeugdzorg (Hermanns & Menger, 2009) wijst er wel op dat de methode toepasbaar is op een grotere groep, maar op den duur zal hier in de pilots wel aandacht aan besteed moeten worden. Een ander selectie-effect is van toepassing op de reclasseringswerkers. Deelname van de professionals aan de pilot is vrijwillig, zodat zij gemotiveerd zijn bij het uitoefenen van de interventie. Dit geeft beperkingen aan de resultaten, want als blijkt dat de pilot een positief effect heeft, hoe weten we dan of het ook goed zal werken bij professionals die er niet zelf voor kiezen om volgens wraparound care te werken? Aan de andere kant hebben in Centrum Maliebaan alle medewerkers deelgenomen aan de pilot en daar waren de ervaringen en uitkomsten ook positief. Het zou dus kunnen dat het niet uitmaakt of mensen vrijwillig deelnemen aan de pilot of niet. Ook hier zou op den duur in de pilots aandacht aan besteed moeten worden of er zou uiteindelijk grootschaliger onderzoek naar gedaan moeten worden.

Ten slotte komen uit de resultaten twee ontwikkelingen van de afgelopen jaren naar voren die van nadelige invloed lijken te zijn op de mogelijkheden van wraparound care binnen de reclassering. Ten eerste is dat de outputgestuurde financiering. Binnen het toezicht wordt er efficiënt gestreefd naar het halen van doelen met een reëel budget, waarbij investeringen groter mogen zijn naar mate het risico groeit. Er kan dus niet evenveel aandacht zijn voor alle gevallen, vanwege het verschil in risicoschatting (Poort, 2009). Ten tweede is dat de opkomst van de justitiële voorwaarden. Er wordt de laatste jaren gestreefd naar meer gestandaardiseerde en specifiekere voorwaarden waaraan het toezicht moet voldoen. Minder vrijblijvende en dus concreter onderbouwde begeleiding is het streven, waarbij de vrijheid beperkt wordt. Door standaardisering van de processen zou er meer efficiëntie bereikt kunnen worden (Poort, 2009). Deze ontwikkelingen beperken de aspecten van wraparound care mogelijk, aangezien deze methode veel aandacht voor de cliënt vraagt en de nadruk legt op maatwerk.

5.3 Kanttekeningen studie

Deze studie heeft een aantal kanttekeningen. Beginnend bij de nulmeting komen uit een aantal ketenpartners maar een laag aantal respondenten, soms zelfs maar één of twee. E-mailcontact met een leidinggevende van het OM in Zwolle/Almelo leidt tot een reactie van een officier van justitie daar werkzaam die hiervoor een duidelijke reden aangeeft: “Ik heb geprobeerd de lijst in te vullen, maar ik moet praktisch overal ‘geen mening’ invullen, omdat ik daar geen ervaring mee heb of geen mening over heb. Daarom vul ik de lijst maar niet in. Dit zal voor

veel medewerkers van het OM gelden.” Uit het OM is vermoedelijk dan ook geen enkele reactie gekomen²⁰. Dit zegt op zich ook alweer het nodige en sluit wellicht aan op de ontevredenheid over de samenwerking met de rechtbank die blijkt uit de pilotbijeenkomsten en de discussiegroep. Ook voor medewerkers van de politie kan de vraag gesteld worden of zij bepaalde vragen wel kunnen invullen en of zij ervaren daadwerkelijk onderdeel te zijn van de ketenaanpak van verslaafde justitiabelen. Om te voorkomen dat mensen gaan gokken is er echter een ‘geen mening’ optie die in de data-analyse is behandeld als missing value. Zo wordt alleen de nuttige en betrouwbare kennis meegenomen. Voor de organisaties waaruit een klein aantal responsen kwam kan het ook zo zijn dat maar een paar personen per organisatie fungeren als contactpersoon voor Tactus. Ondanks de breide spreiding, ofwel zeer heterogene steekproef, kunnen hun antwoorden dus alsnog erg waardevol zijn plus dat er in totaal wel een groot aantal reacties ontvangen zijn ($n= 79$). Er is dus naar alle waarschijnlijkheid wel een algemeen beeld gegeven van de ketenpartners van Tactus verslavingsreclassering en hun gezamenlijke werkwijze.

De constructen uit de nulmeting overlappen enorm, zo blijkt wel uit de factoranalyse. Men kan zich afvragen of de verschillende aspecten niet gewoon los moeten worden gelaten en samen wellicht als geheel moet worden gezien. De opdeling kan om praktische redenen echter wel nuttig zijn, omdat het een inhoudelijk beschrijving verschaft. Het tweede deel van de open vragen luidt: ‘Wat kan beter?’ Dit kan er onbewust voor zorgen dat de respondenten vooral een beeld schetsen van zaken die nog niet goed gaan. Het kan een leidende vraagstelling zijn die antwoorden in een bepaalde richting duwt, waardoor er dus een vertekend beeld ontstaat. In de intro van de vragenlijst staat tevens dat een doel van de vragenlijst het ontdekken van mogelijke verbeterpunten is. Er worden echter ook positieve antwoorden gegeven.

Een laatste punt over de nulmeting gaat over het berekenen van de prioriteitsscores door de scores van de aspecten op ‘nu aanwezig’ af te trekken van ‘belangrijkheid’. Er wordt hierbij namelijk geen rekening gehouden met de mogelijkheid van de aanwezigheid. Iets kan bijvoorbeeld erg belangrijk gevonden worden en niet aanwezig zijn, omdat daar gewoon geen tijd en geld voor is of dat regels dit niet toestaan. Dit zou wellicht een verbeterpunt kunnen zijn voor de vragenlijst.

De andere onderdelen van de studie zijn tevens uitgevoerd in de startperiode van de pilot. Dat maakt dat er een interessante impressie wordt gegeven van de opstart en de problemen die

²⁰ Acht personen hebben niet aangegeven bij welke organisatie zij werkzaam zijn.

daarbij naar voren komen, maar daarom is echter nog niet duidelijk hoe de verdere concretisering van de wraparound care methode eruit gaat zien. Zo kon ook bij de interviews nog geen organisatie overstijgend effect van de pilot worden vastgesteld. Dit was echter ook niet het doel van deze verkennende studie.

De interviews zijn afgenomen bij vijf personen werkzaam bij de politie en vijf reclasseringswerkers. Hoewel dit geen grote aantallen zijn lijkt dit voldoende voor het doel van deze studie, namelijk een eerste verkenning naar wraparound care in het werkveld van de reclassering. De contactgegevens van twee geïnterviewde politiemedewerkers zijn direct gekomen van geïnterviewde reclasseringswerkers. Deze kenden elkaar dus. Bij de andere politiemedewerkers is van te voren nagegaan of zij voldoende contact hadden met Tactus om geïnterviewd te worden. Er is dus zeker sprake van een selectieve groep, maar dat is ook nodig voor dit onderzoek. De mensen die contact met elkaar (moeten) hebben moeten ook de focus zijn wanneer onderzocht wordt hoe de samenwerking verbeterd kan worden. Wel is er een overrepresentatie van medewerkers met de specialisatie huiselijk geweld ten opzichte van bijvoorbeeld jeugd, maar dat hangt samen met de mate van samenwerking die er op dit moment is. Dit onderdeel van de studie kan ook gebruikt worden voor generalisatie naar de algemene ketensamenwerking door het breder te trekken naar andere ketenpartners. De kracht van dit onderzoek is dat er gebruik is gemaakt van triangulatie om zo een zo betrouwbaar mogelijk beeld te schetsen van de situatie en mogelijkheden.

5.4 Aanbevelingen

Op basis van deze studie kunnen enkele aanbevelingen worden gedaan voor zowel de verdere concretisering en theoretisering van de pilot als voor Tactus als organisatie.

Pilot aanbevelingen

- Het construct duidelijkheid uit de nulmeting heeft volgens de uitkomsten de meeste prioriteit. In de pilot zou het goed zijn hier specifiek meer aandacht aan te besteden, bijvoorbeeld door een bijeenkomst aan dit onderwerp te wijden.
- Het uitgangspunt eigen regie stuit op weerstand en zou, om goed toepasbaar te zijn in het werkveld van de reclassering, een minder strikte herdefiniëring kunnen krijgen.
- De cliënten en reclasseringswerkers die meedoen aan de pilot voldoen aan specifieke selectievoorwaarden. Het zou interessant zijn na te gaan of wraparound care ook nuttig is voor bredere groepen die minder goed voldoen aan de selectievoorwaarden. Hoewel men

afhankelijk is van de instroom, zou er in ieder geval gepoogd kunnen worden hier meer aandacht aan te schenken in het onderzoek.

- Uit de interviews blijkt dat er nog veel onwetendheid bestaat over alle contactpersonen en hun functies onderling. Om de samenwerking te verbeteren zou daar meer helderheid in moeten komen. Er zou bijvoorbeeld in een bijeenkomst een schema of overzicht opgesteld kunnen worden met deze informatie.
- Om vast te kunnen stellen wanneer er gesproken kan worden van wraparound care en de methode zo wat behapbaarder te maken zouden minimale voorwaarden opgesteld moeten worden. Is een werkwijze bijvoorbeeld wraparound care als drie van de vier principes aanwezig zijn. Er mist dus een programmatheorie. Dit is een set van aannames waarop een programma is gebaseerd en verklaart de verbindingen tussen input en te verwachten uitkomsten (Van Ooyen-Houben & Leeuw, 2010). Het gebruik hiervan is vooral nuttig voor evaluaties om na te gaan of de interventie correct is toegepast en resultaten geeft die in lijn zijn met de beoogde doelen. Ook vanuit theoretisch oogpunt kan een programmatheorie de methode sterker maken.
- Aangezien de police-probation partnership literatuur en de loosely coupled system theorie een theoretisch sterke aanvulling zijn op het wraparound care paradigma is het aan te raden hiermee verder te gaan wanneer er gekeken wordt naar de samenwerking tussen ketenpartners. Ondanks de naam zouden de police-probation partnerships, met enige aanpassing, ook prima toepasbaar zijn op andere dan politie organisaties.
- Ten slotte is het onduidelijk in hoeverre er echt gesproken kan worden van een methode, daarom zou het wellicht goed zijn hiervan af te stappen en alleen te kijken naar de uitgangspunten van wraparound care en deze inbedden.

Tactus aanbevelingen

- Allereerst zouden de verwarringen omtrent het wel of niet delen van informatie en het wel of niet kunnen inzien van de voorwaarden in het geval van de politie opgehelderd moeten worden in het streven naar een ideale samenwerking tussen Tactus en de politie. Het zou verstandig zijn een leidinggevende de juiste regels en werkwijze op dit gebied uit te laten zoeken en dit rond te laten sturen naar de personen die hiermee te maken hebben, zowel binnen Tactus als bij de politie. Daarnaast kan de informatie op duidelijke plekken binnen de organisaties opgehangen worden, bijvoorbeeld in de lift of kantine.

- Vanuit de pilotdeelnemers zelf kwam het idee dat er aan het begin van het toezicht standaard contact moet worden gezocht met belangrijke contactpersonen en dat contact structureel te onderhouden door eens in de zoveel tijd te bellen om zo te voorkomen dat er pas contact wordt gezocht als er al iets is gebeurd en om later te kunnen blijven monitoren. Een kort belletje af en toe zou voor het onderhouden van contact kunnen zorgen en vraagt niet zoveel capaciteit als het organiseren van meer overleggen, waarbij je het risico loopt te gaan overleggen om het overleggen. Dit zou dan echter wel een standaardprocedure moeten worden.
- Een andere manier om ervoor te zorgen dat beoogde contactpersonen elkaar persoonlijk leren kennen is door organiseren van een bijeenkomst. Hoewel dit onderzoek zich heeft gericht op de samenwerkingsrelatie met de politie en concludeert dat het in dat geval erg nuttig zou zijn, zou dit adviespunt ook doorgetrokken kunnen worden naar andere ketenorganisaties. Een bijeenkomst zou al iets simpels als een lunch kunnen zijn. Als werknemers elkaar persoonlijk kennen zal het overleg buiten officiële overlegmomenten zeer waarschijnlijk ook beter worden.
- Het gebrek aan informatie-uitwisseling kan voor een belangrijk deel verklaard worden door de verschillende systemen waar Tactus en de politie in werken. Het zou verstandig zijn uit te laten zoeken of er een deelbare optie in beide systemen verwerkt kan worden, zodat er betere afstemming kan plaatsvinden. Wellicht zou in de verre toekomst het zaakgericht werken een uitkomst zijn. Zeer kort nogmaals is dit het met verschillende afdelingen of organisaties werken in één zaakdossier, zodat iedereen direct toegang heeft tot de informatie en de status in kan zien. In de discussiegroep werd dit idee toegejuicht en het zou dan niet alleen voor Tactus en de politie handig zijn, maar voor alle ketenpartners. Wel zou er dan rekening moeten worden gehouden met welke informatie wel en niet onder het privacy recht van de cliënt valt.
- Op den duur zou ook de samenwerking met andere ketenpartners onderzocht kunnen worden. Uit de bijeenkomsten bij Tactus blijkt vooral ontevredenheid over de rechtbank. De rechtbank lijkt een belangrijke rol te spelen in de niet optimale ketensamenwerking, waardoor het aan te raden is hier verder onderzoek naar te doen.

6 Literatuurlijst

- Alarid, L.F., Sims, B.A., & Ruiz, J. (2011). Juvenile probation and police partnerships as loosely coupled systems: A qualitative analysis. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 9(1), 79-95. doi: 10.1177/1541204010374298
- Baarda, D.B., Goede, M.P.M. de, & Teunissen, J. (2009). *Basisboek kwalitatief onderzoek. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Bernburg, J. (2009). Labeling Theory. In M. D. Krohn, A. J. Lizotte & G. P. Hall (red.), *Handbook on Crime and Deviance* (pp. 187-207): Springer New York.
- Bosch, L.M.C. van den (30 maart 2010). *DGT het gedachtegoed van Marscha Linehan*. Presentatie geraadpleegd via www.pzolv.be
- Bruns, E.J., Suter, J.C., & Leverentz-Brady, K. (2008). Is it wraparound yet? Setting quality standards for implementation of the wraparound process. *The Journal of Behavioral Health Services & Research*, (35)3, 240-252. doi: 10.1007/s11414-008-9109-3
- Butter, R., & Heij, D. (14 juni 2012). *Zorgen over de verslavingszorg: hoe ervaren ketenpartners de continuïteit van de zorg voor verslaafde justitiabelen in Utrecht?* Gepresenteerd op NVK congres, Leiden.
- Carney, M. M., & Buttell, F. (2003). Reducing juvenile recidivism: Evaluating the wraparound services model. *Research on Social Work Practice*, 13(5), 551-568. doi: 10.1177/1049731503253364
- Casteleijn, L., Croes, L. de, Heij, D., Butter, R., Menger, A., & Vliet, J. van (2012). Naar continuïteit en samenhang in de begeleiding tijdens het justitietraject: tussenrapportage van een verkennend onderzoek naar de bruikbaarheid van (principes van) wraparound care binnen Centrum Maliebaan. Geraadpleegd via Kenniscentrum Sociale Innovatie HU: <http://www.werkeninjustitieelkader.nl/CmsData/WACtussenrapportage%20def12032012.pdf>
- Colijn, J. & Schamhart, R. (2012). *Greep op wraparound care. Eindrapport onderzoeksprogramma wraparound care in de Utrechtse jeugdzorg*. Utrecht: Hogeschool Utrecht Kenniscentrum Sociale Innovatie.
- COSA Nederland (z.j.). Wat is COSA? Geraadpleegd via <http://www.cosanederland.nl/>
- Dekker, C. (2009). *Zaakgericht werken. Betere informatievoorziening en betere dienstverlening bij de overheid*. Geraadpleegd via <http://zaakgerichtwerken.cdekker.nl/ienpm-zaakgerichtwerken-v1.00.pdf>

- Dienst Justitiële Inrichtingen, forensische zorg (z.j.). Ifzo. Geraadpleegd via <http://www.forensischezorg.nl/hoe-werkt-het/systemen/ifzo>
- Hagan, J., Hewitt, J., & Alwin, D. (1979). Ceremonial justice: Crime and punishment in a loosely coupled system. *Social Forces*, 58(2), 506–527. Geraadpleegd via <http://www.jstor.org/>
- Herrmann, D. S., & Broderick, B. (2011). Probation and surveillance officer candidates: Similarities and differences with police personnel. In J. Kitaeff (red.), *Handbook of police psychology*. (pp. 109-122). New York, NY US: Routledge/Taylor & Francis Group.
- Hermanns, J., & Menger, A. (2009). *Walk the line. Over professionaliteit en continuïteit in het reclasseringswerk*. Amsterdam: SWP.
- Kim, B., Gerber, J., & Beto, D. R. (2010). Listening to law enforcement officers: The promises and problems of police - adult probation partnerships. *Journal of Criminal Justice*, 38(4), 625-632. doi: 10.1016/j.jcrimjus.2010.04.035
- Knaap, L. M. van der, Leenarts, L. E. W., & Nijssen, L. T. J. (2007). *Psychometrische kwaliteiten van de Recidive Inschattingsschalen (RISc) – Interbeoordelaars-betrouwbaarheid, interne consistentie en congruente validiteit*. Den Haag: WODC.
- Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering (z.j.). Multidimensional Treatment Foster Care. Geraadpleegd via <http://www.jeugdzorgenreclassering.nl/index.cfm?vid=1C3090BD-E0C4-D510-0CE67F588CF8ECE8>
- Malysiak, R. (1997). Exploring the theory and paradigm base for wraparound. *Journal of Child and Family Studies*, (6)4, 399-408. doi: 10.1023/A:1025089227710
- Menger, A., Bosker, J.M.H. & Heij, D. (in press). De rol van de reclassering bij verslaafde delinquenten, in Blauw & Roosen (red), *Handboek Forensische Verslavingszorg*, uitgave Bohn, Stafleu, van Loghum.
- Ministerie van Justitie (2008). *Brief nr. 5549574/08/DSP aan de voorzitter van Tweede Kamer der Staten Generaal. Maatregelen recidivereductie: nadruk op nazorg*. Ministerie van Justitie, DSP: Den Haag.
- Murphy, D., & Lutze, F. (2009). Police-probation partnerships: Professional identity and the sharing of coercive power. *Journal of Criminal Justice*, 37(1), 65-76. doi: 10.1016/j.jcrimjus.2008.12.010
- Murphy, D. (2005). *Making police-probation partnerships work*. New York: LFB Scholarly.
- Ooyen-Houben, M.M.J., van & Leeuw, F.L. (2010). *Evaluatie van justitiële (beleids)interventies*. Den Haag: WODC.

- Openbaar Ministerie (z.j.). ZSM. Geraadpleegd via <http://www.om.nl/onderwerpen/zsm/>
- Parent, D., & Snyder, B. (1999). *Police-corrections partnerships*. Washington, DC: National Institute of Justice.
- Poort, R. (2009). *Fundamenten voor toezicht. Over de grondslagen voor de ontwikkeling van reclasseringstoezicht*. Utrecht: Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering GGZ, Leger des Heils, Jeugdzorg en Reclassering.
- Rozenboom, M. (2010). Partners van de politie: Reclassering Nederland. *Het Tijdschrift voor de Politie*, 72. Geraadpleegd via <http://www.websitevoordepolitie.nl/>
- Sharp, C. R. (2009). Theoretical and practical application of loose coupling: A study of criminal justice agencies in the state of Florida. *Southwest Journal of Criminal Justice*, 6(1), 45-58.
- Swaaningen, R. van (2001). Sociale reactiebenaderingen. In E. Lissenberg, S. van Ruller en R. van Swaaningen (red.), *Tegen de regels IV. Een inleiding in de criminologie* (p. 494). Nijmegen: Ars Aequi Libri.
- Tactus (z.j.). Circuits. Geraadpleegd via <http://www.tactus.nl/teksten/item/bekijk/id/71>
- Weick, K. E. (1976). Educational organizations as loosely coupled systems. *Administrative Science Quarterly*, 21(1), 1-19. Geraadpleegd via <http://www.jstor.org/>
- Westermarck, P. K., Hansson, K., & Olsson, M. (2011). Multidimensional treatment foster care (MTFC): results from an independent replication. *Journal of Family Therapy*, 33(1), 20-41. doi: 10.1111/j.1467-6427.2010.00515.x
- WODC (z.j.). Effectevaluatie van de gedragsinterventie Multidimensional Treatment Foster Care (MTFC). Geraadpleegd via [http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/effectevaluatie-van-de-gedragsinterventie-multidimensional-treatment-foster-care-\(mtfc\).aspx#](http://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/effectevaluatie-van-de-gedragsinterventie-multidimensional-treatment-foster-care-(mtfc).aspx#)
- Worrall, J. L., & Gaines, L. K. (2006). The effect of police-probation partnerships on juvenile arrests. *Journal of Criminal Justice*, 34(6), 579-589.
doi:10.1016/j.jcrimjus.2006.09.012
- Jurisprudentie
- Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden (2008). Wet tijdelijk huisverbod 421, Kamerstuk 30 657, verkregen van www.maxius.nl

Bijlage 1: Vragenlijst nulmeting

1. Inleiding

Beste respondent

Fijn dat u wilt deelnemen aan het onderzoek naar de werking van de keten voor verslaafde justitiabelen dat wordt uitgevoerd door het lectoraat Werken in Justitieel Kader van Hogeschool Utrecht. Dit onderzoek is belangrijk voor de pilot wraparound care die momenteel plaatsvindt bij Tactus Verslavingsreclassering Twente. In deze vragenlijst vragen wij u om uw mening over een aantal aspecten van deze keten weer te geven. Het onderzoek is volledig anoniem. Uw meningen zullen niet herkenbaar in een eventuele rapportage worden weergegeven. Tevens zal uw organisatie niet worden vermeld. Het onderzoek dient er dus niet voor om organisaties of individuen met elkaar te vergelijken of anderszins te beoordelen. Het doel is uitsluitend om de meningen van een aantal relevante stakeholders over de werking van deze keten in kaart te brengen, zodat we kunnen zien waar mogelijk verbeterpunten liggen. De vragenlijst bestaat in totaal uit 46 gemakkelijk te beantwoorden vragen en zal niet meer dan 5 tot 10 minuten van uw tijd in beslag nemen.

Lectoraat Werken in Justitieel Kader, Hogeschool Utrecht
Anneke Menger, Laurens de Croes, Jessica Steur, Donnalee Heij & René Butter

2. Algemene vragen

Eerst volgen 10 algemene vragen over de keten voor verslaafde justitiabelen.

1. Wilt u van de volgende vijf aspecten van de keten voor verslaafde justitiabelen aangeven in welke mate u ze belangrijk vindt

	zeer belangrijk	redelijk belangrijk	belangrijk/noch onbelangrijk	redelijk onbelangrijk	zeer onbelangrijk	geen mening
De cliënt voert zoveel mogelijk de regie over zijn eigen traject	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het traject zit duidelijk in elkaar (bijvoorbeeld wie doet wat?)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ketenpartners zijn één team	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Er is ruimte voor creativiteit en maatwerkoplossingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De begeleiding van deze cliënten is één geheel	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. Wilt u van de volgende vijf aspecten van de keten voor verslaafde justitiabelen aangeven in hoeverre ze OP DIT MOMENT AANWEZIG ZIJN

	zeer vaak	behoorlijk vaak	in redelijke mate	nauwelijks	bijna nooit	geen mening
De cliënt voert zoveel mogelijk de regie over zijn eigen traject	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het traject zit duidelijk in elkaar (bijvoorbeeld wie doet wat?)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ketenpartners zijn één team	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Er is ruimte voor creativiteit en maatwerkoplossingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De begeleiding van deze cliënten is één geheel	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Specifieke vragen

Nu volgen 25 specifieke vragen die in kaart brengen hoe u de keten voor verslaafde justitiabelen OP DIT MOMENT ervaart

1. Wilt u van de volgende 25 specifieke aspecten van de keten voor verslaafde justitiabelen aangeven in hoeverre ze OP DIT MOMENT AANWEZIG ZIJN

	zeer vaak	behoorlijk vaak	in redelijke mate	nauwelijks	bijna nooit	geen mening
De cliënt is zelf aanwezig bij het casusoverleg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn duidelijke einddoelen bekend voor het traject van elke cliënt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ketenpartners gaan met elkaar het gesprek aan over de benadering van de cliënt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ketenpartners staan open voor het vinden van creatieve oplossingen voor problemen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De zorg rondom een cliënt is verbondel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De cliënt beslist zelf mee over stappen in zijn traject	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De voortgang in het traject van een cliënt wordt voor alle partners concreet zichtbaar gemaakt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Er vindt warme overdracht van cliënten plaats tussen ketenpartners	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ketenpartners handelen in termen van mogelijkheden in plaats van beperkingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De zorg voor verslaafde justitiabelen is incidentgericht	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De cliënt wordt aangezet om zelf stappen te zetten in zijn traject	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In het traject van een cliënt wordt door de partners veel dubbel werk gedaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ketenpartners delen informatie over de cliënt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ketenpartners staan open voor vernieuwende combinaties van zorg en handhaving	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Er vallen vaak gaten in begeleidingstrajecten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De behoeften van de cliënt staan aantoonbaar centraal in diens traject	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Er is gedurende het
gehele traject 1
aanspreekpersoon voor
elke cliënt die inzicht heeft
in de actuele stand van
zaken

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

De ketenpartners luisterer
goed naar elkaars
standpunten

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

De zorgketen lijdt aan
remmende bureaucratie

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

De cliënt wordt van het
kastje naar de muur
gestuurd

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

De cliënt wordt
aantoonbaar benaderd als
een lerend individu

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

De administratie rondom
een cliënt wordt centraal
bijgehouden

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

De ketenpartners
vertrouwen elkaar
onderling

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

De ketenpartners denken
actief mee om de zorg te
verbeteren

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

De zorg voor verslaafde
justiabelen is een
geïntegreerd geheel

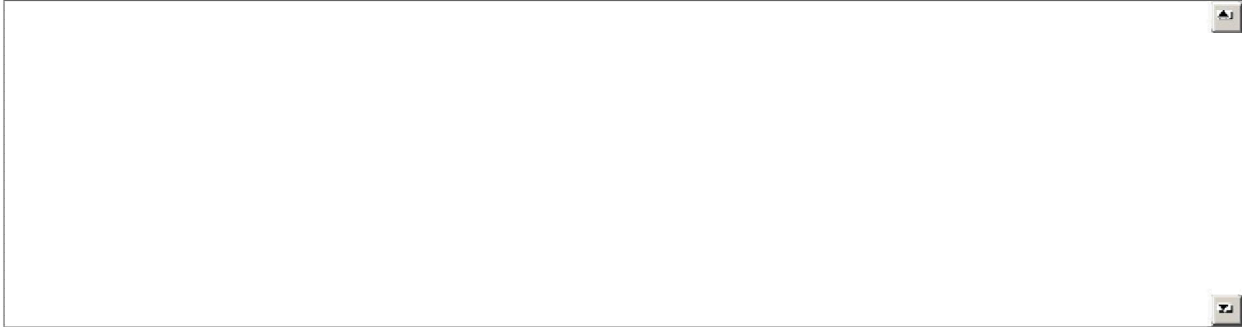
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

4. Opmerkingen en suggesties

Hieronder kunt u eventuele opmerkingen en suggesties met betrekking tot de vijf hoofdaspecten van de keten kwijt.

1. In welke mate voeren clienten op dit moment de eigen regie over hun traject? Wat kan beter?

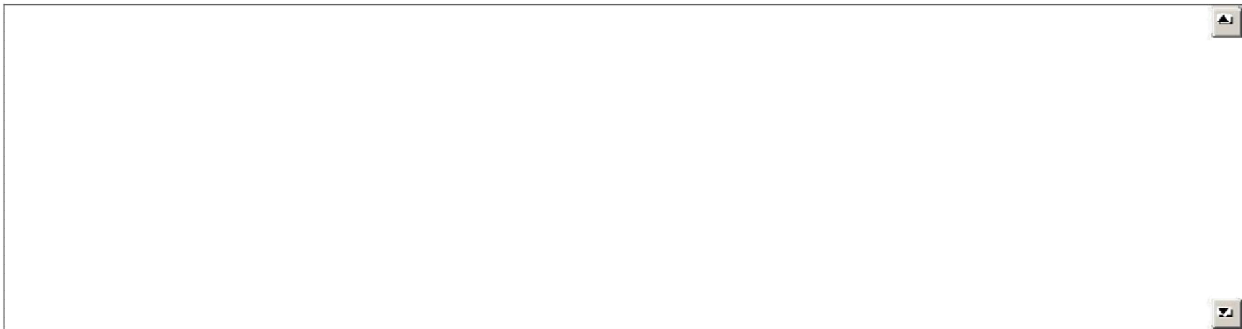
2. In welke mate zitten de trajecten op dit moment duidelijk in elkaar? Wat kan beter?

A large, empty rectangular text box with a thin black border. In the top right corner, there is a small icon of a triangle pointing up. In the bottom right corner, there is a small icon of a triangle pointing down.

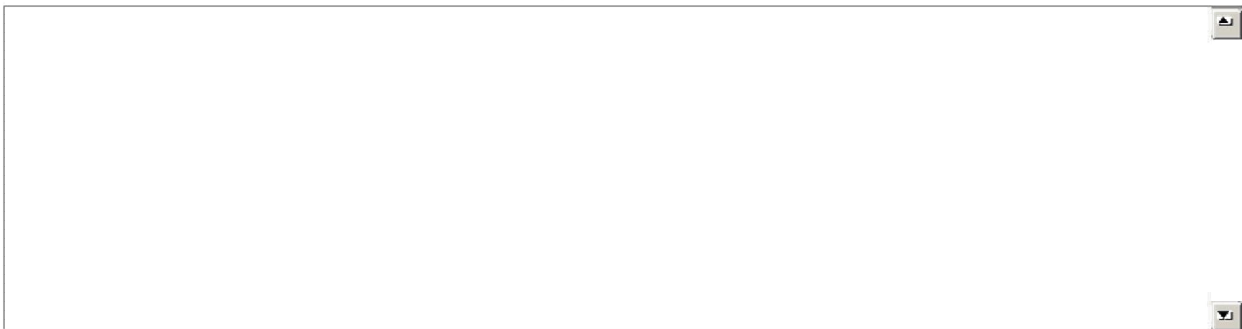
3. In welke mate vormen de ketenpartners op dit moment 1 team? Wat kan beter?

A large, empty rectangular text box with a thin black border. In the top right corner, there is a small icon of a triangle pointing up. In the bottom right corner, there is a small icon of a triangle pointing down.

4. In welke mate is er ruimte voor creativiteit en maatwerkoplossingen? Wat kan beter?

A large, empty rectangular text box with a thin black border. In the top right corner, there is a small icon of a triangle pointing up. In the bottom right corner, there is a small icon of a triangle pointing down.

5. In welke mate vormt de begeleiding van een client 1 geheel? Wat kan beter?

A large, empty rectangular text box with a thin black border. In the top right corner, there is a small icon of a triangle pointing up. In the bottom right corner, there is a small icon of a triangle pointing down.

5. Achtergrondvragen

Tot slot stellen wij u nog 6 achtergrondvragen. Deze vragen dienen om de meningen over de keten beter te kunnen interpreteren. Zoals gezegd gaan wij vertrouwelijk met deze gegevens om.

1. Wat is uw leeftijd in jaren?

2. Bent u een man of een vrouw?

☐ Man

☐ Vrouw

3. In welke sectoren en/of organisaties bent u werkzaam (u kunt meer dan 1 categorie aanvinken)?

- ☐ Openbaar Ministerie
- ☐ Veiligheidshuis Enschede
- ☐ Veiligheidshuis Hengelo
- ☐ Veiligheidshuis Almelo
- ☐ Reclassering Nederland
- ☐ Leger des Heils
- ☐ Gemeente Almelo
- ☐ Gemeente Enschede
- ☐ Gemeente Hengelo
- ☐ RIBW Twente
- ☐ De Tender
- ☐ Politie Twente
- ☐ Tactus verslavingsreclassering
- ☐ Tactus Sociale Verslavingszorg
- ☐ Tactus Behandeling & Begeleiding
- ☐ Tactus Justact
- ☐ Piet Roordakliniek Apeldoorn
- ☐ Piet Roordakliniek Beneden IJsschen
- ☐ Overig

4. Hoeveel jaren ervaring heeft u in deze sector?

5. In welke rol werkt u nu?

- ☐ Management
- ☐ Beleid/Staf
- ☐ Uitvoerend werker (met direct contact met de doelgroep)
- ☐ Overig

6. Hoeveel kennis heeft u van de begeleiding van verslaafde justitiabelen?

- ☐ zeer veel
- ☐ behoorlijk veel
- ☐ redelijk
- ☐ niet zo veel
- ☐ zeer weinig

6. Slot

Wij danken u hartelijk voor uw deelname aan deze enquête!

Wanneer u door ons op de hoogte gehouden wilt worden over dit onderzoek dan kunt u hieronder uw emailadres plaatsen.

1. Uw emailadres:

Bijlage 2: Toevoegingen verslag pilotbijeenkomsten Tactus

Alleen de onderwerpen die in de resultaten niet uitvoerig besproken zijn worden hier verder toegelicht.

Eerste bijeenkomst

De eerste bespreking met de reclasseringswerkers die meedoen aan de pilot, alle betrokken studenten, het onderzoeksteam en het hoofd bedrijfsvoering van Tactus vond midden december plaats. Voornamelijk de tijd die reclasseringswerkers kwijt zouden zijn aan de aanpak was een struikelpunt. Vanuit Tactus krijgen zij echter de vrijheid die ze nodig hebben, doordat de caseload (hoeveel cliënten een reclasseringswerker op één moment heeft) wordt verlaagd. De cliënt die mee doet aan de pilot kan in niveau 3 worden geplaatst qua tijdsinvestering, maar dit gebeurt niet standaard omdat zij zelf toestemming moeten geven aangezien hun straf ethisch gezien niet kan worden verzwaard vanwege de pilot. Het hangt er ook vanaf in hoeverre de reclasseringswerkers wraparound care zien als geheel andere manier van werken. Voor mensen die net instromen zal het verschil niet echt opvallen. Niveau 3 is het hoogste niveau van toezicht, waarbij er onder andere elke week meldplicht is. Dit houdt niet perse in dat de zwaarste groep verslaafde justitiabelen onderwerp wordt van de pilot, hoewel de nadruk wel ligt op cliënten met problemen op meerdere leefgebieden, maar geeft alleen de tijdsinvestering vanuit de reclasseringswerker aan. Mogelijk worden er cliënten gekozen die al in niveau 3 zitten. Daarnaast kunnen sommige taken ook gedelegeerd worden. Aan het einde van de bijeenkomst is een planning gemaakt voor de volgende bijeenkomsten.

Tweede bijeenkomst

De huidige ontwikkeling van zorgpaden en de overeenkomsten met wraparound care kwam ter sprake. Dit is de ontwikkeling van trajecten waarin van te voren alles afgestemd is en is bedoeld voor specifieke cliëntenpopulaties. Het is een patiëntgericht programma dat op een systematische wijze gepland en gevolgd wordt. Er lijken echter nog wat problemen te zijn met de flexibiliteit, vanwege de grote mate van bureaucratie in de praktijk. De vraag is ook in hoeverre deze zorgpaden aangepast (kunnen) worden op de individuele cliënt.

Derde bijeenkomst

Het in kaart brengen van belangrijke personen in het leven van de cliënt is als volgt uitgevoerd door een pilotdeelnemer. Ze heeft met een cliënt uitgetekend aan de hand van een

poppetje met lijntjes wie er om hem heen staan in zijn omgeving (overeenkomstig met het tekenen van een bloem, zie toelichting wraparound care). Dit werkte goed, omdat je direct weet hoe dicht mensen bij een persoon staan, bijvoorbeeld bij ouders verwacht je dat deze dichtbij staan, echter staan deze soms juist erg ver van de persoon af. Het kan verrassend zijn wie er dichtbij een cliënt staat en is daardoor erg inzichtelijk. Het ging bij deze cliënt om een criminele broer die veel invloed had. Daar kon de reclasseringswerker goed op inhaken door de vragen wat de cliënt daarvan vond en hem de negatieve beïnvloeding laten inzien in plaats van te zeggen dat hij het contact moet minimaliseren, “want dan raak je ze kwijt”. Deze jongen kwam tevens uit een slechte buurt, wat de mogelijkheid biedt te werken met het culturele aspect van wraparound care, ofwel rekening houden met zijn herkomst en deze intact houden. De reclasseringwerker werkt eraan hem het inzicht te geven dat zijn eigen normen en waarden niet gelijk zijn aan de maatschappelijk geaccepteerde normen en waarden en dat hij de positieve contacten in zijn omgeving moet gebruiken en moet leren omgaan met de slechte contacten. De cliënt wou bijvoorbeeld niet meer drinken, maar dacht dat hij dan niet geaccepteerd zou worden in zijn vriendengroep. Toen heeft de reclasseringswerker gezegd dat hij haar de schuld mocht geven en dat ‘niet drinken’ een voorwaarde was. (Voor verdere toepassingen van aspecten uit wraparound care, zie de interviewresultaten).

Deze cliënt zou prima mee kunnen draaien in de pilot en dat wil zijn reclasseringswerker ook gaan regelen. Hij moet al één keer per week op afspraak komen en wordt al enigszins volgens de principes van wraparound care begeleidt, waardoor zijn deelname aan de pilot voor hem nauwelijks uit zal maken of op zal vallen. Verder zit hij momenteel in een traject van klinische naar ambulante zorg, heeft tot 2014 toezicht en zal het dus vermoedelijk geen probleem vinden mee te doen aan de pilot. Daarnaast past hij in het plaatje van een cliënt met problemen op meerdere leefgebieden (volgens de RISc).

Wraparound care is, zoals eerder behandeld, juist erg bekend bij en omarmd door jeugdzorg en verspreidt inmiddels ook in het gevangeniswezen steeds meer. Zo werken sommige nazorg detenties er ook al mee, opgemerkt door een reclasseringswerker.

Bijlage 3: Interviewschema pilotdeelnemer Tactus

Naam informant _____

Nummer informant _____

Plaats _____

Datum interview _____

Gespreksintroductie

Vóór het vragen stellen het volgende aan de orde stellen:

- Voorstellen en bedanken voor medewerking.
- Verwijzen naar telefonische afspraak.
- Afstudeeronderzoek voor de opleiding Psychologie aan de Universiteit Twente en in opdracht van het lectoraat Werken in Justitieel Kader van Hogeschool Utrecht en Tactus verslavingsreclassering Almelo.
- Doel onderzoek: inzicht verkrijgen in de samenwerking tussen de reclassering en de politie in kader van de wraparound care pilot die wordt uitgevoerd binnen Tactus.
- Uitleggen waarom deze persoon geïnterviewd wordt: deelname aan de pilot binnen Tactus. Benadruk hierbij de grote waarde die de antwoorden van de deelnemer hebben voor dit onderzoek.
- Vragen of respondent de vragenlijst van de nulmeting heeft ingevuld. Zo ja, kort design uitleggen [Naast mijn deelonderzoek vindt er een groter onderzoek plaats dat d.m.v. die vragenlijst gemonitord wordt, hier zal ik straks nog op terug komen].
- Duur interview: ongeveer één uur.
- Soort vragen: meningen en ervaringen.
- Vertrouwelijkheid informatie: anonieme verwerking van uw antwoorden.
- Toestemming bandopname: het interview wordt opgenomen om de reden dat het op een later tijdstip uitgewerkt en geanalyseerd kan worden. Na de uitwerking worden de bandopnamen vernietigd. Geeft u toestemming voor de bandopname?
- Nog vragen?

Achtergrondkenmerken

Huidige functie in organisatie?

Sinds wanneer huidige functie?

Eerder bij een andere, gerelateerde organisatie gewerkt? [Gerelateerd is in dezelfde branche of bij de politie]

Nu is er een aantal weken/maanden geleden een pilot gestart om de wraparound care methode toe te passen op de werkwijze binnen Tactus. U doet daar actief aan mee.

1. Wat vindt u van deze methode? [Doorvraag: positieve/negatieve aspecten?]

Het uiteindelijke doel van wraparound care is het verbeteren van de continuïteit in de benadering van verslaafde justitiabelen. Een belangrijk aspect daarvan is het verbeteren van de ketensamenwerking.

A. Wraparound care

2. Hoe zou u de samenwerking tussen Tactus verslavingsreclassering en de politie voor de start van de pilot beschrijven?

3. Wat zijn punten die goed gingen? [Doorvraag: Kunt u een voorbeeld noemen?]

4. Wat kon er beter? [Doorvraag: Kunt u een voorbeeld noemen?]

5. Merkt u een verschil in de samenwerking sinds de pilot is gestart of verwacht u een verschil te gaan merken?

Bij de tweewekelijkse besprekingen wordt gewerkt aan de hand van vier clusters van principes die centraal staan bij wraparound care. Ik zou ze even langs willen lopen. Het eerste principe is 'de cliënt staat centraal'. Dit gaat in op de mate waarin de perspectieven van de cliënt gehoord worden en waarin diens eigen kracht, ofwel bekwaamheid, gepoogd wordt te vergroten.

6a. Op welke wijze komt dit principe terug in uw werkzaamheden?

6b. Is er iets veranderd in deze werkwijze sinds u werkt met wraparound care? [Doorvraag: Zo ja, wat dan?/ Welke handvatten biedt wraparound care?]

6c. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen Tactus en de politie?

6d. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?

6e. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

Het tweede principe is 'doelgerichtheid'. Dit principe stelt dat het begeleidingsteam van de cliënt doorwerkt naar het behalen van de gestelde doelen, ondanks uitdagingen die zich voor kunnen doen. Er wordt duidelijk gecontroleerd of hij of zij zich aan de opgelegde of afgesproken voorwaarden houdt. Dit zijn voorwaarden die zowel door justitie als door de cliënt en zijn begeleiding zelf zijn gesteld. Het gaat dus vooral om het resultaatgericht werken naar de doelen van de cliënt.

7a. Op welke wijze komt dit principe terug in uw werkzaamheden?

7b. Is er iets veranderd in deze werkwijze sinds u werkt met wraparound care? [Doorvraag: Zo ja, wat dan?/ Welke handvatten biedt wraparound care?]

7c. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen Tactus en de politie?

7d. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?

7e. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

Het derde principe is 'samenwerking'. Het gaat erom dat teamleden, maar ook ketenpartners, samenwerken aan het begeleidingsplan van de cliënt en actief de volledige participatie van allerlei betrokkenen en relaties in het netwerk van de cliënt zoeken en motiveren. Een voorbeeld is de familie van de cliënt erbij betrekken. Iedereen werkt samen richting het halen van de doelen van de cliënt.

8a. Op welke wijze komt dit principe terug in uw werkzaamheden?

8b. Is er iets veranderd in deze werkwijze sinds u werkt met wraparound care? [Doorvraag: Zo ja, wat dan?/ Welke handvatten biedt wraparound care?]

8c. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen Tactus en de politie? [Doorvraag: Benadert de politie ook het netwerk/de familie van iemand die wordt aangehouden? Zo ja, gaat dit dan in overleg met Tactus?]

8d. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?

8e. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

En het laatste principe is 'op maat' en gaat om het voortdurend verkennen wat het beste gedaan kan worden voor een specifieke cliënt.

9a. Op welke wijze komt dit principe terug in uw werkzaamheden?

9b. Is er iets veranderd in deze werkwijze sinds u werkt met wraparound care? [Doorvraag:

Zo ja, wat dan?/ Welke handvatten biedt wraparound care?]

9c. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen Tactus en de politie?

9d. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?

9e. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

B. Type samenwerking en type delict

10. Hoe ziet volgens u de ideale samenwerking tussen Tactus en de politie eruit?

[N.B. Bij onvoldoende reactie worden de verschillende typen police-probation partnerships genoemd: Gedacht kan dan worden aan het gezamenlijk toezicht houden op geselecteerde delinquenten, het samen opsporen van voortvluchtige personen, het uitwisselen van informatie, het samenwerken om specifieke problemen te verminderen of overleg tussen personen met een hoge functie binnen beide organisaties]

11. Wat verwacht u dan van de politie?

12. En wat denkt u dat de politie van Tactus verwacht? [Doorvraag: Is dit realistisch?]

13. Vindt u dat de samenwerking anders zou moeten worden opgezet bij verschillende typen delicten? [Doorvraag: Kunt u dat toelichten?/Kunt u een voorbeeld noemen?]

Nu is er een theorie die stelt dat een goede samenwerking tussen organisaties afhangt van een paar concepten. Dit gaat dan globaal om de bereidheid om informatie en macht te delen, open te communiceren en waardering te tonen. Graag zou ik u daar wat vragen over stellen.

De belangrijkste doelstelling van de politie is het handhaven van de wet. Voor de reclassering is dat het voorkomen van recidive en zorgen dat de door justitie gestelde voorwaarden voor de cliënt worden gehaald. Daarmee hebben beide organisaties toch een belangrijk raakvlak of redelijke overlap in de doelen. Dat klopt toch?

C. Loosely coupled system theorie

14. In hoeverre is de samenwerking regelmatig genoeg en goed genoeg om het gezamenlijke doel binnen dit raakvlak te behalen? [Doorvraag: Controleert de politie ook deze voorwaarden?]

15. Hoe goed denkt u dat de politie haar werk doet als het aankomt op het controleren van cliënten om vast te stellen of ze zich aan hun voorwaarden houden?

16. In hoeverre wordt er informatie uitgewisseld tussen de reclassering en de politie?

[Doorvraag: Is dit toegenomen sinds de pilot van start is gegaan?]

17. In hoeverre werken de politie en reclassering samen met andere lokale instanties in het delen van informatie?

18. Hoe is de werkrelatie tussen Tactus en de politie Twente in termen van de bereidheid om macht te delen en open communicatie?

19. Welke stappen zijn er genomen om samenwerking te versterken tussen Tactus, de politie, zorginstellingen en de gemeentes/het OM? [Doorvraag: heeft het effect gehad?]

Afsluiting

Na het stellen van de vragen afsluiten met:

- De vraag of geïnterviewde nog iets wil toevoegen aan hetgeen besproken is.
- Informeren of de geïnterviewde nog vragen heeft. Anders kunt u mij later nog bereiken via mail of telefoon.
- Nogmaals de vertrouwelijkheid van de informatie benadrukken.
- Uitleggen dat er waarschijnlijk in maart nog een focusgroep met zowel medewerkers van Tactus als van de politie gaat plaatsvinden om de resultaten van de interviews te bespreken en vragen of de geïnterviewde hiervoor benaderd wil worden. Noemen dat het tevens een soort

hernieuwde kennismakingsbijeenkomst is om de samenwerking tussen beide partijen te verbeteren.

- Als geïnterviewde niet deel wil nemen aan de focusgroep noemen dat de uitkomsten van het onderzoek zullen waarschijnlijk in april of mei gepresenteerd worden. U zult daar te zijner tijd over worden geïnformeerd.
- Nogmaals bedanken voor tijd en medewerking.

Bijlage 4: Interviewschema niet-pilotdeelnemer Tactus

Naam informant _____

Nummer informant _____

Plaats _____

Datum interview _____

Gespreksintroductie

Vóór het vragen stellen het volgende aan de orde stellen:

- Voorstellen en bedanken voor medewerking.
- Verwijzen naar telefonische afspraak.
- Afstudeeronderzoek voor de opleiding Psychologie aan de Universiteit Twente en in opdracht van het lectoraat Werken in Justitieel Kader van Hogeschool Utrecht en Tactus verslavingsreclassering Almelo.
- Doel onderzoek: inzicht verkrijgen in de samenwerking tussen de reclassering en de politie in kader van de wraparound care pilot die wordt uitgevoerd binnen Tactus.
- Uitleggen waarom deze persoon geïnterviewd wordt: medewerker bij Tactus verslavingsreclassering. Om een goed beeld te krijgen van de opvattingen van Tactus medewerkers. Benadruk hierbij de grote waarde die de antwoorden van de deelnemer hebben voor dit onderzoek.
- Vragen of respondent de vragenlijst van de nulmeting heeft ingevuld. Zo ja, kort design uitleggen [Naast mijn deelonderzoek vindt er een groter onderzoek plaats dat d.m.v. die vragenlijst gemonitord wordt, hier zal ik straks nog op terug komen].
- Duur interview: ongeveer één uur.
- Soort vragen: meningen en ervaringen.
- Vertrouwelijkheid informatie: anonieme verwerking van uw antwoorden.
- Toestemming bandopname: het interview wordt opgenomen om de reden dat het op een later tijdstip uitgewerkt en geanalyseerd kan worden. Na de uitwerking worden de bandopnamen vernietigd. Geeft u toestemming voor de bandopname?
- Nog vragen?

Achtergrondkenmerken

Huidige functie in organisatie?

Sinds wanneer huidige functie?

Eerder bij een andere, gerelateerde organisatie gewerkt? [Gerelateerd is in dezelfde branche of bij de politie]

A. Wraparound care

1. Hoe zou u de samenwerking tussen Tactus verslavingsreclassering en de politie beschrijven?
2. Wat zijn punten die goed gaan? [Doorvraag: Kunt u een voorbeeld noemen?]
3. Wat kan er beter? [Doorvraag: Kunt u een voorbeeld noemen?]
4. Wat heeft u meegekregen van de pilot binnen Tactus? [Bij voldoende kennis over de pilot doorvragen: Verwacht u een verschil te gaan merken in de samenwerking tussen Tactus en de politie?]

Er is een aantal weken/maanden geleden een pilot gestart om de wraparound care methode toe te passen op werkwijze binnen Tactus. Wraparound care verwijst naar het idee van een denkbeeldige cirkel met als middelpunt de cliënt met zijn professional die samen regie voeren over het hele proces. De cliënt wordt niet meer doorgegeven van professional naar

professional, maar één persoon blijft hoofdbegeleider van de cliënt. Anderen staan daar omheen als een soort schil, maar het draait om de ontwikkeling van de cliënt. De doelen van de cliënt staan centraal. Het uiteindelijke doel van wraparound care is het verbeteren van de continuïteit in de benadering van verslaafde justitiabelen. Een belangrijk aspect daarvan is het verbeteren van de ketensamenwerking. In de pilot wordt geprobeerd dit nog redelijk vage idee concreet toe te passen op de praktijk. [Vragen of het idee van wraparound care duidelijk is. Zo niet, verder toelichten].

Bij de tweewekelijkse besprekingen wordt gewerkt aan de hand van vier clusters van principes die centraal staan bij wraparound care. Ik zou ze even langs willen lopen. Het eerste principe is ‘de cliënt staat centraal’. Dit gaat in op de mate waarin de perspectieven van de cliënt gehoord worden en waarin diens eigen kracht, ofwel bekwaamheid, gepoogd wordt te vergroten.

- 5a. Op welke wijze komt dit principe terug in uw werkzaamheden?
- 5b. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen Tactus en de politie?
- 5c. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?
- 5d. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

Het tweede principe is ‘doelgerichtheid’. Dit principe stelt dat het begeleidingsteam van de cliënt doorwerkt naar het behalen van de gestelde doelen, ondanks uitdagingen die zich voor kunnen doen. Er wordt duidelijk gecontroleerd of hij of zij zich aan de opgelegde of afgesproken voorwaarden houdt. Dit zijn voorwaarden die zowel door justitie als door de cliënt en zijn begeleiding zelf zijn gesteld. Het gaat dus vooral om het resultaatgericht werken naar de doelen van de cliënt.

- 6a. Op welke wijze komt dit principe terug in uw werkzaamheden?
- 6b. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen Tactus en de politie?
- 6c. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?
- 6d. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

Het derde principe is ‘samenwerking’. Het gaat erom dat teamleden, maar ook ketenpartners, samenwerken aan het begeleidingsplan van de cliënt en actief de volledige participatie van allerlei betrokkenen en relaties in het netwerk van de cliënt zoeken en motiveren. Een voorbeeld is de familie van de cliënt erbij betrekken. Iedereen werkt samen richting het halen van de doelen van de cliënt.

- 7a. Op welke wijze komt dit principe terug in uw werkzaamheden?
- 7b. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen Tactus en de politie?
[Doorvraag: Benadert de politie ook het netwerk/de familie van iemand die wordt aangehouden? Zo ja, gaat dit dan in overleg met Tactus?]
- 7c. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?
- 7d. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

En het laatste principe is ‘op maat’ en gaat om het voortdurend verkennen wat het beste gedaan kan worden voor een specifieke cliënt.

- 8a. Op welke wijze komt dit principe terug in uw werkzaamheden?
- 8b. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen Tactus en de politie?
- 8c. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?
- 8d. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

B. Type samenwerking en type delict

9. Hoe ziet volgens u de ideale samenwerking tussen Tactus en de politie eruit?

[N.B. Bij onvoldoende reactie worden de verschillende typen police-probation partnerships genoemd: Gedacht kan dan worden aan het gezamenlijk toezicht houden op geselecteerde delinquenten, het samen opsporen van voortvluchtige personen, het uitwisselen van informatie, het samenwerken om specifieke problemen te verminderen of overleg tussen personen met een hoge functie binnen beide organisaties]

10. Wat verwacht u dan van de politie?

11. En wat denkt u dat de politie van Tactus verwacht? [Doorvraag: Is dit realistisch?]

12. Vindt u dat de samenwerking anders zou moeten worden opgezet bij verschillende typen delicten? [Doorvraag: Kunt u dat toelichten?/Kunt u een voorbeeld noemen?]

Nu is er een theorie die stelt dat een goede samenwerking tussen organisaties afhangt van een paar concepten. Dit gaat dan globaal om de bereidheid om informatie en macht te delen, open te communiceren en waardering te tonen. Graag zou ik u daar wat vragen over stellen.

De belangrijkste doelstelling van de politie is het handhaven van de wet. Voor de reclassering is dat het voorkomen van recidive en zorgen dat de door justitie gestelde voorwaarden voor de cliënt worden gehaald. Daarmee hebben beide organisaties toch een belangrijk raakvlak of redelijke overlap in de doelen. Dat klopt toch?

C. Loosely coupled system theorie

13. In hoeverre is de samenwerking regelmatig genoeg en goed genoeg om het gezamenlijke doel binnen dit raakvlak te behalen? [Doorvraag: Controleert de politie ook deze voorwaarden?]

14. Hoe goed denkt u dat de politie haar werk doet als het aankomt op het controleren van cliënten om vast te stellen of ze zich aan hun voorwaarden houden?

15. In hoeverre wordt er informatie uitgewisseld tussen de reclassering en de politie?

16. In hoeverre werken de politie en reclassering samen met andere lokale instanties in het delen van informatie?

17. Hoe is de werkrelatie tussen Tactus en de politie Twente in termen van de bereidheid om macht te delen en open communicatie?

18. Welke stappen zijn er genomen om samenwerking te versterken tussen Tactus, de politie, zorginstellingen en de gemeentes/het OM? [Doorvraag: heeft het effect gehad?]

Afsluiting

Na het stellen van de vragen afsluiten met:

- De vraag of geïnterviewde nog iets wil toevoegen aan hetgeen besproken is.
- Informeren of de geïnterviewde nog vragen heeft. Anders kunt u mij later nog bereiken via mail of telefoon.
- Nogmaals de vertrouwelijkheid van de informatie benadrukken.
- Uitleggen dat er waarschijnlijk in maart nog een focusgroep met zowel medewerkers van Tactus als van de politie gaat plaatsvinden om de resultaten van de interviews te bespreken en vragen of de geïnterviewde hiervoor benaderd wil worden. Noemen dat het tevens een soort hernieuwde kennismakingsbijeenkomst is om de samenwerking tussen beide partijen te verbeteren.
- Als geïnterviewde niet deel wil nemen aan de focusgroep noemen dat de uitkomsten van het onderzoek zullen waarschijnlijk in april of mei gepresenteerd worden. U zult daar te zijner tijd over worden geïnformeerd.

- Nagaan of geïnterviewde specifieke contactpersonen heeft bij de politie Twente die ik nog kan interviewen.
- Nogmaals bedanken voor tijd en medewerking.

Bijlage 5: Interviewschema medewerker politie

Naam informant _____

Nummer informant _____

Plaats _____

Datum interview _____

Gespreksintroductie

Vóór het vragen stellen het volgende aan de orde stellen:

- Voorstellen en bedanken voor medewerking.
- Verwijzen naar telefonische afspraak.
- Afstudeeronderzoek voor de opleiding Psychologie aan de Universiteit Twente en in opdracht van het lectoraat Werken in Justitieel Kader van Hogeschool Utrecht en Tactus verslavingsreclassering Almelo.
- Doel onderzoek: inzicht verkrijgen in de samenwerking tussen de politie en de reclassering in kader van een pilot die wordt uitgevoerd binnen Tactus.
- Uitleggen waarom deze persoon geïnterviewd wordt: politiemedewerker die contact heeft (gehad) met Tactus verslavingsreclassering. Benadruk hierbij de grote waarde die de antwoorden van de deelnemer hebben voor dit onderzoek.
- Vragen of respondent de vragenlijst van de nulmeting heeft ingevuld. Zo ja, kort design uitleggen [Naast mijn deelonderzoek vindt er een groter onderzoek plaats dat d.m.v. die vragenlijst gemonitord wordt, hier zal ik straks nog op terug komen].
- Duur interview: ongeveer één uur.
- Soort vragen: meningen en ervaringen.
- Vertrouwelijkheid informatie: anonieme verwerking van uw antwoorden.
- Toestemming bandopname: het interview wordt opgenomen om de reden dat het op een later tijdstip uitgewerkt en geanalyseerd kan worden. Na de uitwerking worden de bandopnamen vernietigd. Geeft u toestemming voor de bandopname?
- Nog vragen?

Achtergrondkenmerken

Huidige functie in organisatie?

Sinds wanneer huidige functie?

Eerder bij een andere, gerelateerde organisatie gewerkt? [Gerelateerd is in dezelfde branche of verslavingszorg/reclassering]

A. Wraparound care

1. Hoe zou u de samenwerking tussen de politie Twente en Tactus verslavingsreclassering beschrijven?
2. Wat zijn punten die goed gaan? [Doorvraag: Kunt u een voorbeeld noemen?]
3. Wat kan er beter? [Doorvraag: Kunt u een voorbeeld noemen?]

Er is een aantal weken/maanden geleden een pilot gestart om de wraparound care methode toe te passen op werkwijze binnen Tactus. Wraparound care verwijst naar het idee van een denkbeeldige cirkel met als middelpunt de cliënt met zijn reclasseringsprofessional die samen regie voeren over het hele proces. De cliënt wordt niet meer doorgegeven van professional naar professional, maar één persoon blijft hoofdbegeleider van de cliënt. Anderen staan daar omheen als een soort schil, maar het draait om de ontwikkeling van de cliënt. De doelen van de cliënt staan centraal. Het uiteindelijke doel van wraparound care is het verbeteren van de

continuïteit in de benadering van verslaafde justitiabelen. Een belangrijk aspect daarvan is het verbeteren van de ketensamenwerking. In de pilot wordt geprobeerd dit nog redelijk vage idee concreet toe te passen op de praktijk. [Vragen of het idee van wraparound care duidelijk is. Zo niet, verder toelichten].

Nu wordt er gewerkt aan de hand van vier clusters van principes die centraal staan bij wraparound care. Ik ben met name geïnteresseerd in de toepassing van deze principes op de samenwerking tussen de politie en Tactus en zou ze even langs willen lopen. Het eerste principe is ‘de cliënt staat centraal’. Dit gaat in op de mate waarin de perspectieven van de cliënt gehoord worden en waarin diens eigen kracht, ofwel bekwaamheid, gepoogd wordt te vergroten.

- 4a. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen de politie en Tactus?
- 4b. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?
- 4c. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

Het tweede principe is ‘doelgerichtheid’. Dit principe stelt dat het begeleidingsteam van de cliënt doorwerkt naar het behalen van de gestelde doelen, ondanks uitdagingen die zich voor kunnen doen. Er wordt duidelijk gecontroleerd of hij of zij zich aan de opgelegde of afgesproken voorwaarden houdt. Dit zijn voorwaarden die zowel door justitie als door de cliënt en zijn begeleiding zelf zijn gesteld. Het gaat dus vooral om het resultaatgericht werken naar de doelen van de cliënt.

- 5a. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen de politie en Tactus?
- 5b. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?
- 5c. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

Het derde principe is ‘samenwerking’. Het gaat erom dat teamleden, maar ook ketenpartners, samenwerken aan het begeleidingsplan van de cliënt en actief de volledige participatie van allerlei betrokkenen en relaties in het netwerk van de cliënt zoeken en motiveren. Een voorbeeld is de familie van de cliënt erbij betrekken. Iedereen werkt samen richting het halen van de doelen van de cliënt.

- 6a. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen de politie en Tactus? [Doorvraag: Benadert de politie ook het netwerk/de familie van iemand die wordt aangehouden? Zo ja, gaat dit dan in overleg met Tactus?]
- 6b. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?
- 6c. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

En het laatste principe is ‘op maat’ en gaat om het voortdurend verkennen wat het beste gedaan kan worden voor een specifieke cliënt.

- 7a. In hoeverre komt dit principe naar voren in de samenwerking tussen de politie en Tactus?
- 7b. In hoeverre zal dit principe toegepast kunnen worden op deze samenwerking?
- 7c. En hoe zou dit dan concreet toe te passen zijn?

B. Type samenwerking en type delict

8. Hoe ziet volgens u de ideale samenwerking tussen de politie en Tactus eruit?
[N.B. Bij onvoldoende reactie worden de verschillende typen police-probation partnerships genoemd: Gedacht kan dan worden aan het gezamenlijk toezicht houden op geselecteerde delinquenten, het samen opsporen van voortvluchtige personen, het uitwisselen van

informatie, het samenwerken om specifieke problemen te verminderen of overleg tussen personen met een hoge functie binnen beide organisaties]

9. Wat verwacht u dan van de reclassering?

10. En wat denkt u dat de verslavingsreclassering van de politie Twente verwacht?

[Doorvraag: Is dit realistisch?]

11. Vindt u dat de samenwerking anders zou moeten worden opgezet bij verschillende typen delicten? [Doorvraag: Kunt u dat toelichten?/Kunt u een voorbeeld noemen?]

Nu is er een theorie die stelt dat een goede samenwerking tussen organisaties afhangt van een paar concepten. Dit gaat dan globaal om de bereidheid om informatie en macht te delen, open te communiceren en waardering te tonen. Graag zou ik u daar wat vragen over stellen.

De belangrijkste doelstelling van de politie is het handhaven van de wet. Voor de reclassering is dat het voorkomen van recidive en zorgen dat de door justitie gestelde voorwaarden voor de cliënt worden gehaald. Daarmee hebben beide organisaties toch een belangrijk raakvlak of redelijke overlap in de doelen. Dat klopt toch?

C. Loosely coupled system theorie

12. In hoeverre is de samenwerking regelmatig genoeg en goed genoeg om het gezamenlijke doel binnen dit raakvlak te behalen? [Doorvraag: Controleert de politie ook de gestelde voorwaarden, bijvoorbeeld als er iemand wordt aangehouden?]

13. Hoe goed denkt u dat Tactus verslavingsreclassering haar werk doet als het aankomt op het controleren van cliënten om vast te stellen of ze zich aan hun voorwaarden houden?

14. In hoeverre wordt er informatie uitgewisseld tussen de politie en de reclassering?

15. In hoeverre werken de politie en reclassering samen met andere lokale instanties in het delen van informatie?

16. Hoe is de werkrelatie tussen de politie Twente en Tactus in termen van de bereidheid om macht te delen en open communicatie?

17. Welke stappen zijn er genomen om samenwerking te versterken tussen de politie, Tactus, zorginstellingen en de gemeentes/het OM? [Doorvraag: heeft het effect gehad?]

Afsluiting

Na het stellen van de vragen afsluiten met:

- De vraag of geïnterviewde nog iets wil toevoegen aan hetgeen besproken is.
- Informeren of de geïnterviewde nog vragen heeft. Anders kunt u mij later nog bereiken via mail of telefoon.
- Nogmaals de vertrouwelijkheid van de informatie benadrukken.
- Uitleggen dat er waarschijnlijk in maart nog een focusgroep met zowel medewerkers van Tactus als van de politie gaat plaatsvinden om de resultaten van de interviews te bespreken en vragen of de geïnterviewde hiervoor benaderd wil worden. Noemen dat het tevens een soort hernieuwde kennismakingsbijeenkomst is om de samenwerking tussen beide partijen te verbeteren.
- Als geïnterviewde niet deel wil nemen aan de focusgroep noemen dat de uitkomsten van het onderzoek zullen waarschijnlijk in april of mei gepresenteerd worden. U zult daar te zijner tijd over worden geïnformeerd.
- Nogmaals bedanken voor tijd en medewerking.

Bijlage 6: Topiclist discussiegroep

- Uitkomsten belang-, aanwezigheids- en verschillscores op de vijf aspecten (eigen regie, duidelijkheid, één team, creativiteit en continuïteit) uit de nulmeting
- Verschillen tussen instanties
- Beperkingen voor eigen regie
- Verbeteringen om de begeleiding van de cliënt meer één geheel te maken
- De mate waarin uit de interviews bleek dat de vier wraparound care aspecten (cliënt centraal, doelgerichtheid, samenwerking, op maat) naar voren komen in werkwijze van reclasseringswerkers en in de samenwerking met de politie
- Kwaliteit van de samenwerking met de politie in overleggen en daarbuiten
- Verschil tussen huiselijk geweldzaken en andere zaken
- Afhankelijk van de individu versus aanwezigheid van structuur
- Verwachtingen van wraparound care voor de samenwerking
- Beperkingen in het verbeteren van de samenwerking met de politie
- Wat er nodig is om de samenwerking te verbeteren
- Ideale samenwerking
- Verwachtingen van elkaar
- Verwarring: in hoeverre informatie (mogen) delen?
- Verwarring: kan de politie de voorwaarden van een cliënt inzien?
- Ideale samenwerking haalbaar?